

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „LEADER programa“ veiklos srities „Parengiamoji parama“ įgyvendinimo taisyklių, taikomų projektams, skirtiems 2023–2027 metų vietos plėtros strategijoms parengti,
3 priedas

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Vietos veiklos grupės pavadinimas:	Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG)
Vietos plėtros strategijos pavadinimas:	Lazdijų rajono kaimo plėtros strategija 2023 - 2027 m.
Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo laikotarpis:	2023-2027 m
Ar keičiasi VPS įgyvendinimo teritorija lyginant su 2014-2020 m.?	☐ Taip ☒ Ne
Teminė VPS	☐ Taip ☒ Ne
VPS tema	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
VPS data:	2023-04-26
VPS versija:	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.

TURINYS

I SKYRIUS: KAS MES ESAME? (VVG TERITORIJOS SITUACIJOS ANALIZĖ IR POREIKIAI)	4
1. VVG TERITORIJOS SITUACIJOS IR POREIKIŲ ANALIZĖ	4
1.1. Trumpas VVG pristatymas	4
1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys	5
1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas	Error! Bookmark not defined.
1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius	7
1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes)	9
1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija	14
1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros išteklių	22
1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė	25
1.9. Papildoma informacija	27
2. VVG TERITORIJOS STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS IR GRĖSMĖS (SSGG)	27
3. VVG TERITORIJOS POREIKIAI IR JŲ PAGRINDIMAS	30
3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas	30
3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas	30
4. VPS TEMOS PAGRINDIMAS (PILDOMA TEMINĖMS VPS)	33
5. VVG PRISTATYMAS IR VERTYBĖS, VVG TERITORIJOS VIZIJA IKI 2030 M. IR VVG MISIJA	34
5.1. Apibendrinta informacija apie VVG	34
5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį	34
5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą	34
5.4. VVG vertybės	36
5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.	36
5.6. VVG misija	36
II SKYRIUS: KO MES SIEKIAME? (VPS TIKSLAI, RODIKLIAI IR SIEKIAMI POKYČIAI)	37
6. VVG TERITORIJAI AKTUALŪS BŽŪP TIKSLAI	37
7. KIEKYBINIAI VPS TIKSLAI	39
7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.	39
7.2. Metinės rodiklių reikšmės	40
8. POKYČIAI, KURIŲ SIEKIAMA VVG TERITORIJOJE (KIEKYBINE IŠRAIŠKA)	41
9. APIBENDRINTA INFORMACIJA APIE VPS	46
III SKYRIUS: KAIP MES PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS? (VPS PRIEMONĖS, FINANSINIS PLANAS, ĮGYVENDINIMO ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS)	47
10. VPS PRIEMONĖS	47
10.1. VPS priemonių sąrašas	47
10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais	48
10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais	49
10.4. VPS priemonių aprašymas	50
10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	87
10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai	87
11. PRELIMINARUS VPS ĮGYVENDINIMO PLANAS	87
12. VPS FINANSINIS PLANAS	89
12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis	89
12.2. Metinis VPS išlaidų planas	90
13. ES IR NACIONALINIŲ HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ IR PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS	92
13.1. Subregioninės vietovės principas	92
13.2. „Iš apačios į viršų“ principas	93
13.3. Partnerystės principas	94
13.4. Bendradarbiavimo principas	95
13.5. Inovacijų principas	96
13.6. Jaunimas	97
13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas	98
14. VPS VIEŠINIMO IR VVG TERITORIJOS GYVENTOJŲ AKTYVUMO SKATINIMO VEIKSMAI	99
14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu	99

14.2.	VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu	99
15.	VPS ĮGYVENDINIMO VIDAUS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO SISTEMA.....	100
15.1.	VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas	100
15.2.	VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus	Error! Bookmark not defined.
IV DALIS: VPS PRIEDAI		103

I skyrius: Kas mes esame? (VVG teritorijos situacijos analizė ir poreikiai)

1. VVG teritorijos situacijos ir poreikių analizė

1.1. Trumpas VVG pristatymas

Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG) (toliau - Dzūkijos VVG) įregistruota Juridinių asmenų registre 2004 m. rugpjūčio 20 d. Teisinė forma: Asociacija. Įmonės kodas: 300048884. Biuro adresas: Vilniaus g. 1 – 416, 427 kab., LT – 67106, Lazdijai. Interneto puslapis: <http://www.dzukijosvvg.lt/> Socialinio tinklo (Facebook) paskyra: Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija - Dzūkijos VVG, <https://www.facebook.com/profile.php?id=100080356943528>.

Dzūkijos VVG veiklos pradžioje apėmė visą Alytaus apskrities kaimišką teritoriją: Alytaus, Druskininkų, Lazdijų ir Varėnos rajonų savivaldybes bei Druskininkų ir Varėnos miestus. 2008 m. spalio 28 d. visuotiniame asociacijos narių susirinkime buvo priimtas sprendimas dėl asociacijos veiklos teritorijos sumažinimo iki Lazdijų rajono savivaldybės ribų.

2015 m. rugsėjo 9 d. visuotiniame asociacijos narių susirinkime buvo priimtas sprendimas dėl asociacijos veiklos teritorijos sumažinimo iki Lazdijų rajono savivaldybės ribų be Lazdijų miesto.

Dzūkijos VVG – pilietinei visuomenei, verslui ir vietos valdžiai atstovaujantis viešasis juridinis asmuo, savo veikla siekiantis įgyvendinti Dzūkijos VVG teritorijos plėtros tikslus ir tenkinti Dzūkijos VVG teritorijos gyventojų bei jų bendruomenių poreikius.

Šiuo metu Dzūkijos VVG sudaro 51 narys (1 priedas. VVG narių sąrašas), kurie atstovauja pilietinės visuomenės, verslo ar vietos valdžios sektorius, t. y. įvairias organizacijas, įstaigas ir įmones, veikiančias VVG teritorijoje. Dzūkijos VVG Steigiamajame susirinkime dalyvavo 25 organizacijos. Vėliau narių skaičius kito: 2010 m. vasario 25 d. buvo 26 nariai; 2015 m. gruodžio 31 d. – 55; 2019 m. gruodžio 31 d. – 53; 2020 m. gruodžio 31 d. – 53; 2021 m. gruodžio 31 d. – 54; 2022 m. gruodžio 31 d. – 52.

Dzūkijos VVG kolegialų valdymo organą - valdybą sudaro 11 narių (2 priedas. VVG kolegialaus valdymo organo (KVO) narių sąrašas).

Dzūkijos VVG valdyba patvirtinta 2023 m. kovo 15 d. visuotiniame narių susirinkime. Dzūkijos VVG valdyba atitinka Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, įgyvendinimo taisyklių, patvirtintų 2023 m. sausio 6 d. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras įsakymu „Dėl vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, įgyvendinimo taisyklių, patvirtinimo“ Nr. 3D-4 reikalavimus:

1. Dzūkijos VVG valdybos nariai atstovauja skirtingoms interesų grupėms - 5 (45 proc.) valdybos nariai atstovauja vietos socialinius interesus (pilietinės visuomenės atstovai); 4 (36 proc.) - vietos privačius ekonominius interesus (verslo atstovai); 2 (18 proc.) - viešojo administravimo institucijas ar įstaigas (vietos valdžios atstovai);

2. Dzūkijos VVG valdyboje išlaikyta lyčių pusiausvyra: 45,46 proc. valdybos sudaro vyrai (5 valdybos nariai) ir 54,54 proc. moterys (6 valdybos narės);

3. Dzūkijos VVG valdybos narių sudėtyje 54,54 proc. (6 valdybos nariai) sudaro asmenys (jų išrinkimo į Dzūkijos VVG valdybą dieną) iki 40 m. amžiaus, iš jų 2 – jaunimas iki 29 m.;

4. Į Dzūkijos VVG valdybą išrinktas organizacijos veikiančios asmenų, turinčių negalią ir pažeidžiamų ir atskirtų visuomenės grupių teisių ir gerovės užtikrinimo srityse, atstovas, atstovauti socialiniams interesams.

Dzūkijos VVG ir valdybos nariai pagal savo kompetencijas įsitraukė į VPS įgyvendinimą ankstesniais VPS įgyvendinimo laikotarpiais.

1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys

Dzūkijos VVG veikia Lazdijų rajono savivaldybės teritorijoje (toliau – Savivaldybė) (išskyrus Lazdijų miestą). Ji yra vientisa geografinė, teritorine-administracine, ekonomine, socialine ir kultūrinė prasmėmis. Lazdijų rajono savivaldybė įsikūrusi pietvakarinėje Lietuvos ir Alytaus apskrities dalyje ir ribojasi su dviem užsienio valstybėmis – Lenkija ir Baltarusija. **(R1)**.

Lazdijų rajono savivaldybė užima 1 306 km² teritoriją [1]. Didelę dalį rajono teritorijos (42976, 15 ha) užima miškai Dalį savivaldybės teritorijos užima Veisiejų ir Metelių regioniniai parkai. [2], pastaruoju metu tapę turistų traukos objektais. **(R2)**. Rajone – daugiau nei pusantro šimto ežerų, kurie užima 10738, 51 ha plotą. Didžiausi – Dusia (2346 ha), dar vadinamas Dzūkijos jūra (trečias pagal dydį ežeras Lietuvoje), Metelys (1298 ha), Seirijis (511 ha) [3]. Rajono pakraščiu teka didžiausia Lietuvos upė – Nemunas, pietiniu rajono pakraščiu – Baltoji Ančia ir Seira. Rajonas turtingas nuostabiais kraštovaizdžiais. **(R3)**

Savivaldybėje veikia 11 struktūrinių savivaldybės administracijos teritorinių padalinių – seniūnijų: 1. Būdviečio seniūnija; 2. Kapčiamiesčio seniūnija; 3. Krosnos seniūnija; 4. Kučiūnų seniūnija; 5. Lazdijų miesto seniūnija; 6. Lazdijų seniūnija; 7. Noragėlių seniūnija; 8. Seirijų seniūnija; 9. Šeštokų seniūnija; 10. Švėtežerio seniūnija; 11. Veisiejų seniūnija [4]. Dzūkijos VVG teritorija apima visas seniūnijas, išskyrus vieną - Lazdijų miesto seniūniją. Taigi Dzūkijos VVG teritorija apima 10 Savivaldybės seniūnijų: 1. Būdviečio seniūnija; 2. Kapčiamiesčio seniūnija; 3. Krosnos seniūnija; 4. Kučiūnų seniūnija; 5. Lazdijų seniūnija; 6. Noragėlių seniūnija; 7. Seirijų seniūnija; 8. Šeštokų seniūnija; 9. Švėtežerio seniūnija; 10. Veisiejų seniūnija.

Savivaldybės centras Lazdijai (vienintelė Lazdijų rajono savivaldybės teritorija nepatenkanti į Dzūkijos VVG teritoriją) – daugiau kaip 400 metų skaičiuojantis miestas, kurio plotas - 4,8 km² (480 ha) [2], tai sudaro labai nedidelę Lazdijų rajono savivaldybės dalį (0,4 proc.), kuriame gyvena 4 016 gyventojų [5], tai sudaro nedidelę Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų dalį (22 proc.), pagal jame gyvenančių gyventojų skaičių galėtų būti priskiriamas kaimiškajai vietovei (iki 6 000 gyventojų). Lazdijų rajone yra du miestai – Lazdijai ir Veisiejai.

Dzūkijos VVG teritorijoje yra 1 miestas – Veisiejai, kuris pagal jame gyvenančių gyventojų skaičių, kuris yra 1 141 [5], priskiriamas kaimiškajai vietovei. Visi kiti gyventojai gyvena kaimo vietovėse.

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, pagal visuotinį gyventojų ir būstų surašymą Dzūkijos VVG teritorijoje 2021 metais buvo 14 231 gyventojai (iš 18 247 (Lazdijų rajono sav. gyventojų skaičius) atėmus 4 016 (Lazdijų miesto gyventojų skaičius) [5]. Žemiau pateikiama statistiniai gyventojų skaičiaus duomenys pagal seniūnijas [6] :

Seniūnija	Gyventojų skaičius (2011 m. gyventojų surašymo duomenys)	Gyventojų skaičius (2021 m. gyventojų surašymo duomenys)	Pokytis (- sumažėjo, + padidėjo) skaičiais/proc.
Būdviečio seniūnija	1 061	883	-178/16,77
Kapčiamiesčio seniūnija	1 069	832	-237/22,17
Krosnos seniūnija	918	692	-226/24,61
Kučiuūnų seniūnija	805	639	-166/20,62
Lazdijų miesto seniūnija	4 531	4 016	-515/11,36
Lazdijų seniūnija (kaimiškoji)	2 538	2 413	-125/4,9
Noragėlių seniūnija	1 018	776	-242/23,77
Seirijų seniūnija	2 174	2 024	-150/6,89
Šeštokų seniūnija	1 674	1 252	-422/25,20

Švėtežerio seniūnija	919	1 521	+602/39,57
Veisiejų seniūnija	2 367	3 199	+832/26,00
Šlavantų seniūnija	590	-	-590/100
Teizų seniūnija	1 361	-	-1 361/100
Lazdijų r. sav.	22 455	18 247	-4 208/18,73
Lazdijų r. sav. be Lazdijų miesto	17 924	14 231	-3 693/20,60

2011 metais Dzūkijos VVG teritorijoje buvo 17924 gyventojai, o 2021 metais gyventojų Dzūkijos VVG teritorijoje sumažėjo iki 14 231, t.y. 3 693 gyventojais arba 20,6 procento.

Dzūkijos VVG teritorijoje 2011 m. buvo 306 gyvenamosios vietovės, o 2021 m. – 299 (sumažėjo 2 proc.). Dzūkijos VVG teritorijoje vyrauja nedideli kaimai, turintys 10-49 gyventojus, tokie kaimai sudaro 43,1 proc. visų gyvenamųjų vietovių. Yra 5 dideli kaimai (nuo 400 iki 700 gyventojų) – Kapčiamiestis, Krosna, Seirijai, Šeštokai, Švėtežeris, kurie žmonių vadinami miesteliais, jie sudaro tik 1,7 proc. visų gyvenamųjų vietovių . Detalūs duomenys pateikiami žemiau esančioje lentelėje. [9]

Dzūkijos VVG teritorija pagal gyvenamosios vietovės dydį	Gyventojų skaičius (2011 m. gyventojų surašymo duomenys)	Gyventojų skaičius (2021 m. gyventojų surašymo duomenys)
1-9 gyventojai	81	98
10-49 gyventojai	134	129
50-99 gyventojai	46	38
100-199 gyventojai	27	22
200-299 gyventojai	11	6
300-399 gyventojai	1	-
400-499 gyventojai	2	3
500-999 gyventojai	3	2
1000-1999 gyventojai (Veisiejų miestas)	1	1
Viso	306	299

1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas

Dzūkijos VVG teritorija pasižymi turima siena su dviem užsienio valstybėmis – Lenkija ir Baltarusija. Kaimynystė su Lenkija suteikia galimybes savivaldybėje plėtoti tarptautinį verslą. Strategiškai patogi geografinė Lazdijų rajono savivaldybės padėtis suteikia geras galimybes tiesioginių užsienių investicijų pritraukimui **(R4)**.

Lazdijų rajono savivaldybėje daug vandens telkinių bei upių, kurie tinkami vandens turizmui – žygiams baidarėmis, plaukiojimui laivais, buriavimui **(R5)**. Rajonas garsėja ežerų gausa, jų priskaičiuojama per pusantro šimto, jie užima 8 proc. teritorijos [3]. Didžiausi ežerai – Dusia (2346 ha), dar vadinamas Dzūkijos jūra (trečias pagal dydį ežeras Lietuvoje), Metelys (1298 ha), Seirijis (511 ha) [3]. Rajono pakraščiu teka didžiausia Lietuvos upė – Nemunas, pietiniu pakraščiu – Baltoji Ančia ir Seira.

Lazdijų rajono savivaldybėje gausu miškų, jie užima 42976, 15 ha, beveik trečdalį, 32,8 proc. [1] visos teritorijos. Didžiausias ir gražiausias rajono miškas – Kapčiamiesčio giria. Į valstybės saugomų teritorijų sąrašą įtrauktas Pertako miškas ir Dainavos giria. **(R6)**

Lazdijų rajono savivaldybėje veikia Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcijos Metelių regioninis parkas ir Veisiejų regioninis parkas [8] **(R7)**.

Remiantis Lazdijų turizmo centro duomenimis, Lazdijų krašte yra registruotos 51 kaimo turizmo sodyba, 14 stovyklaviečių, 2 kempingai, 2 nakvynės namai [7]. Tai sudaro sąlygas palankiai kaimo turizmo ir poilsio plėtrai rajone. **(R8)**

Nepakartojamas kraštovaizdis, ekologiniu požiūriu švarūs gamtos turtai sudaro visas galimybes turizmui plėtoti. Parengti maršrutai, kuriais galima keliauti vandeniu (daugiausia baidarėmis), dviračiais, žirgais, automobiliais ar pėsčiomis ir pažinti Dzūkijos VVG apylinkes, saugomas teritorijas **(R9)**.

Per Dzūkijos VVG teritoriją eina vienas iš dviejų svarbiausių regioninių kelių: Alytus – Lazdijai – Lenkija, jungiančių Lietuvą ir Lenkiją. Lazdijų rajono geležinkelių sistemos specifika sukuria itin palankias sąlygas investicijų į regioną pritraukimui bei logistikos verslo plėtojimui **(R10)**.

Kurortinį statusą turinčios kaimyninės Druskininkų savivaldybės potencialas pritraukti didelius klientų srautus gali būti išnaudotas Dzūkijos VVG turizmo verslo plėtrai. Tai sąlygoja patogus susisiekimas, lengvas Dzūkijos VVG teritorijos pasiekiamumas (labai arti nuo Druskininkų savivaldybės, dalis Dzūkijos VVG teritorijos gali būti traktuojama kaip „pakeliu“ keliaujant į Druskininkus) **(R11)**.

1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius

Dzūkijos VVG teritorijos gyventojų nuomonės, teritorijos situacijos ir poreikių analizė buvo atliekama kompleksiskai ir nuosekliai, šiais etapais:

I. 2022 m. įgyvendinant teritorinio bendradarbiavimo projektus „Pažangaus kaimo tinklaveikos kūrimas“ ir „LEADER idėjų tinklaveika“, 8 kaimo bendruomenės pasirengė savo teritorijų veiklos strategijas 2022-2027 m. (išsami informacija bei parengtos veiklos strategijos skelbiamos Dzūkijos VVG svetainėje, <https://www.dzukijosvvg.lt/node/883>). Renginių bendruomenėse metu (kiekvienoje bendruomenėje vyko po 5 renginius) bendrų, aktyvių diskusijų metu , naudojant „Smegenų šturmo“ ir kitus metodus buvo išgrynintos bendruomenių stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG), ištekliai, turimas potencialas, poreikiai, veiklos prioritetai, tikslai ir uždaviniai, projektinės idėjos bei priemonės **(R12)**. Kaimo bendruomenių veiklos strategijų 2022-2027 m. ištraukos pateikiamos 8 priede.

II. 2023 m. sausio – vasario mėn. atliktas Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimas, naudojant anketinės apklausos metodą, pasitelkus internetinę programą <https://apklausa.lt/>. (<https://apklausa.lt/f/lazdiju-rajono-savivaldybes-kaimo-gyventoju-ir-organizaciju-poreikiu-tyrimas-l6sryny/answers.html>). Kvietimai dalyvauti tyrime buvo paskelbti viešai - Dzūkijos VVG internetinėje svetainėje (<https://www.dzukijosvvg.lt/node/1133>) ir socialinio tinklo paskyroje (<https://www.facebook.com/profile.php?id=100080356943528>). Gauti 267 respondentų, dalyvavusių tyrime atsakymai. (9 priedas. Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimui naudotos apklausos anketos klausimynas; 10 priedas. Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimo duomenys).

Svarbiausieji tyrimo aspektai **(R13)**:

1. Į klausimą „Kokiu gyvenamosios vietovės bruožu ar vietos gyvenimo ypatumu Jūs labiausiai didžiuojatės?“ daugiausia respondentų atsakymų buvo: Gamta ir kraštovaizdžiu (39,9 proc.), Čia gyvenančiais žmonėmis (16,1 proc.), Kultūra, istorija, tradicijomis (14,7 proc.), Kaime veikiančia bendruomenine organizacija (12,7 proc.). Mažiausiai - Ekonomine padėtimi (1,3 proc.), Infrastruktūra (keliai, mokyklų, kultūros įstaigų tinklas ir pan.) (4,1 proc.).

2. Į klausimą „Kokia Jūsų gyvenamosios vietovės problema yra opiausia?“ daugiausia respondentų atsakymų buvo: Gyventojų skaičiaus mažėjimas (19,1 proc.), Nedarbas (18,0 proc.), Kaimo gyventojų senėjimas (15,9 proc.), Mažos kaimo gyventojų pajamos (11,5 proc.), Bendrystės trūkumas tarp gyventojų (8,9 proc.).

3. Į klausimą „Europos Sąjungos parama Lietuvos kaimui bus teikiama ir laikotarpiu iki 2027 m. Kokioms veiklos sritims Jūsų nuomone turėtų būti skiriama parama?“

daugiausia respondentų atsakymų buvo, kad svarbu: Parama darbo vietų kūrimui (89,9 proc.), Paslaugų gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo ir pan.) plėtra (76,8 proc.), Socialinės atskirties ir skurdo mažinimas bei socialinės integracijos ir užimtumo skatinimas, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros prieinamumo didinimas (75,7 proc.), Bendruomeniškumą ir gyventojų aktyvumą skatinančios iniciatyvos (71,9 proc.), Inovacijų skatinimas ir jų diegimas kaimo vietovėse (70,4 proc.), Vietos produkcijos perdirbimo ir realizavimo skatinimas (70,4 proc.), Turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtra (64,4 proc.), Socialinio ir bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra (61,4 proc.), Mokymosi visą gyvenimą skatinimas, inovacijų ir skaitmeninimo diegimas (51,3 proc.).

4. Į klausimą „Ar trūksta Jūsų gyvenamojoje vietovėje šių paslaugų?“ daugiausia respondentų atsakymų buvo, kad taip, trūksta: Pavežėjimo paslaugos (61,8 proc.), Galimybės įsigyti kokybiškų/šviežių maisto produktų tiesiai iš gamintojo (54,7 proc.), Aplinkos tvarkymas ir paslaugos namų ūkiams (vejų nupjovimas, vaismedžių genėjimas, sklypų įdirbimas, kaminų valymas, šulinių išvalymas ir pan.) (54,7 proc.), Vyresnio amžiaus asmenų priežiūra (slauga, aprūpinimas būtiniaisiais pirkiniais ir pan.) (50,9 proc.).

5. Į klausimą „Kaip manote, kas trukdo Jūsų bendruomenei organizuoti savo verslą bei teikti įvairias paslaugas?“ daugiausia respondentų atsakymų buvo: Bendruomeninė organizacija yra per silpna organizaciniu požiūriu, kad galėtų sėkmingai imtis ūkinės veiklos (23,8 proc.), Trūksta palaikymo iš šalies (18,0 proc.), Bendruomenė nenori rizikuoti ir vengia atsakomybės (15,1 proc.), Trūksta gerų idėjų (14,5 proc.).

6. Į klausimą „Kaimo bendruomenės turi galimybę vykdyti ekonominę veiklą ir gauti pajamų. Kokios veiklos galėtų imtis Jūsų gyvenamojoje vietovėje veikiančios bendruomenės?“ Ūkininkų gaminamos produkcijos pardavimas (71,9 proc.), Kulinarinio paveldo produktų gamyba ir pardavimas (67,0 proc.), Gamtos gėrybių, vaistažolių rinkimas, džiovinimas ir pardavimas (64,8 proc.), Transporto paslaugos (neįgaliems, senyvo amžiaus, vienišiams, nepasiturintiems asmenims) (62,5 proc.), Pramogų organizavimas (62,9 proc.), Įvairios paslaugos turistams (apgyvendinimas, maitinimas, gido paslaugos) (57,7 proc.).

7. Į klausimą „Ar Jūs pats imtumėtės smulkaus verslo, jei jo pradžia būtų suteikta ES parama?“ 43,1 proc. respondentų atsakė, taip, o dar papildomai 16,1 proc. respondentų atsakė, kad taip ir nurodė verslo idėjas, kurias norėtų įgyvendinti, tai pavyzdžiui: Maitinimo paslaugos, Kaimo restoranai ir viešbutis, Žaidimų kambarys vaikams, Paslaugos į namus senjorams, Sveikatos gerinimo paslaugos, Poilsio organizavimo paslaugos, Turizmo paslaugos ir t.t.

8. Į klausimą „Jūsų nuomone, kokios konkrečios priemonės pagerintų kaimo jaunimo (iki 29 m.) situaciją?“ daugiausia respondentų atsakymų buvo: Turi būti finansuojamos jaunimo verslo iniciatyvos (22,6 proc.), Sudaryti galimybes jauniems žmonėms dirbti (vaikų priežiūros organizavimas ir pan.) (17,0 proc.), Informuoti jaunimą apie galimybes mokytis, kurti verslą ir pan. (15,8 proc.), Didinti laisvalaikio praleidimo (kultūros, sporto ir pan.) galimybes (14,0 proc.).

III. Informaciniai renginiai - susitikimai su vietos gyventojais. Įvyko 6 susitikimai su rajono įstaigų, seniūnijų, verslo atstovais ir vietos gyventojais (11 priedas Informacinių, poreikių tyrimo renginių- susitikimų su gyventojais dalyvių sąrašai). Šiuose renginiuose dalyvavo 132 dalyviai. Organizuotų susitikimų tema „Lazdijų rajono savivaldybės kaimo plėtros strategijos 2023-2027 metų rengimas“. Susitikimų metu buvo informuojama apie naujojo strateginio laikotarpio kryptis ir prioritetus buvo siekiama išsiaiškinti vietos problemas bei gyventojų poreikius, turimas veikimo idėjas bei aptariamąs galimas rengiamas strategijos priemones.

IV. Dzūkijos VVG narių ir valdybos narių įsitraukimas. 2023 m. sausio 5 d. Dzūkijos VVG valdybos posėdžio metu buvo svarstomas klausimas dėl Lazdijų rajono kaimo plėtros strategijos 2023-2027 m. parengimo, vyko diskusijos dėl poreikių, galimų strategijos priemonių. Dzūkijos VVG visuotiniame narių susirinkime, vykusiame 2023 m. kovo 15 d. buvo

pristatyta rengiama Lazdijų rajono kaimo plėtros strategija 2023-2027 metams bei tai reglamentuojantys teisiniai dokumentai. Taip pat pristatyti atlikto Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimo rezultatai. Vyko diskusijos apie priemones, kurias reikėtų įtraukti į rengiamą Strategiją.

Visuose poreikių tyrimo etapuose surinkti duomenys naudojami rengiant Lazdijų rajono kaimo plėtros strategiją 2023-2027 m.

Atsižvelgiant į turimą informaciją apie ekonominę situaciją, gyventojų poreikius bei Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, įgyvendinimo taisyklių reikalavimus ir planuojamą vietos plėtros strategijos biudžetą, buvo apibrėžti VVG teritorijos poreikiai:

- Kurti socialiai atsakingą ir pokyčius generuojančią bendruomenę;
- Vystyti subalansuotą ir pažangią ekonominę rajono plėtrą;
- Plėtoti kultūrinį ir pažintinį turizmą.

1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes)

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, pagal visuotinį gyventojų ir būstų surašymą Dzūkijos VVG teritorijoje 2021 metais buvo 14 231 gyventojai (iš 18 247 (Lazdijų rajono sav. gyventojų skaičius) atėmus 4 016 (Lazdijų miesto gyventojų skaičius). [5]

Lietuvoje 2011 metais buvo 3043429 gyventojai, 2021 metų pradžioje – 2 810 761 gyventojai (sumažėjo 7,65 proc.), iš jų kaimuose gyveno 894 010 gyventojai (tai sudaro 31,80 proc.), 2022 m. pradžioje – 2 805 998 gyventojai (sumažėjo 0,16 proc.), iš jų kaimuose gyveno 892 613 gyventojai (tai sudaro 31,81 proc.). Alytaus apskrityje gyventojų skaičius buvo: 2011 metų duomenimis - 157766 gyventojai, o 2021 metų pradžioje – 137 741 (sumažėjo 12,69 proc.), iš jų kaimuose gyveno 56 484 gyventojai (tai sudaro 41,0 proc.), 2022 m. pradžioje – 135 703 gyventojai (sumažėjo 1,47 proc.), iš jų kaimuose gyveno 55 900 gyventojai (tai sudaro 41,19 proc.). Lazdijų rajono sav. gyventojų skaičius buvo: 2011 metų duomenimis - 22 455 gyventojai, o 2021 metų pradžioje – 18 247 (sumažėjo 18,73 proc.), iš jų kaimuose gyveno 13 090 gyventojai (tai sudaro 71,73 proc.), 2022 m. pradžioje – 17 892 gyventojai (sumažėjo 1,94 proc.), iš jų kaimuose gyveno 12 846 gyventojai (tai sudaro 71,79 proc.) [10]. Gyventojų tankumas rajone (14,0 gyv./km²) smarkiai atsilieka nuo šalies (42,8) bei Alytaus apskrities (24,7) [27] **(R14)**

Lazdijų rajono savivaldybėje lyginant 2011 ir 2021 metų duomenis gyventojų skaičius mažėjo (18,73 proc.), bei mažėjo daugiau nei šalyje ir Alytaus apskrityje - sumažėjo 11,08 proc. punkto daugiau nei bendras šalies gyventojų skaičiaus mažėjimas ir 6,04 proc. punkto daugiau nei bendras Alytaus apskrities gyventojų skaičiaus sumažėjimas atitinkamu laikotarpiu. Lazdijų rajono savivaldybė kaimiška savivaldybė, daugiau nei 70 proc. gyventojų gyvena kaimuose. Lyginant su šalyje ir Alytaus apskrityje kaimuose gyvenančių gyventojų procentine dalimi, Lazdijų rajono savivaldybėje 40 proc. punktų daugiau nei šalyje ir 30 proc. punktų daugiau nei Alytaus apskrityje, gyventojų gyvena kaimuose.

Gyventojų mažėjimo tendencijas rajone lemia du pagrindiniai veiksniai: natūrali gyventojų kaita ir migracija. 2017-2021 metais gimė 667 žmonės, o mirė - 2 100. 2017-2021 metais gimstančiųjų skaičius mažėjo sparčiau nei didėjo mirstančiųjų skaičius. **(R15)**

Natūrali gyventojų kaita 2017-2021 m. Lazdijų rajono savivaldybėje [14-15]

	Gimusių skaičius	Mirusiųjų skaičius	Natūrali gyventojų kaita
--	------------------	--------------------	--------------------------

Iš viso	667	2 100	-1 433
2017 m.	157	425	-268
2018 m.	146	399	-253
2019 m.	142	387	-245
2020 m.	126	445	-319
2021 m.	96	444	-348

2018-2021 metais iš Lazdijų rajono išvyko 2 667 gyventojai: 2018 – 728; 2019 m. – 708; 2020 m. – 684; 2021 m. – 547 [12], o atvyko 2 201 gyventojai: 2021 – 561; 2019 m. – 582; 2020 m. – 518; 2021 m. – 540 [13] Taigi stebima gyventojų išvykimo iš rajono tendencija.

Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų sudėtis pagal amžių 2021 m. [11]

Amžius	Gyventojų skaičius Lazdijų r. sav.	Procentinė išraiška nuo bendro gyventojų skaičiaus	Gyventojų skaičius Dzūkijos VVG teritorijoje (iš bendro skaičiaus atėmus Lazdijų m. sen. gyventojų sk.)	Procentinė išraiška nuo Dzūkijos VVG teritorijos gyventojų skaičiaus
Iki 9 m.	1 347	7,38	1 066	7,49
10-19 m.	1 723	9,44	1 360	9,56
20-29 m.	2 178	11,94	1 726	12,13
30-39 m.	2 000	10,96	1 565	11,00
40-49 m.	2 270	12,44	1 722	12,10
50-59 m.	3 183	17,44	2 517	17,69
60-69 m.	2 341	12,83	1 757	12,34
70 m. ir vyresni	3 205	17,57	2 518	17,69
Viso	18 247	100	14 231	100

Lyginant atskirų amžiaus grupių gyventojų skaičiaus procentinę išraišką, tiek visos Lazdijų rajono savivaldybės, tiek Dzūkijos VVG teritorijos gyventojų sudėtis pagal amžių yra analogiška. *Remiantis šia atitiktimi ir toliau bus laikoma, kad Dzūkijos VVG teritorijos situacija, tendencijos yra analogiška Lazdijų rajono savivaldybės situacijai.* Didžiausią dalį (po 17 proc.) sudaro vyresni nei 50 m. gyventojai, t. y. 50-59 m. ir 70 m. ir vyresni. Medianinis Lazdijų r. savivaldybės gyventojų amžiaus vidurkis 2017-2021 m. buvo 48,6 metai (2017 m. – 48; 2018 m. – 48; 2019 m. – 49; 2020 m. – 50; 2021 – 48). 2021 m. medianinis Lazdijų r. savivaldybės gyventojų amžius buvo toks pats kaip visoje Alytaus apskrityje ir 4 metais didesnis nei šalyje [16] **(R16)**.

Vertinant Lazdijų rajono demografinę gyventojų sudėtį lyties aspektu, remiantis visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais Lazdijų rajono savivaldybėje 2011 metais buvo 47 proc. vyrų ir 53 proc. moterų, 2021 m. procentinė išraiška (suapvalinus) nepakito.

Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų sudėtis pagal lytį [17]

Metai	Iš viso gyventojų	Vyrų sk.	Proc.	Moterų sk.	Proc.
2011	22455	10610	47,25	11845	52,75
2021	18247	8 704	47,70	9 543	52,30

Lazdijų rajono savivaldybėje didžioji dauguma (98 proc.) gyventojų yra lietuvių tautybės Vadovaujantis Lietuvos Respublikos 2011 m. gyventojų ir būstų surašymo rezultatais, pateikiamais Lietuvos statistikos departamento, gyventojų pasiskirstymas Lazdijų rajono savivaldybėje pagal tautybę: lietuviai (22029, tai sudaro 98,1 proc. visų Lazdijų r. savivaldybės gyventojų), lenkai (77), rusai, (190), baltarusiai (14), ukrainiečiai (21), bei 9 kitų tautybių gyventojai, o 2021 m. lietuviai (17 844, tai sudaro 97,8 proc. visų Lazdijų r. savivaldybės gyventojų), lenkai (86), rusai, (151), baltarusiai (12), ukrainiečiai (14), bei 22 kitų tautybių gyventojai bei 120 nenurodyta. Palyginimui bendras Lietuvoje gyvenančių lietuvių tautybės asmenų skaičius sudaro 84 proc. visų Lietuvos gyventojų, Lazdijų rajone lietuvių yra – 98 proc. [18]

Lazdijų rajono gyventojų (10 m. ir vyresni) pasiskirstymas pagal išsilavinimą 2021 m. [19]

Pagal išsilavinimą	Aukštasis	Aukštesnysis (įskaitant specialųjį vidurinį)	Vidurinis	Pagrindinis	Pradinis	Nebaigta pradinė mokykla, nelankyta mokykla, neraštingi	Bendras skaičius
Gyventojų sk.	2 937	2 985	5 728	2 536	2 473	242	16 900
Proc. nuo bendro skaičiaus	17,38	17,66	33,89	15,00	14,64	1,43	100

Remiantis 2021 metų visuotinio gyventojų ir būsto surašymo duomenimis Lazdijų rajono savivaldybėje gyveno 5 728 gyventojai, turintys vidurinį išsilavinimą, tai didžiausia grupė, jie sudarė 33,89 proc. visų gyventojų, tačiau nemažą dalį (po 17,38 proc. ir 17,66 proc., viso 35,04 proc.) sudarė gyventojai, turintys aukštąjį ar aukštesnįjį išsilavinimą.

Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų pasiskirstymo pagal užimtumą ir ekonomines veiklas

2021 metais Lazdijų rajono savivaldybėje buvo 7 337 užimti gyventojai, tai sudaro 40,20 proc. visų gyventojų, kai tuo tarpu šalyje užimtų gyventojų buvo 1 265 534, tai sudarė 45,02 proc. visų gyventojų [20]. 2021 metais Lazdijų rajono savivaldybėje buvo 8 763 nedirbantieji, tai sudaro 48,02 visų gyventojų [22].

Lazdijų rajono savivaldybėje aktuali nedarbo problema (**R17**). Nors bedarbių skaičius Lazdijų rajono savivaldybėje per 2014-2022 metų laikotarpį sumažėjo nuo 2 079,8 (vidutiniškai per metus) iki 1 441,7 (vidutiniškai per metus), t.y. 638,1 bedarbiais, tačiau bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus ir toliau išlieka aukštas – 13,1 proc. ir gerokai viršija Lietuvos (4,1 procentinio punkto) ir Alytaus apskrities (3,4 procentinio punkto) rodiklius.

Bedarbių skaičius ir procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus 2014-2022 metais [21]

	Lietuvos Respublika	Alytaus apskritis	Lazdijų r. sav.

	Vidutinis metinis bedarbių skaičius	Bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų sk.	Vidutinis metinis bedarbių skaičius	Bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų sk.	Vidutinis metinis bedarbių skaičius	Bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų sk.
2014 m. pabaigoje	173 005,7	9,5	12 518,3	13,7	2 079,8	16,7
2015 m. pabaigoje	158 152,8	8,7	11 121,5	12,3	1 897,3	15,4
2016 m. pabaigoje	144 864,2	8,1	10 072,1	11,3	1 816,0	15,0
2017 m. pabaigoje	139 614,9	7,9	8 997,3	10,4	1 764,2	14,9
2018 m. pabaigoje	148 242,4	8,5	8 738,3	10,4	1 703,0	14,9
2019 m. pabaigoje	144 879,9	8,4	8 089,7	9,8	1 463,2	13,1
2020 m. pabaigoje	216 189,9	12,6	11 792,2	14,6	2 109,7	19,3
2021 m. pabaigoje	225 225,1	13,0	11 931,6	14,9	2 371,9	22,1
2022 m. pabaigoje	157 344,2	9,0	8 013,41	9,7	1 441,7	13,1

Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų pasiskirstymas pagal pagrindinį pragyvenimo šaltinį pateikiamas remiantis Alytaus apskrities duomenimis (Statistikos departamento duomenyse šis 2021 m. rodiklis pateikiamas tik apskričių lygmeniu [23]: piniginės samdomo darbo pajamos- 54,8 proc. (šalyje - 57,9 proc.) namų ūkių; piniginės pajamos iš savarankiško darbo - 6,9 proc. (šalyje - 6,6 proc.); socialinės išmokos senatvėje- 28,0 proc. (šalyje - 26,5 proc.); kitos socialinės išmokos - 8,3 proc. (šalyje - 7,4 proc.); kitos pajamos - 2 proc. (šalyje - 1,3 proc.). Didžiausios dalies gyventojų pragyvenimo šaltinis yra samdomo darbo pajamos (3,1 procentinio punkto mažiau nei šalyje) ir socialinės išmokos senatvėje- 28,0 proc. (1,5 procentinio punkto daugiau nei šalyje)(R18).

Socialinę atskirtį patiriantys gyventojai. Lazdijų rajono savivaldybėje (Dzūkijos VVG teritorijos mastu duomenys nevedami, laikomasi nuostatos, kad Dzūkijos VVG teritorijos situacija, tendencijos yra analogiška Lazdijų rajono savivaldybės situacijai).

Socialinę atskirtį patiriantys gyventojai [31]

Socialinę atskirtį patiriantys gyventojai	2022 m. Skaičius/ Proc. nuo bendro sk.
Gyventojų skaičius	17 892
pensinio amžiaus gyventojai	4398/24,6
asmenys kuriems nustatyti specialieji poreikiai	1145/6,4
neįgalieji vaikai	115/0,6
asmenys, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis	476/2,7
asmenys, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis	721/4,0
Vieniši asmenys, patiriantys socialinę riziką	484/2,7
Šeimos, gaunančios socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugas	82/-

Lazdijų rajono savivaldybėje socialinės pašalpos gavėjų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų (skaičiuojant vidutinį mėnesinį gavėjų skaičių), rajone 2021 m. padidėjo ir, kaip ankstesniais metais, viršija tiek apskrities, tiek šalies vidurkį (žr. lentelę) [32] (**R19**). Tarp socialinės pašalpos gavėjų savivaldybėje didesnę dalį užima vyrai.

		Socialinės pašalpos gavėjų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų asmenys ¹		
		2019	2020	2021
Lietuvos Respublika	Vyrai ir moterys	23	20	24
	Vyrai	26	22	27
	Moterys	21	18	21
Alytaus apskritis	Vyrai ir moterys	35	30	34
	Vyrai	41	34	41
	Moterys	30	25	29
Lazdijų r. sav.	Vyrai ir moterys	74	56	72
	Vyrai	87	64	86
	Moterys	61	48	59

Atlikta Lazdijų rajono savivaldybės bei Dzūkijos VVG teritorijos socialinės situacijos analizė parodo:

- nedarbo mažinimo ir darbo vietų kūrimo bei pajamų didinimo poreikis siejasi su identifikuotais rajono bedarbystės rodikliais;

- paslaugų, teikiamų kaimo gyventojams, plėtros poreikis siejasi su identifikuota socialinių ir kitų paslaugų teikimo situacija Lazdijų rajone;
- socialinės pagalbos paslaugų kaime kūrimo ir plėtojimo, jų prieinamumo gerinimo poreikis tiesiogiai siejasi su identifikuota asmenų, kuriems nustatyti specialieji poreikiai, socialinės pašalpos gavėjų, senyvų asmenų socialine padėtimi rajone;
- anketinės apklausos metu įvardindami priemones, galinčias pagerinti jaunų žmonių padėtį kaime, apklaustieji dažniausiai minėjo laisvalaikio (kultūros, sporto ir pan.) galimybių didinimą, taip pat tai, kad turi būti finansuotos jaunimo verslo iniciatyvos;
- anketinės apklausos duomenys atskleidė, jog svarbiausia rajone paramą teikti sritims, kurios kuria darbo vietas, skatina paslaugų gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo ir pan.) teikimą, mažina socialinę atskirtį ir skurdą bei skatina socialinę integraciją ir užimtumą, didina socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros prieinamumą.

Socialinės situacijos atitikimas VVG teritorijos vizijai. Dzūkijos VVG teritorija - kraštas darniam gyvenimui, aktyviam veikimui, prasmingam poilsiui. Siekiama, kad VVG teritorijoje būtų sąlygos (ekonominės, finansinės, kokybiškos aplinkos, socialinės, kultūrinės) darniam gyvenimui, atliepiant gyventojų poreikius, aktyviam veikimui (tiek ekonominėje, tiek užimtumo, laisvalaikio, savirealizacijos plotmėse) bei prasmingam poilsiui vietos gyventojams ir turistams efektyviau panaudojant turistiniu ir rekreaciniu požiūriu vertingas teritorijas, gamtos ir kultūros paminklus, kultūros paveldo objektus. Siekiant vizijos, svarbu problemų - aukštas nedarbo lygis, ribotos gyventojų finansinės galimybės, gyventojų senėjimas, neužtikrintas harmoningas kartų kaitos procesas, viešųjų, socialinių ir kitų paslaugų, ypač nutolusiose teritorijose, trūkumas - sprendimas, kuriant ar sudarant sąlygas susikurti gerai apmokamas darbo vietas, užtikrinant viešųjų paslaugų prieinamumą ir poreikių patenkinimą, kuriant socialiai atsakingą ir pokyčius generuojančią bendruomenę.

1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija

2021 m. Lazdijų r. sav. buvo 7 337 užimti gyventojai, tai sudaro 40,20 proc. visų gyventojų, kai tuo tarpu šalyje užimtų gyventojų buvo 1 265 534, tai sudarė 45,02 proc. visų gyventojų [20].

Užimti gyventojai pagal ekonomines veiklos rūšis [20]

	Lazdijų r. sav.		Alytaus apskr.		Lietuvoje	
	Gyventojų skaičius	Proc. nuo visų užimtų gyventojų	Gyventojų skaičius	Proc. nuo visų užimtų gyventojų	Gyventojų skaičius	Proc. nuo visų užimtų gyventojų
Viso užimtų gyventojų, iš jų pagal ekonomines veiklos rūšis	7 337	100	59 007	100	1 265 534	100
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	1 091	14,87	3 939	6,68	55 852	4,41
Pramonė	852	11,61	11 355	19,24	228 479	18,05
Statyba	501	6,83	4 926	8,35	92 119	7,28

	Lazdijų r. sav.		Alytaus apskr.		Lietuvoje	
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	1 090	14,86	9 265	15,70	226 610	17,91
Transportas ir saugojimas	496	6,76	3 801	6,44	95 065	7,51
Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla; Informacija ir ryšiai	289	3,94	3 031	5,14	68 906	5,44
Finansinė ir draudimo veikla; Nekilnojamojo turto operacijos	104	1,42	1 176	1,99	36 885	2,92
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	155	2,11	1 719	2,91	57 106	4,51
Administracinė ir aptarnavimo veikla	269	3,67	2 150	3,64	55 580	4,41
Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	866	11,80	5 046	8,55	83 812	6,62 m
Švietimas	657	8,95	5 083	8,62	118 393	9,36
Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	675	9,20	4 940	8,37	97 137	7,68
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, namų ūkio reikmenų remontas ir kitos paslaugos	292	3,98	2 576	4,37	49 590	3,60

Didžiausia procentinė dalis užimtųjų Lazdijų rajono savivaldybės gyventojų yra šiose ekonominėse veiklose: žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė - 14,87 proc.; didmeninė ir mažmeninė prekyba - 14,86 proc.; Viešasis valdymas -11,80 proc.; pramonė -11,61. Kai tuo tarpu Alytaus apskrityje didžiausia procentinė dalis užimtųjų yra pramonėje -19,2 proc.; didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje - 15,70 proc.; žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje - tik 6,68 proc., o Lietuvoje - 18,05 proc. pramonėje, 17,91 proc. didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje, žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje - tik 4,41 proc. **(R20)**.

Tiesioginės užsienio investicijos Savivaldybėje yra mažiausios apskrityje bei vienos mažiausių Lietuvoje (2021 m. sudarė 1,04 mln. Eur arba 103 vienam gyventojui), tačiau 2019–2021 m. laikotarpiu didėjo (žr. lentelę) [27].

	Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui, laikotarpio pabaigoje EUR		
	2019	2020	2021
Lietuvos Respublika	7 405**	8 563**	9 661
Alytaus apskritis	1 332**	1 524	1 735
Lazdijų r. sav.	49**	58	103

Vertinant pagal materialines investicijas, į kurias įtraukiamos ir pramonės įmonių investicijos, kurių dėka modernizuojama gamyba, kuriamos ar išlaikomos darbo vietos, didinama pridėtinė vertė – Lazdijų rajono savivaldybės rodiklis taip pat yra žemiausias regione – 2020 m. materialinės investicijos to meto kainomis rajone sudarė 16 182 tūkst. Eur arba 895 Eur vienam gyventojui (žr. lentelę) [27] (**R20'**).

	Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui EUR ^{1,2}		
	2018	2019	2020
Lietuvos Respublika	2 883	3 414	3 239
Alytaus apskritis	1 205	1 386	1 529
Lazdijų r. sav.	617	827	895

Bedarbių skaičius Lazdijų rajono savivaldybėje per 2014-2022 metų laikotarpį sumažėjo nuo 2 079,8 (vidutiniškai per metus) iki 1 441,7 (vidutiniškai per metus), t.y. 638,1 bedarbiais, tačiau bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus ir toliau išlieka aukštas – 13,1 proc. ir gerokai viršija Lietuvos (4,1 procentinio punkto) ir Alytaus apskrities (3,4 procentinio punkto) rodiklius [21] (**R21**). (2022 m. viduryje statistiniai bedarbių rodikliai rajone ženkliai sumažėjo dėl pasikeitusių valstybės teisės aktų, kuriais remiantis bedarbio statusas suteikiamas tiems žmonėms, kurie yra pasirengę tiek savarankiškai, tiek naudodamiesi Užimtumo tarnybos teikiamomis darbo rinkos paslaugomis ieškoti darbo ir įsidarbinti ar vykdyti savarankišką veiklą. O kitą statusą – darbo rinkai besirengiantiems – žmonėms teikiama individuali kompleksinė pagalba).

Užimtumo tarnybos duomenis laisvų darbo vietų skaičius Lazdijų r. sav. per 2018 m. buvo įregistruota 660; 2019 m.- 761; 2020 m. - 719; 2021 m. - 1303; 2022 m. - 843 laisvos darbo vietos. Įdarbintų (tame tarpe terminuotam darbui) asmenų skaičius per 2018 m. buvo 785; 2019 m.- 880; 2020 m. - 1100; 2021 m. - 2922; 2022 m. - 1066 [24]

2022 m. pradžioje Lazdijų rajono savivaldybėje buvo registruoti veikiantys 361 ūkio subjektai. Nagrinėjamu laikotarpiu (2014-2022 metais) veikiančių ūkio subjektų skaičius didėjimo tendencija- padaugėjo 21,54 proc. (2014 m. buvo 297; 2022 m. - 361). Šalyje analizuojamu laikotarpiu veikiančių ūkio subjektų daugėjo 25,03 proc. (2014 m. – 90790 vnt., 2022 m. – 113516 vnt.), Alytaus apskrityje – 19,77 proc. (2014 m. – 3 394 vnt., 2022 m. – 4 065 vnt.) [25] (**R22**).

Veikiančios įmonės pagal darbuotojų skaičių [26]

	2014 m.		2023 m.	
	Įmonių skaičius metų pradžioje	procentas nuo viso įmonių sk.	Įmonių skaičius metų pradžioje	procentas nuo viso įmonių sk.
0-4 darbuotojai	94	54,02	215	73,13
5-9 darbuotojai	38	21,84	41	13,95
10-19 darbuotojų	21	12,07	22	7,48
20-49 darbuotojai	14	8,05	11	3,74
50-99 darbuotojai	3	1,72	5	1,70
100-149 darbuotojai	4	2,30	0	0
Viso	174	100	294	100

Nagrinėjamu laikotarpiu (2014 - 2023 m.) veikiančių įmonių skaičius padidėjo 120. Didžioji dalis veikiančių įmonių yra turinčios ne daugiau kaip 4 darbuotojus (2014 m. - 54,02 proc., o 2023 m. - 73,13). Per nagrinėjamą laikotarpį tokių įmonių procentinė dalis išaugo 19, 11 procentinių punktų ir visiškai neliko įmonių turinčių daugiau nei 100 darbuotojų [26]. Lazdijų rajono savivaldybėje vyrauja labai mažos įmonės, turinčios iki 9 darbuotojų (**R23**).

Lazdijų rajono savivaldybė priklauso ekonomiškai vienam silpniausių Lietuvoje – Alytaus regionui. Dėl mažo pramonės kiekio savivaldybės sukuriamas BVP yra sąlyginai mažas. Savivaldybėje vyrauja didmeninės ir mažmeninės prekybos, automobilių remonto verslas.

Alytaus apskrityje daugiausia BVP sukuriamą pramonėje (25,6 proc.), didmeninės ir mažmeninės prekybos, transporto, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriuje (23,3 proc.), viešajame sektoriuje (18,29 proc.), nekilnojamojo turto operacijų (8,7 proc.) bei statybų sektoriuje (8,4 proc.), mažiau kituose sektoriuose. Pagal BVP, tenkantį vienam gyventojui, Alytaus apskritis nusileidžia daugumai apskričių. [27]. Lazdijų rajono savivaldybėje stambių pramonės įmonių nėra, veikia nedideli ne žemės ūkio verslo subjektai tokie kaip medienos apdirbimo, miško ruošos, plastikinių langų ir durų gamybos, taip pat įvairių paslaugų: logistikos, pervežimo ir kt. (**R24**)

Vykdančių individualią veiklą pagal pažymą skaičius savivaldybėje kasmet didėja (**R25**).

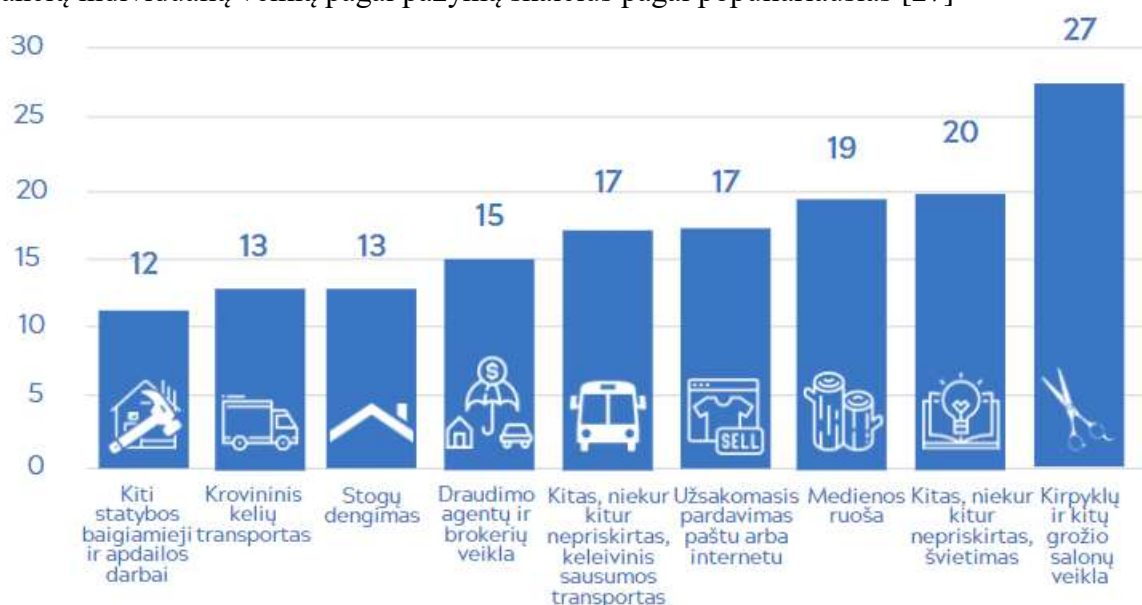
Populiariausios veiklos rūšys pateiktos lentelėje [32]:

Veiklos pavadinimas	Skaičius pagal pagrindinę vykdomą veiklą
Variklinių transporto priemonių techninė priežiūra ir remontas	43
Kirpyklų ir kitų grožio salonų veikla	40
Kitas, niekur kitur nepriskirtas, keleivinis sausumos transportas	31
Kita pašto ir pasiuntinių (kurjerių) veikla	28
Kitas, niekur kitur nepriskirtas, švietimas	27

Kiti statybos baigiamieji ir apdailos darbai	26
Statybos baigimas ir apdaila	24
Užsakomasis pardavimas paštu arba internetu	20
Gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų statyba	18
Medienos ruošą	15

Remiantis informacija pateikiama Lazdijų rajono savivaldybės 2021–2027 metų strateginiame plėtros plane [27], vykdančių individualią veiklą pagal pažymą skaičius savivaldybėje kasmet didėja. 2020 m. pradžioje buvo 904 (504 pagrindinės vykdomos veiklos) vykdomos veiklos (2019 m. - 739 (392 pagrindinės vykdomos veiklos). Populiariausios veiklos rajone iš esmės nesikeičia.

Vykdančių individualią veiklą pagal pažymą skaičius pagal populiariausias [27]

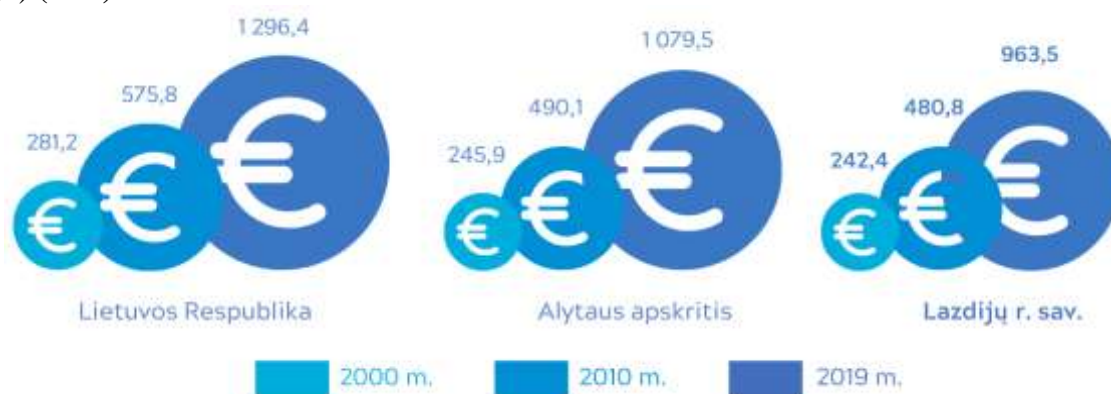

Vykdančių individualią veiklą, įsigijus verslo liudijimą, skaičius taip pat didėja (**R26**). Vykdančių individualią veiklą pagal verslo liudijimą skaičius 2022 m. pagal populiariausias veiklos rūšis pateiktas lentelėje [32]:

Veiklos rūšies pavadinimas	Gyventojų skaičius
Specialieji statybos darbai (statyb vietės paruošimas, stogų dengimas, pamatų klojimas, mūrijimo, betonavimo, hidroizoliaciniai darbai, pastolių ir darbo platformų statymas ir ardymas, dūmtraukių įrengimas), išskyrus pastatų ir kitų statinių apdailos ir remonto darbus	79
Prekyba tik ne maisto produktais	60
Apgyvandinimo paslaugų (kaimo turizmo paslaugos) teikimas	44
Kirpyklų, kosmetikos kabinetų ir salonų, soliariumų veikla	44
Kvalifikacijos tobulinimo ir papildomo mokymo veikla	40
Poilsio parkų ir paplūdimių veikla, poilsinių transporto priemonių, turistinės stovyklos paslaugų teikimas ir laisvalaikio ir pramogų įrangos, kaip integruotos pramogų paslaugų dalies, trumpalaikė nuoma	28
Prekyba	21
Statybinių dailidžių ir stalių dirbinių, medinės taros, kitų medienos gaminių, čiužinių gamyba, remontas	17

Medienos ruošą, malkų gamyba, medienos ruošos paslaugų veikla, įskaitant rąstų vežimą miške	14
Namų ūkio veikla (šeimininkavimas pobūviuose, butų tvarkymas, baldų ir kilimų valymas, daržų priežiūra, apželdinimas, malkų skaldymas, šiukšlių surinkimas)	13
Aplinkos tvarkymas, gatvių valymas, sniego ir ledo šalinimas	13
Fotografavimo veikla (išskyrus fotoreporterių veiklą)	12
Baldų gamyba	12
Gyvenamosios paskirties patalpų nuoma	11

Remiantis informacija pateikiama Lazdijų rajono savivaldybės 2021–2027 metų strateginiame plėtros plane [27], mėnesinis bruto darbo užmokestis Lazdijų rajono savivaldybėje yra mažesnis nei Alytaus apskrities ir Lietuvos vidurkis (žr. paveikslą). Šis faktas gali būti vertinamas dvejopai – santykinai pigesnė darbo jėga yra patrauklus veiksnys investuotojams, tačiau mažos gyventojų pajamos mažina bendrą vartojimą ir apsunkina smulkaus bei vidutinio verslo, ypač paslaugų srityje, kūrimąsi. Darbo užmokestis savivaldybėje yra vienas mažiausių apskrityje ir lenkia tik Varėnos savivaldybę. (958,4 Eur), tačiau atsilieka tiek nuo Druskininkų savivaldybės (1044,3), tiek nuo Alytaus miesto savivaldybės (1131,2) ir Alytaus rajono savivaldybės (1103,8). **(R27)**

Lazdijų rajono savivaldybėje yra 51 kaimo turizmo sodyba [28]. Kaimo turizmo sodybų sąrašas paskelbtas VšĮ „Lazdijų turizmo informacinis centras“ svetainėje [28] **(R28)**.

Informacija apie turistų ir lankytojų srautus Lazdijų rajono savivaldybėje [30]

Įstaigos pavadinimas	Turistų ir lankytojų skaičius					
	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
VšĮ Lazdijų turizmo informaciniame centre Janaslavo k. 10	26 534	24 160	26 524	8 756	7 062	4976
VšĮ Lazdijų turizmo informaciniame centre Lazdijų mieste	3 690	5 800	3 690	1 006	1 993	2193
Metelių regioninio parko lankytojų centre	6 226	6 499	7 149	3 519	5 281	6268
Veisiejų regioninio parko lankytojų centre	3 830	1 692	4 990	1 625	2 234	2295

Lazdijų krašto muziejuje ir jo padaliniuose	9 810	11 207	9 975	7 640	6 679	12263
Viso	50 090	49 358	52 328	22 546	23 249	27 995

Remiantis VŠĮ „Lazdijų turizmo informacinis centras“ duomenimis (duomenys teikiami už 2017- 2022 m. laikotarpį) Lazdijų rajono savivaldybėje turistų ir lankytojų buvo: 2017- 2019 m. kasmet daugiau nei po 50 tūkst., vėliau (2020-2022 m.) dėl Covid pandemijos sumažėjo, tačiau 2022 m. vėl fiksuotas didėjimas. Lazdijų rajono savivaldybėje gausu turistų ir lankytojų **(R29)**.

Dzūkijos VVG teritorijoje yra sukurti ir puoselėjami bendruomeniniai ir socialiniai verslai. Įgyvendinamos vietos plėtros strategijos „Lazdijų rajono kaimo plėtros strategija 2016-2023 metams“ priemonės Socialinio ir bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra, Nr. LEADER-19.2-SAVA-1 lėšomis finansuoti ir įgyvendinti 6 projektai Pagal šios priemonės veiklos sritį Bendruomeninių ir kitų pelno nesiekiančių organizacijų verslų kūrimas ir plėtra, Nr. LEADER-19.2-SAVA- 1.2 įgyvendinti projektai **(R30)**:

1. Veisiejų jaunimo centras įgyvendino projektą „Veisiejų jaunimo centro bendruomeninio verslo kūrimas per turizmo, aktyvaus laisvalaikio bei maisto kultūros veiklas“, Nr. LAZD-LEADER-6B-D-10-4-2019. Įgyvendinant projektą įsigytas krovininis N1 klasės automobilis, mobili cukrainės įranga, putų, burbulų, sniego mašinos, pripučiamą žaidimų aikštelė, pripučiami batutai, kita įranga, sukurta 1 nauja darbo vieta ir teikiamos laisvalaikio ir užimtumo organizavimo paslaugos.

2. N. Kirsnos kaimo bendruomenės komitetas įgyvendino projektus „Bendruomeninio verslo kūrimas“, Nr. LAZD-LEADER-6B-D-10-1-2019 ir „Bendruomeninio verslo plėtra“, Nr. LAZD-LEADER-6B-D-13-4-2020. Įgyvendinant projektą suremontuotos bendruomenės virtuvės patalpos, įsigyta virtuvės įranga bei technika, krovininis N1 klasės automobilis ir pritaikyta lauko prekybai įranga (ledų šerbeto, cukraus vatos, kukurūzų spragėsių aparatai, gruzdintuvė, belgiškų ir burbulinių vaflių keptuvės), sukurtos 2,25 darbo vietos ir teikiamos išvežiojamojo maitinimo paslaugos.

3. Senujų Šeštokų bendruomenė įgyvendino projektą „Bendruomeninių paslaugų teikimas“ Nr. LAZD-LEADER-6B-D-10-5-2019. Įgyvendinant projektą įsigytas mikroautobusas, mobili pirtis ir kubiląs, sukurta 0,75 naujos darbo vietos ir teikiamos pavežėjimo paslaugos kaimo gyventojams, mobilios pirties bei kubilų paslaugos.

4. Visuomeninė organizacija „SRM“ įgyvendino projektą „Bendruomeninio verslo plėtra naujoms darbo vietoms kurti“, Nr. LAZD-LEADER-6B-D-13-5-2020 įsigyta reikalinga įranga (virtuvės įranga ir lauko baldai), sukurta 1,5 naujos darbo vietos ir teikiamos laisvalaikio užimtumo organizavimo paslaugos.

Pagal priemonės Socialinio ir bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra, Nr. LEADER-19.2-SAVA-1 veiklos sritį „Socialinio verslo kūrimas ir plėtra“, LEADER-19.2-SAVA- 1.1. VŠĮ „Oazė senjorams“ įgyvendino projektą „Socialiniai globos namai“, Nr. LAZD-LEADER-6B-SD-13-1-2020 , įkūrė globos namus senjorams, neįgaliesiems, sukūrė 2 naujas darbo vietas.

Dzūkijos VVG teritorijoje kaimo bendruomenėse taip pat veikia vaikų dienos centrai - Veisieuose, Seiriuose, Krosnoje, Varnėnuose, Vidzgauluose teikiamos vaikų užimtumo paslaugos vaikams. Veisieuose, Seiriuose bendruomenės teikia socialines paslaugas: pirtis, skalbimas, asmens higienos paslaugos **(R31)**.

Ūkininkų ūkiai [29]

	Lazdijų r. sav.		Alytaus apskr.		Lietuvoje	
	Ūkininkų ūkių skaičius	Proc. nuo visų ūkių	Ūkininkų ūkių skaičius	Proc. nuo visų ūkių	Ūkininkų ūkių skaičius	Proc. nuo visų ūkių
Viso ūkių skaičius 2020 m. , iš jų pagal dydį	3 595	100	11 296	100	132 076	100
0-2 ha	559	15,55	2 120	18,77	25 700	19,46
2-5 ha	1 225	34,08	3 819	33,81	40 555	30,71
5-10 ha	875	24,34	2 558	22,65	26 288	19,90
10-20 ha	496	13,80	1 436	12,71	17 065	12,92
20-30 ha	160	4,45	486	4,30	6 156	4,66
30-50 ha	110	3,06	321	2,84	5 097	3,86
daugiau nei 50 ha	170	4,72	556	4,92	11 215	8,49
Viso ūkių skaičius 2016 m.	4 254	100	13 377	100	150 317	100

Ūkių skaičius Lazdijų rajono savivaldybėje (kaip ir Alytaus apskrities bei Lietuvos mastu) 2016 - 2020 m. mažėjo: 2016 m. buvo 4254, o 2020 m. - 3 595, t.y. sumažėjo 15, 49 proc., Alytaus apskr. sumažėjo - 15, 55, Lietuvoje - 12,13 proc. Taigi Lazdijų rajono savivaldybėje ūkininkų ūkių skaičius mažėjo stipriau nei Lietuvoje. Lazdijų rajono savivaldybėje vyrauja smulkūs ūkiai - turintys iki 10 ha žemės sudaro 73,97 visų ūkių, panašiai kaip ir Alytaus apskrityje - 75,23 proc., bei Lietuvoje - 70,07 proc. **(R32)**.

Nors Lazdijų rajonas perspektyvus netradicinei žemės ūkio veiklai: pievagrybių, vaistažolių auginimui, uogininkystei, bitininkystei, paklausių ekologinių žemės ūkio produktų gamybai, savivaldybėje trūksta šių produktų supirkimo centrų ir bendros infrastruktūros, reikalingos netradicinei žemės ūkio veiklai vystyti [27] **(R33)**. Dėl šių priežasčių alternatyvus ūkininkavimas yra nepatrauklus.

Ekonominės situacijos atitikimas VVG teritorijos vizijai. Dzūkijos VVG teritorija - kraštas darniam gyvenimui, aktyviam veikimui, prasmingam poilsiui. Siekiama, kad VVG teritorijoje būtų sąlygos (ekonominės, finansinės) darniam gyvenimui, atliepiant gyventojų poreikius, aktyviam veikimui ekonominėje, savirealizacijos plotmėse bei prasmingam poilsiui vietos gyventojams ir turistams, efektyviau panaudojant turistiniu ir rekreaciniu požiūriu vertingas teritorijas, gamtos ir kultūros paminklus, kultūros paveldo objektus, pajamų iš turizmo generavimui. Siekiant vizijos, svarbu problemų - aukštas nedarbo lygis, ribotos gyventojų finansinės galimybės, paslaugų, ypač nutolusiose teritorijose, trūkumas - sprendimas, kuriant ar sudarant sąlygas susikurti gerai apmokamas darbo vietas, užtikrinant poreikio paslaugoms patenkinimą.

1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai

Lazdijų rajono savivaldybėje 2020 m. pradžios duomenimis veikė 41 bendruomeninė organizacija [27]. 2023 m. Lazdijų rajono savivaldybėje veikia 46 kaimo bendruomeninės organizacijos [33] bei 42 nevyriausybinės organizacijos [27]. Nors nevyriausybinių organizacijų skaičius nemažas, tačiau, remiantis Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimo metu (žr. 10 priedą) respondentų atsakymais į klausimą Nr. 6. Kaip manote, kas trukdo Jūsų bendruomenei organizuoti savo verslą bei teikti įvairias paslaugas? - 23,8 proc. nurodė, kad organizacija yra per silpna organizaciniu požiūriu, kad galėtų sėkmingai imtis ūkinės veiklos (**R 34**).

Socialinės paslaugos Lazdijų rajono savivaldybėje, paslaugų teikėjai / gavėjai [31]:

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes ¹	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas ²	Vietų (Vidutinis gavėjų skaičius per mėnesį) skaičius	
				iš viso	iš jų finansuojamų savivaldybės
1.	Socialinės globos namai	Viešoji įstaiga Lazdijų socialinių paslaugų centras (senyvo amžiaus ir suaugusių asmenų su negalia socialinės globos namai)	Lazdijų rajono savivaldybė	40	40
		Viešoji įstaiga Kapčiamiesčio globos namai (senyvo amžiaus ir suaugusių asmenų su negalia žmonių socialinės globos namai)	Kapčiamiesčio Dievo apvaizdos parapija	43	24
		Lazdijų rajono savivaldybės socialinės globos centras „Židinys“ (bendruomeniniai vaikų globos namai)	Lazdijų rajono savivaldybė	17	16
		Veisiejų socialinės globos namai	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	135	27
2.	Šeimynos	-	-	-	-
3.	Laikino gyvenimo namai	-	-	-	-
4.	Dienos socialinės globos centrai	Viešoji įstaiga Lazdijų socialinių paslaugų centras (senyvo amžiaus ir suaugusių asmenų su negalia dienos socialinės globos centras)	Lazdijų rajono savivaldybė	10	9
		Viešoji įstaiga Kapčiamiesčio globos namai (suaugusių asmenų su negalia dienos socialinė globa)	Kapčiamiesčio Dievo apvaizdos parapija	1	1
		Viešoji įstaiga Lazdijų	Lazdijų rajono	43	28

		socialinių paslaugų centras (dienos globa asmens namuose)	savivaldybė			
5.	Savarankiško gyvenimo namai	Viešoji įstaiga Lazdijų socialinių paslaugų centras (senų ir suaugusių asmenų su negalia priežiūra)	Lazdijų rajono savivaldybė	7	7	
6.	Socialinės priežiūros centrai	Viešoji įstaiga Lazdijų socialinių paslaugų centras (vaikų dienos centras)	Lazdijų rajono savivaldybė	23	bendraffinansavimas	
		Veisiejų seniūnijos bendruomenės komitetas (vaikų dienos centras)	NVO	30	bendraffinansavimas	
		Seirijų bendruomenės komitetas (vaikų dienos centras)	NVO	15	bendraffinansavimas	
		Krosnos miestelio bendruomenės komitetas	NVO	20	bendraffinansavimas	
		Varnėnų kaimo bendruomenė	NVO	15	bendraffinansavimas	
		Vidzgailių kaimo bendruomenė	NVO	12	bendraffinansavimas	
7.	Bendruomeninės įstaigos	-	-	-	-	
8.	Kitos socialinių paslaugų įstaigos (pagalbos į namus tarnyba, socialinių paslaugų centras ir kt.)	Viešoji įstaiga Lazdijų socialinių paslaugų centras:	Lazdijų rajono savivaldybė			
		- pagalba į namus		48	56	
		-		-	-	
		- transporto paslaugos		Pagal poreikį	100 proc.	
		- lydėjimas		Pagal poreikį		
		- aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais, avalyne, maistu				
		- informavimas				
		- konsultavimas				
		- tarpininkavimas, atstovavimas				
		- socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ir (ar) atkūrimas socialinę riziką patiriančioms šeimoms		82	82	
		Lazdijų rajono savivaldybės administracija:		Lazdijų rajono savivaldybė		
		- informavimas			Pagal poreikį	
		- konsultavimas				
- pagalba globėjams (rūpintojams) ir įvaikintojams	Pagal poreikį					
VšĮ „Nacionalinis socialinės						

	integracijos institutas“:		
	- pagalba į namus		31

Nors nevyriausybines organizacijos įsitraukia į įvairių veiklų, paslaugų, tame tarpe ir socialinių, teikimą, vis tik pagrindinis ir didžiausias socialinių paslaugų teikėjas – Savivaldybės įstaiga Viešoji įstaiga Lazdijų socialinių paslaugų centras. Įstaigos adresas: Kauno g. 8, 67129 Lazdijai. Deklaruojama siekiamybė kuo daugiau viešųjų paslaugų perduoti NVO sektoriui [27] **(R 35)**.

Lazdijų rajono savivaldybėje šiuo metu išskiriamos šios pagrindinės problemų grupės švietimo sektoriuje [32]: mokinių mažėjimas, mokymo prieinamumas, mokytojų pamokų mažėjimas, galimybių įdarbinti jaunos specialistus trūkumas, nuotolinio mokymo kokybė. Pagrindinė švietimo sektoriaus problema Lazdijų rajono savivaldybėje – mažėjantis mokinių skaičius. Atsižvelgiant į šią tendenciją, 2020 metais įgyvendinta švietimo įstaigų pertvarka. Reorganizavus 5 pagrindines mokyklas, sutaupytos lėšos skiriamos švietimo pagalbai, mokytojų darbo užmokesčiui, klasių, kuriose mokosi 30 mokinių, padalinimo į dvi mažesnes klases, išlaikymui. Siekiama padidinti vienai sąlyginei mokytojo pareigybei tenkančių mokinių skaičių savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklose (2022–2023 m. m. savivaldybėje vienai sąlyginei mokytojo pareigybei tenkančių mokinių skaičius bendrojo ugdymo mokyklose 9,7, šalies vidurkis – 12,0), sumažinti bendrojo ugdymo mokyklų 1–8 klasių komplektų, kurie yra jungtiniai, procentinę dalį (savivaldybėje tokių komplektų yra 4,3 proc., savivaldybių vidurkis – 2,0 proc.), taip pat patvirtintas siekis sumažinti bendrojo ugdymo mokyklų klasių komplektų, kuriuose yra mažiau kaip 8 mokiniai, procentinę dalį (savivaldybėje nepilnų klasių komplektų šiais mokslo metais – 1,2 proc., savivaldybių vidurkis – 2,2 proc.).

Sveikatos apsauga. Sveikatos priežiūros paslaugas teikia 3 savivaldybei pavaldžios įstaigos: Viešoji įstaiga "Lazdijų ligoninė", Viešoji įstaiga "Lazdijų savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centras", Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras. Lazdijų rajono savivaldybėje yra didelė senyvo amžiaus gyventojų dalis, tai iš dalies ir lemia santykinai didesnę susirgimų skaičių. Remiantis 2021 metų savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita, 17 savivaldybės sveikatos rodiklių pateko į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona) ir šie rodikliai žemesni nei Lietuvos vidurkis. 13 savivaldybės rodiklių yra geresni už Lietuvos vidurkį (žalioji zona). 31 rodiklis patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę (geltonoji zona) [32] **(R 36)**.

Kultūros paslaugos. Veikia 3 Lazdijų rajono savivaldybės kultūros įstaigos: Lazdijų rajono savivaldybės viešoji biblioteka, Lazdijų krašto muziejus, Viešoji įstaiga Lazdijų kultūros centras. Lazdijų rajono savivaldybės viešajai bibliotekai priklauso 21 padaliniai-bibliotekos Dzūkijos VVG teritorijoje) [34]. 2014 m. priklausė 24 padaliniai – mažėja savivaldybės kultūros įstaigų kaimuose **(R37)**.

VšĮ Lazdijų kultūros centras priklauso 11 padalinių (4 kultūros namai ir 6 laisvalaikio salės ir 1 amatų centras), VšĮ Lazdijų kultūros centre veikia 44 meno mėgėjų veiklos kolektyvai ir 20 studijų bei būrelių, kuriuose dalyvauja 575 saviveiklininkai, iš jų 6 kolektyvai ir 5 jaunimo studijos, kurių veiklose dalyvauja 114 jauni žmonės. VšĮ Lazdijų kultūros centras vykdo 7 neformalaus švietimo programų, kurias lanko 114 vaikai ir jaunimas iki 19 metų [35]. 2014 m. padalinių buvo 16 - mažėja savivaldybės kultūros įstaigų kaimuose **(R38)**.

VVG teritorijoje yra 4 žymių krašto žmonių paminklai (Emilijos Pliaterytės kapas ir paminklas Kapčiamiestyje; Juozo Neimonto kapas ir paminklas Veisiejuose; Esperanto kalbos kūrėjo Liudviko Lazario Zamenhofo biustas Veisiejuose; Emilijos Pliaterytės paminklas Vainežeryje) bei 5 kiti Lazdijų rajone lankomi objektai (Veisiejų miestelio istorinis centras; Kalniškės ir Statiškės mūšių vietos; Šeštokų geležinkelio stotis; Holokausto aukų kapai). VVG teritorijoje yra 23 piliakalniai [38]. Iš visų 23 piliakalnių labiausiai lankomi Rudaminos, Prelomčiškės ir Paveisininkų. Prie Prelomčiškės piliakalnio kasmet švenčiamos garsiosios rajono Oninės, o prie Rudaminos –

Mindaugo karūnavimo diena, nes viena iš hipotezių teigia, kad Rudaminos pilyje buvo karūnuotas Mindaugas. Lazdijų rajone veikia 7 muziejai (Lazdijų krašto muziejus ir jo padaliniai [36]: Motiejaus Gustaičio memorialinis namas-muziejus; Etnografinė Prano Dzūko sodyba; Laisvės kovų muziejus; Kapčiamiesčio Emilijos Pliaterytės muziejus; Veisiejų krašto muziejus; D. Mazurkevičiaus akmenų muziejus “Jotvingių kiemas”). Rajone yra 3 dvarai (Aštrosios Kirsnos dvaro sodyba; Rudaminos buvusios dvaro sodybos fragmentai, buvusio Veisiejų dvaro fligelis su parku). **(R39)**

Lazdijų rajono tradicinės šventės vyksta daug tradicinių renginių: tarptautinė šventė „Pasienio fiesta“, Kalniškės mūšio minėjimas, Rasos šventė Veisieuose bei Seirijuose, Oninių šventė ant Prelomčiškės piliakalnio, Vargonų muzikos festivalis, šventė „Lazdijų ruduo“, liaudiškų kapelų festivalis “Netgi vakaruškos“, Pirmosios vagos šventė, festivalis „Metelio banga“

VVG teritorijoje veikia 8 sertifikuoti tradiciniai amatininkai, gaminantys 13 sertifikuotų tradicinių produktų [37] **(R40)**.

Socialinės infrastruktūros ir jos veiklos, taip pat kultūros išteklių atitiktis VVG teritorijos vizijai. Siekiant Dzūkijos VVG teritorijos vizijos - kraštas darniam gyvenimui, aktyviam veikimui, prasmingam poilsiui, išskiriami šie aspektai:

- Bendruomeninių organizacijų skaičius auga. Tai sudaro galimybes bendruomeninėse organizacijose aktyviau vystyti bendruomeninę, socialinę, kultūrinę ir ekonominę veiklas, tačiau reikalinga stiprinti bendruomenines organizacijas;

- Socialinių paslaugų įstaigų tinklas Lazdijų rajone nėra pakankamai išvystytas, kas sudaro sąlygas Dzūkijos VVG teritorijoje aktyvesnei socialinių paslaugų plėtrai;

- Aktyvi įvairių meno kolektyvų veikla padidina tikimybę jauniems žmonėms aktyviau įsitraukti į kultūrinę veiklą, tapti aktyvesniais savo teritorijos nariais, įsitraukiančiais į įvairias veiklas.

- Savivaldybėje yra platus lankomų objektų spektras sudaro sąlygas aktyvesnei turizmo paslaugų veiklai rajone;

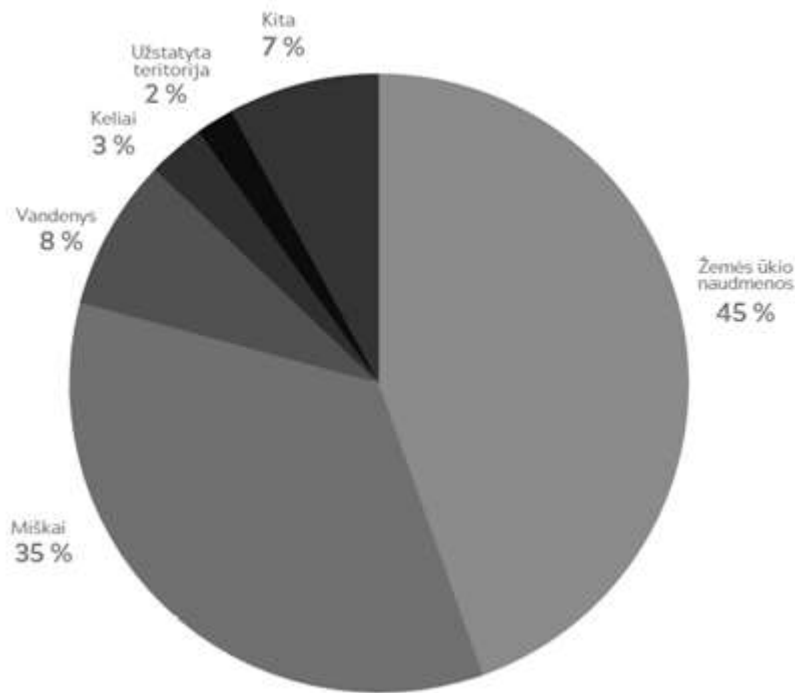
- Savivaldybėje yra organizuojama daug tradicinių švenčių, kurios ir toliau puoselėja Dzūkijos VVG teritorijos gyventojų kultūrinius papročius, aktyvina rajono gyventojus bendrų veiklų organizavimui, bendruomeniškumo puoselėjimui;

- Lazdijų kraštas unikalus savo tautiniu paveldu, įskaitant tradicinius ir netradicinius amatus, kurie sėkmingai įsilieja į bendrąjį rajono turizmo paslaugų spektrą.

1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė

Žemės ūkis. Žemės ūkis savivaldybėje paplitęs, nors vyrauja mažo derlingumo žemės. Bendras savivaldybės žemės plotas 130,6 tūkst. ha (žr. paveikslą). Žemės ūkio naudmenos rajone sudaro 44,2 proc. bendro ploto, miškai – 35,0 proc. Nagrinėjant 2021 metų rajono teritorijos žemės naudmenų ploto pasiskirstymą šalies kontekste, Lazdijų rajone yra 7,7 proc. mažiau žemės ūkio naudmenų, 2 proc. daugiau miškų naudmenų, 0,2 proc. daugiau kelių, 1 proc. mažiau užstatytų teritorijų, 4,1 proc. daugiau vandens telkinių užimtos žemės naudmenų, 0,3 proc. mažiau kitos žemės naudmenų (plotai, kuriuos sudaro medžių ir krūmų želdiniai, pelkės, pažeista ir nenaudojama žemė), 0,5 proc. daugiau apleistos žemės nei vidutiniškai Lietuvoje [32] **(R41)**.

Lazdijų rajono savivaldybės teritorijos žemės naudmenų pasiskirstymas[32]

Žemės ūkio produkcijos kiekis savivaldybėje 2019–2021 m. laikotarpiu didėjo nuo 24,2 mln. Eur iki 29,6 mln. Eur). Tai iš dalies lemia stambių ūkių skaičiaus didėjimas savivaldybėje. Stambėjant ūkiams, ūkių skaičius mažėja, – tokia tendencija stebima tiek Alytaus apskrityje, tiek visoje šalyje, tačiau rajone nuo 2021 m. pradžios stebimas ūkių skaičiaus kasmetinis didėjimas (2023 m. sausio 1 d. – 2156 ūkininkų ūkiai). Vyraujanti veikla, kuria užsiima mūsų rajono ūkininkai – mišrusis žemės ūkis. Rajone pastebimas ūkių, turinčių galvijų, skaičiaus mažėjimas ir augalininkystės ūkių daugėjimas. Panaši tendencija išlieka ir šalies bei apskrities mastu. Žemės ūkio augalų derlingumo rodikliai 2021 m. rajone pagal daugumą augalų rūšių yra žemesni, lyginant su šalies vidurkiu, tačiau aukštesni už Alytaus apskrities vidurkį, įskaitant tokias gausiai auginamas rūšis kaip javai, rapsai, bulvės.

Rajonas perspektyvus netradicinei žemės ūkio veiklai – pievagrybių, vaistažolių auginimui, uogininkystei, bitininkystei, paklausių ekologinių žemės ūkio produktų gamybai [32].

Lazdijų kraštas pasižymi gausiais gamtiniais ištekliais. Saugomos teritorijos Lazdijų rajono savivaldybėje sudaro apie 23 proc. savivaldybės ploto (tai yra daugiau už respublikos vidurkį (15,6 proc.), dar apie 4 proc. užima ekologinės apsaugos – valstybinių parkų, rezervatų ir draustinių buferinės apsaugos – zonos. Lazdijų rajone ypač saugomas teritorijas sudaro: Veisiejų regioninis parkas (12,3 tūkst. ha), Metelių regioninio parko dalis (15,4 tūkst. ha), Dzūkijos nacionalinio parko dalis (204,5 ha), Pertako miško biosferos poligonas (1,13 tūkst. ha), 31 valstybinis gamtinis draustinis, nedidelė dalis Žuvinto biosferos rezervato (1203 ha), 4 gamtiniai rezervatai, patenkantys į regioninių parkų sudėtį ir 11 gamtos paveldo objektų. Kiekybiniu požiūriu Lazdijų rajone yra net 30 draustinių (ar jų dalių): 1 – geomorfologinis; 2 – telmologiniai; 7 – kraštovaizdžio, 3 – hidrografiniai, 2 – botaniniai, 2 – ornitologiniai, 1 – zoologinis, 1 – herpetologinis, 7 – botaniniai-zoologiniai, 3 – genetiniai, 1 – urbanistinis. [32].

Lazdijų rajono savivaldybėje yra Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcijos Veisiejų bei Metelių regioniniai parkai [8], kurie yra tapę turistų traukos objektais (**R42**).

Lazdijų rajono savivaldybėje išsidėstę šie pagrindiniai parkai ir aikštės: Veisiejų miesto parkas ir šalia jo įrengtas šviečiantis ir grojantis fontanas, Veisiejų skulptūrų parkas, Vainežerio parkas, Kapčiamiesčio miestelio aikštė, Aštriosios Kirsnos buvusio dvaro pastatų ansamblis ir parkas, Birutės gyvenvietės parkas, Seirijų skulptūrų parkas, senjorų parkas Seirijuose (**R43**).

Miškingumas savivaldybėje (36) yra didelis ir lenkia Lietuvos ir Alytaus apskrities vidurkį bei nusileidžia tik Druskininkų (69,4) ir Varėnos rajono savivaldybėms (69 proc.) [27] (**R44**).

Rytiniu Lazdijų rajono savivaldybės pakraščiu teka Nemunas (per rajoną – jo intakas Baltoji Ančia). Savivaldybės teritorijoje yra per 150 ežerų (didžiausi – Dusia, Metelys, Seirijis, Galstas) [3] **(R45)**.

Vandens kokybė. Centralizuotai tiekiamas geriamas vanduo Lazdijų rajone yra tiekiamas iš požeminių vandens šaltinių, todėl šiame sektoriuje nėra esminių problemų, susijusių su vandens kokybe. Centralizuotomis vandens tiekimo paslaugomis ir nuotekų šalinimo paslaugomis naudojasi santykinai nedidelė savivaldybės gyventojų dalis. Gyvenviečių ir kaimų gyventojų pasijungimą prie vandentiekio tinklų galima vertinti kaip mažą. Centralizuotas vandens tiekimas savivaldybėje užtikrintas tik 37,5 proc. gyventojų, nuotekų tvarkymo paslaugomis naudojosi 20,1 proc. gyventojų. Bloga nemažos dalies vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo tinklų, įrenginių kokybė.[32]

Gamtos išteklių ir jų būklės atitiktis VVG teritorijos vizijai. Dzūkijos VVG teritorijos vizija - kraštas darniam gyvenimui, aktyviam veikimui, prasmingam poilsiui. Teritorijoje esantys gausūs gamtos išteklių, gali būti tinkamai panaudoti vietos gyventojų prasmingam poilsiui ir ekonomikos vystymui, turizmo pajamoms generuoti, tačiau juos būtina saugoti pasitelkiant aplinkos apsaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių naudojimo priemones.

1.9. Papildoma informacija

2. VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)

1	2	3	4	5	6	7
				1 poreikis	2 poreikis	3 poreikis
	Stiprybės	Teiginį pagrindžiančio situacijos analizės rodiklio Nr.	Susijusių VVG teritorijos poreikių skaičius	Kurti socialiai atsakingą ir pokyčius generuojančią bendruomenę	Vystyti subalansuotą ir pažangią ekonominę rajono plėtrą	Plėtoti kultūrinį ir pažintinį turizmą
1 stiprybė	Dzūkijos VVG teritorija išskirtinė savo geografine padėtimi.	R1, R4, R10, R11	2	Ne	Taip	Taip
2 stiprybė	Daug turistiniu ir rekreaciniu požiūriu vertingų teritorijų, gamtos ir kultūros paminklų, kultūros paveldo objektų.	R2, R3, R5, R6, R12, R13, R39, R42, R43,	2	Ne	Taip	Taip
3 stiprybė	Daug natūralių, gamtine prasme vertingų teritorijų, natūrali gamta.	R6, R7, R12, R13, R44, R45	2	Ne	Taip	Taip
4 stiprybė	Išvystytas kaimo turizmas.	R8, R9, R28, R29	2	Ne	Taip	Taip
5 stiprybė	Nevyriausybinų organizacijų patirtis įgyvendinant bendruomeninio ir	R30, R31	2	Taip	Taip	Ne

	socialinio verslo projektus, teikiant socialines ir kitas paslaugas.					
6	Daugėja veikiančių ūkio subjektų ir vykdančių individualią veiklą.	R22, R25, R26	0	Ne	Ne	Ne
	Silpnybės	Teiginį pagrindžiančio situacijos analizės rodiklio Nr.				
1	Maža vietinė rinka prekėms ir paslaugoms, ribotos gyventojų finansinės galimybės.	R12, R13, R18, R19, R27	3	Taip	Taip	Taip
2	Gyventojų skaičiaus mažėjimas.	R14, R15,	3	Taip	Taip	Taip
3	Gyventojų senėjimas, neužtikrintas harmoningas kartų kaitos procesas.	R16	3	Taip	Taip	Taip
4	Aukštas nedarbo lygis, mažas gyventojų aktyvumas darbo rinkoje.	R17, R21,	3	Taip	Taip	Taip
5	Nėra pramonės ir stambių įmonių, dominuoja labai mažos įmonės, nedideli ūkiai.	R20, R22, R23, R24, R32, R41	3	Taip	Taip	Taip
6	Gyventojų tankumas mažas, vyrauja nedidelės kaimiškos, nutolusios vietovės.	R14	3	Taip	Taip	Taip
7	Nepakankamas bendradarbiavimas tiek tarp skirtingų institucijų ir nevyriausybinių organizacijų, tiek nevyriausybinių organizacijų lygmenyje.	R12, R34, R35	3	Taip	Taip	Taip
8	Žemi gyventojų sveikatos rodikliai.	R36	3	Taip	Taip	Taip
9	Gyventojams trūksta socialinių, kultūrinių, užimtumo ir kt. paslaugų, ypač nutolusiose nuo savivaldybės centro teritorijose.	R12, R13, R35, R37, R38	3	Taip	Taip	Taip
	Galimybės	Teiginį pagrindžiančio rodiklio Nr. ar kitas informacijos šaltinis				

1	Parama verslo kūrimui ir plėtrai, verslumo skatinimui įtakotų nedarbo mažėjimą bei gyventojams reikalingų paslaugų teikimą.	R12,R13, R17, R21, R25,R26	3	Taip	Taip	Taip
2	Panaudoti turistų srautus į/per savivaldybę ir Lietuvą, turizmo pajamų generavimui.	R2, R3, R8, R11, R29, R39, R43	2	Ne	Taip	Taip
3	Turizmo paslaugų plėtra.	R5, R6, R7, R9, R28, R40, R42, R45	2	Ne	Taip	Taip
4	Gyventojų elgsenos kaita sudarant sąlygas, skatinant aktyvią, sveiką gyvenseną, bendruomeniškumą, atsakingą vartojimą, ekologijos priemonių naudojimą.	R12,R13, R36	1	Taip	Ne	Ne
5	Panaudojant žemės ūkio skaitmeninimą, trumpųjų maisto tiekimo grandinių kūrimą, siekti ūkių gyvybingumo, konkurencingumo.	R13, R20,R32, R33, R41	2	Taip	Taip	Ne
6	Stiprinti viešojo, privataus ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimą, užtikrinant trūkstamų paslaugų teikimą, jų pasiekiamumą.	R12, R13, R34, R35	1	Taip	Ne	Ne
7	Ekologiškos aplinkos kūrimas panaudojant aplinkosaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių naudojimo priemones.	R41, R44	3	Taip	Taip	Taip
	Grėsmės	Teiginį pagrindžiančio rodiklio Nr. ar kitas informacijos šaltinis				
1	Neigiamos demografinės tendencijos: mažėjantis gyventojų skaičius, mažėjantis jaunų žmonių skaičius	R14, R15, R16	3	Taip	Taip	Taip
2	Maža vietinė rinka prekėms ir paslaugoms dėl	R18, R19, R27	3	Taip	Taip	Taip

	mažos gyventojų perkamosios galios.					
3	Dėl mažų tiesioginių užsienio ir materialinių investicijų, mažėjantis kaimo regionų konkurencingumas, galimybės kurtis juose naujoms darbo vietoms.	R20 ¹	3	Taip	Taip	Taip
4	Kariniai konfliktai kaimyninėse valstybėse bei su tuo susiję padariniai, kaip infliacija, emigracija, nesaugumo jausmas.	R1	3	Taip	Taip	Taip

3. VVG teritorijos poreikiai ir jų pagrindimas

3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas

1	2
Poreikio numeris	Poreikis
1 poreikis	Kurti socialiai atsakingą ir pokyčius generuojančią bendruomenę
2 poreikis	Vystyti subalansuotą ir pažangią ekonominę rajono plėtrą
3 poreikis	Plėtoti kultūrinį ir pažintinį turizmą

3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas

Žr. VPS II dalies (Excel) 4.1 lapą.

	1 poreikis
Poreikis	Kurti socialiai atsakingą ir pokyčius generuojančią bendruomenę
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis labiausiai susijęs su stiprybe - Nevyriausybinų organizacijų patirtis įgyvendinant bendruomeninio ir socialinio verslo projektus, teikiant socialines ir kitas paslaugas bei galimybes: Gyventojų elgsenos kaita sudarant sąlygas, skatinant aktyvią, sveiką gyvenseną, bendruomeniškumą, atsakingą vartojimą, ekologijos priemonių naudojimą; Stiprinti viešojo, privataus ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimą, užtikrinant trūkstamų paslaugų teikimą, jų pasiekiamumą.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis labiausiai susijęs su šiomis silpnybėmis: Visuomenės senėjimas, neužtikrintas harmoningas kartų kaitos procesas; Nepakankamas bendradarbiavimas tiek tarp skirtingų institucijų ir nevyriausybinių organizacijų, tiek nevyriausybinių organizacijų lygmenyje; Žemi gyventojų sveikatos rodikliai ir grėsmėmis: Neigiamos demografinės tendencijos: mažėjantis gyventojų skaičius, mažėjantis jaunų žmonių skaičius.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio	Sąsaja su R12, R13 - gyventojų socialinės integracijos ir užimtumo poreikiu, R16- gyventojų senėjimu, neužtikrintu harmoningu kartų kaitos

dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	procesu, R12, R13, R35, R37, R38 - gyventojams trūksta socialinių, kultūrinių, užimtumo ir kt. paslaugų, ypač nutolusiose nuo savivaldybės centro teritorijose.
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Poreikis susijęs su Lazdijų rajono savivaldybės 2021-2027 metų strateginio plėtros plano 1 prioritetu: Besimokanti, socialiai atsakinga ir pokyčius kurianti bendruomenė bei 2022 – 2030 metų Alytaus regiono plėtros planas regiono plėtros plano tikslais ir uždaviniais.
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Remiantis poreikių tyrimo rezultatais, 75 proc. apklaustųjų nurodė Socialinės atskirties ir skurdo mažinimą bei socialinės integracijos ir užimtumo skatinimą, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros prieinamumo didinimą, 71 proc.- Bendruomeniškumą ir gyventojų aktyvumą skatinančias iniciatyvas.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	7
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.4 . Modernizuoti kaimo vietas didinant gyvenimo sąlygų jose patrauklumą
Susijęs nacionalinis poreikis 3	i.1. Skatinti saugią, ekologišką, aukštos ir išskirtinės kokybės žemės ūkio ir maisto produktų vartojimą
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
	2 poreikis
Poreikis	Vystyti subalansuotą ir pažangią ekonominę rajono plėtrą
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis labiausiai susijęs su stiprybe - Daugėja veikiančių ūkio subjektų ir vykdančių individualią veiklą bei galimybėmis: Parama verslo kūrimui ir plėtrai, verslumo skatinimui įtakotų nedarbo mažėjimą bei gyventojams reikalingų paslaugų teikimą; Panaudojant žemės ūkio skaitmeninimą, siekti ūkių gyvybingumo, konkurencingumo; Ekologiškos aplinkos kūrimas panaudojant aplinkosaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių naudojimo priemones.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis labiausiai susijęs su šiomis silpnybėmis: Maža vietinė rinka prekėms ir paslaugoms, ribotos gyventojų finansinės galimybės; Aukštas nedarbo lygis, mažas gyventojų aktyvumas darbo rinkoje; Nėra pramonės

	ir stambių įmonių, dominuoja labai mažos įmonės, nedideli ūkiai; Gyventojams trūksta socialinių, kultūrinių, užimtumo ir kt. paslaugų, ypač nutolusiose nuo savivaldybės centro teritorijose.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	R22, R25, R26-daugėja veikiančių ūkio subjektų ir vykdančių individualią veiklą, R17- aukštas (13,1 proc.) nedarbo lygis; R12, R13, R35, R37, R38-nėra pilnai išvystytas paslaugų sektorius; R20, R22, R23, R24, R32, R41-Nėra pramonės ir stambių įmonių, dominuoja labai mažos įmonės, nedideli ūkiai.
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Poreikis susijęs su Lazdijų rajono savivaldybės 2021-2027 metų strateginio plėtros plano 2 prioritetu: Subalansuota ir pažangi ekonominė rajono plėtra bei 2022 – 2030 metų Alytaus regiono plėtros planas regiono plėtros plano tikslais ir uždaviniais.
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Remiantis poreikių tyrimo rezultatais, 89 proc. apklaustųjų nurodė Paramą darbo vietų kūrimui; 76 proc. - Paslaugų gyventojams plėtrą; 70 proc. -Inovacijų skatinimą ir jų diegimą; 70 proc. -Vietos produkcijos perdirbimo ir realizavimo skatinimą; 61 proc.- Socialinio, bendruomeninio verslo kūrimą.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	7
Susijęs nacionalinis poreikis 1	g.3 . Skatinti verslų kūrimąsi kaime, žemės ūkio veiklos įvairinimą
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.1. Skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas
Susijęs nacionalinis poreikis 3	h.4 . Modernizuoti kaimo vietas didinant gyvenimo sąlygų jose patrauklumą
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Taip
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
	3 poreikis
Poreikis	Plėtoti kultūrinį ir pažintinį turizmą
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis labiausiai susijęs su stiprybėmis: Daug turistinių ir rekreacinių požiūriu vertingų teritorijų, gamtos ir kultūros paminklų, kultūros paveldo objektų; Daug natūralių, gamtine prasme vertingų teritorijų, natūrali gamta; Išvystytas kaimo turizmas; bei galimybėmis: Panaudoti turistų srautus į/per savivaldybę ir Lietuvą, turizmo pajamų generavimui; Turizmo paslaugų plėtra.

Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis labiausiai susijęs su šiomis silpnybėmis: Aukštas nedarbo lygis, mažas gyventojų aktyvumas darbo rinkoje; Nėra pramonės ir stambių įmonių, dominuoja labai mažos įmonės, nedideli ūkiai; bei grėsmėmis: Maža vietinė rinka prekėms ir paslaugoms dėl mažos gyventojų perkamosios galios.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	R17- aukštas (13,1 proc.) nedarbo lygis, R22, R25, R26-daugėja veikiančių ūkio subjektų ir vykdančių individualią veiklą, R2, R3, R5, R6, R12, R13, R39, R42, R43 -daug turistiniu ir rekreaciniu požiūriu vertingų teritorijų, gamtos ir kultūros paminklų, kultūros paveldo objektų, R6, R7, R12, R13, R44, R45 - Daug natūralių, gamtine prasme vertingų teritorijų, natūrali gamta, R2, R3, R8, R11, R29, R39, R43- turistų srautų panaudojimas, turizmo pajamų generavimui.
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Poreikis susijęs su Lazdijų rajono savivaldybės 2021-2027 metų strateginio plėtros plano 3 prioritetu: Išvystytas kultūrinis ir pažintinis turizmas bei 2022 – 2030 metų Alytaus regiono plėtros planas regiono plėtros plano tikslais ir uždaviniais.
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Remiantis poreikių tyrimo rezultatais, 89 proc. apklaustųjų nurodė Paramą darbo vietų kūrimui; 64 proc. -Turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtra; 57 proc. - Įvairios paslaugos turistams (apgyvendinimas, maitinimas, gido paslaugos).
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	6
Susijęs nacionalinis poreikis 1	g.3 . Skatinti verslų kūrimąsi kaime, žemės ūkio veiklos įvairinimą
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.1. Skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas
Susijęs nacionalinis poreikis 3	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne

4. VPS temos pagrindimas (pildoma teminėms VPS)

Neaktualu.

5. VVG pristatymas ir vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2030 m. ir VVG misija

5.1. Apibendrinta informacija apie VVG

5.1.1. VVG įsteigimo data	2004-08-20
5.1.2. VVG būstinės adresas	Vilniaus g. 1, LT 67106 Lazdijai
5.1.3. VVG narių skaičius	51 VVG narių sąrašas pateiktas 1 priede.
5.1.4. VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius	11 VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas pateiktas 2 priede.
5.1.5. VPS administracijos darbuotojų ir etatų skaičius	Darbuotojų skaičius: 3 Etatų skaičius: 3 VPS administracijos darbuotojų sąrašas pateiktas 3 priede.
5.1.6. VVG pirmininkas	Edita Gudišauskienė
5.1.7. VVG kolegialaus valdymo organo pirmininkas	Neringa Apolskienė
5.1.8. VPS administravimo vadovas	Edita Gudišauskienė

5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį

Žr. VPS II dalies (Excel) 18 lapą.

1	2	3
VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius, iš viso	11	(teikiant VPS)
Narių pasiskirstymas pagal sektorius:		
Sektorius, atstovaujami interesai	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	2	18.18
Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	4	36.36
Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	5	45.45
Kita	0	0.00
Iš viso:	11	100.00
Narių pasiskirstymas pagal lytį:		
Lytis	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Moterys	6	54.55
Vyrai	5	45.45
Iš viso:	11	100.00
Narių pasiskirstymas pagal amžių:		
Amžiaus grupė	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Asmenys iki 29 m. (imtinai)	2	18.18
Asmenys nuo 30 iki 40 m. (imtinai)	4	36.36
Asmenys nuo 41 m.	5	45.45
Iš viso:	11	100.00

5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą

VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų	Pasirinkto būdo pagrindimas ir detalizuojanti
---	---

įvairovės užtikrinimo būdas(-ai)	informacija
☐ VVG kolegialaus organo nariai turi mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse; ☐ VVG sudarė patariamąją novatorių darbo grupę, pasitelkdama mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse turinčius ekspertus; ☒ VVG sudarė bendradarbiavimo sutartį su mokslo įstaiga(-omis), turinčiomis žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse; ☐ Netaikoma.	Bendradarbiavimo sutartis su Vytauto Didžiojo universitetu (2022-04-13 Nr.VDU-S-454)

5.4. VVG vertybės

Dzūkijos VVG turi 18 metų darbo patirtį. Įgyvendinant LEADER+ priemonę ir LEADER metodą, Dzūkijos VVG sudėtis keitėsi, tačiau buvo išlaikytas tęstinumas ir naudojamosi jau sukaupta patirtimi, įgyta vykdant Kaimo bendruomenių partnerystės programą (2000-2003 m.), LEADER+ priemonę (2004-2007) bei LEADER metodą (2007-2013; 2014-2020).

Dzūkijos VVG apibrėžė visiems grupės nariams priimtinas vertybes:

1. Atvirumas. Mes esame atviri žmonėms, idėjoms, naujovėms, bendradarbiavimui ir tobulėjimui.
2. Skaidrumas. Priimdami sprendimus, mes vadovaujamės aiškumo ir informatyvumo principais.
3. Kūrybiškumas. Mes gebame pozityviai žvelgti į visus laikmečio iškeltus uždavinius ir rasti inovatyvius, kūrybiškus sprendimus.
4. Pagarba kito nuomonei. Mes gebame ne tik klausytis, bet ir girdėti, priimti sprendimus, kuriuos inicijuoja mūsų teritorijos žmonės.

5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.

Dzūkijos VVG teritorija - kraštas darniam gyvenimui, aktyviam veikimui, prasmingam poilsiui.

5.6. VVG misija

Dzūkijos VVG misija - aktyvinti vietos bendruomenes, organizacijas ir gyventojus spręsti socialinius, ekonominius vietos poreikius, puoselėti kaimo vietovių tradicijas, autentiškumą, gyvenamosios aplinkos patrauklumą bei darną, įgyvendinant sumanias verslumo, gyvenamosios aplinkos gerinimo, ekonominės krašto plėtros bei bendruomenines ir socialines iniciatyvas.

II skyrius: Ko mes siekiame? (VPS tikslai, rodikliai ir siekiami pokyčiai)

6. VVG teritorijai aktualūs BŽŪP tikslai

Žr. VPS II dalies (Excel) 5 lapą.

1	2	3	4	5	6
	BŽŪP tikslas	Ar tikslas įgyvendinamas VVG teritorijoje	VPS tikslą įgyvendinančių priemonių skaičius	Priemonių, kurioms tikslas yra pagrindinis, skaičius	Priemonių, kurios tikslą įgyvendina horizontaliai, skaičius
A	BIVP priemonei taikomi BŽŪP tikslai (privalomi)				
8 konkretus tikslas (h punktas)	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę	Taip	8	8	
Kompleksinis tikslas	XCO. Modernizuoti sektorių skatinant žemės ūkio ir kaimo vietovių žinias, inovacijas ir skaitmeninimą bei dalijimąsi jomis, taip pat skatinant jų diegimą	Taip	1	1	
B	BŽŪP tikslai, kurie VPS gali būti įgyvendinami horizontaliai (pasirenkami)				
4 konkretus tikslas (d punktas)	SO4. Prisidėti prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant anglies dioksido sekvestraciją, taip pat plėtoti tvariąją energetiką	Taip	9	0	9
5 konkretus tikslas (e punktas)	SO5. Skatinti tvarų vystymąsi ir veiksmingą gamtos išteklių, pavyzdžiui, vandens, dirvožemio ir oro, valdymą, be kita ko,	Ne	0	0	0

	mažinant priklausomybę nuo cheminių medžiagų				
6 konkretus tikslas (f punktas)	SO6. Prisidėti prie biologinės įvairovės nykimo sustabdymo ir sustabdymo, gerinti ekosistemų funkcijas ir išsaugoti buveines bei kraštovaizdžius	Ne	0	0	0
9 konkretus tikslas (i punktas)	SO9. Gerinti Sąjungos žemės ūkio atsaką į visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, mažinti maisto atliekų kiekį, gerinti gyvūnų gerovę ir kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms	Taip	9	0	9
C	Kiti BŽŪP tikslai (neprivalomi)				
1 konkretus tikslas (a punktas)	SO1. Remti perspektyvias ūkių pajamas ir žemės ūkio sektoriaus atsparumą visoje Sąjungoje, siekiant didinti ilgalaikį aprūpinimą maistu ir žemės ūkio įvairovę, taip pat užtikrinti žemės ūkio gamybos ekonominį tvarumą Sąjungoje	Ne	0	0	
2 konkretus tikslas (b punktas)	SO2. Labiau orientuotis į rinką ir didinti ūkių konkurencingumą tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiu, be kita ko, daugiau dėmesio skiriant moksliniams tyrimams, technologijoms ir skaitmenizacijai	Ne	0	0	
3 konkretus tikslas (c punktas)	SO3. Gerinti ūkininko padėtį vertės grandinėje	Ne	0	0	
7 konkretus tikslas (g punktas)	SO7. Pritraukti jaunuosius ūkininkus ir kitus naujus ūkininkus, palaikyti jų veiklą ir palengvinti tvarią verslo plėtrą kaimo vietovėse	Ne	0	0	

7. Kiekybiniai VPS tikslai

7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.

Žr. VPS II dalies (Excel) 6 lapą.

1	2	3
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	Kiekybinis tikslas iki 2029 m.
A	ES bendrieji rezultato rodikliai:	
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	1
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	13
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojantis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	12
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	1200
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	360
B	ES bendrieji produkto rodikliai:	
L700	Vietos lygiu įgyvendintų projektų skaičius (apima vietos ir bendradarbiavimo projektus)	38
L710	Vietos lygiu įgyvendintų projektų, skirtų vietos lygmenis inovacijoms, skaičius	2
C	Nacionaliniai bendrieji rezultato rodikliai:	
C.1	<i>Įgyvendinant vietos projektus sukurtų darbo vietų pasiskirstymas pagal lytį:</i>	0
N-R.37.1	Sukurtų darbo vietų skaičius moterims	0
N-R.37.2	Sukurtų darbo vietų skaičius vyrams	0
N-R.37.3	Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurios lyties asmenims	0
C.2	<i>Įgyvendinant vietos projektus sukurtų darbo vietų pasiskirstymas pagal amžių:</i>	0
N-R.37.4	Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m. (imtinai)	0
N-R.37.5	Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims nuo 41 m.	0
N-R.37.6	Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurio amžiaus asmenims	0
D	Nacionaliniai bendrieji produkto rodikliai:	
D.1	<i>Vietos projektų teritorinis pasiskirstymas (seniūnijos):</i>	
N-P.1	VVG teritorijos seniūnijų, kuriose įgyvendinami vietos projektai, skaičius (PLANUOJAMAS)	10
N-P.2	VVG teritorijos seniūnijų skaičius, iš viso	10
N-P.3	VVG teritorijos seniūnijų, kuriose įgyvendinami vietos projektai, dalis, proc.	100
D.2	<i>Vietos projektų teritorinis pasiskirstymas (gyvenamosios vietovės):</i>	
N-P.4	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojams sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius (PLANUOJAMAS)	50
N-P.5	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių skaičius, iš viso	298
N-P.6	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojams sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, dalis, proc.	17
E	VPS rodikliai (produkto, rezultato):	

LAZD-P.1		0
LAZD-P.2		0

7.2. Metinės rodiklių reikšmės

1. ES bendrieji rezultato rodikliai:

Žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (2 lentelė).

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Rodiklio kodas	Rodiklis	Iš viso	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninems ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	10			10			
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	13.00		7.00	6.00			
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojamasis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	12	4	8				
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojamasis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	1,200			150	1,050		
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	360			150	210		

2. VPS rodikliai (produkto, rezultato):

Netaikoma

Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies 11.1 lapą (4 lentelė).

8. Pokyčiai, kurių siekiama VVG teritorijoje (kiekybine išraiška)

Žr. VPS II dalies (Excel) 14 lapą.

1	2	3	4	5	6
VPS priemonės numeris	VPS turinio elementas	VPS priemonių pavadinimai, susiję poreikiai	Pokyčio rodiklio pradinė reikšmė	Pokyčio rodiklio pradinės reikšmės metai	Pokyčio rodiklio siekiama reikšmė 2029 m.
1 priemonė	Priemonės pavadinimas	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti	Subalansuotai ir pažangiai vystoma ekonominė rajono plėtra bei plėtojamas kultūrinis ir pažintinis turizmas. Pokyčio rodikliai: 1. Išaugęs veikiančių ūkio subjektų skaičius. 2. Sukurtos naujos darbo vietos. 3. Išaugęs paslaugų gyventojams ir/ar turistams skaičius.		
	Susijusių poreikių skaičius	2			
	Susijęs poreikis 1	2 poreikis. Vystyti subalansuotą ir pažangią ekonominę rajono plėtrą			
	Susijęs poreikis 2	3 poreikis. Plėtoti kultūrinį ir pažintinį turizmą			
	Susijęs poreikis 3				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Išaugęs veikiančių ūkio subjektų skaičius (šaltinis: VDA duomenys)	294	2023	299
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Sukurtos naujos darbo vietos (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	5
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Išaugęs paslaugų gyventojams ir/ar turistams skaičius (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	4
2 priemonė	Priemonės pavadinimas	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti	Subalansuotai ir pažangiai vystoma ekonominė rajono plėtra bei plėtojamas kultūrinis ir pažintinis turizmas. Pokyčio rodikliai: 1. Sukurtos naujos darbo vietos. 2. Išaugęs paslaugų gyventojams ir/ar turistams skaičius.		
	Susijusių poreikių skaičius	2			
	Susijęs poreikis 1	2 poreikis. Vystyti subalansuotą ir pažangią ekonominę rajono plėtrą			
	Susijęs poreikis 2	3 poreikis. Plėtoti kultūrinį ir pažintinį turizmą			
	Susijęs poreikis 3				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Sukurtos naujos darbo vietos (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	8

	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Išaugęs paslaugų gyventojams ir/ar turistams skaičius (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	3
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3				
3 priemonė	Priemonės pavadinimas	Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdymas	Pokyčiai: 1. padidėjęs susidomėjimas išmaniuoju ūkininkavimu; 2) tvarių ir išmanių sprendimų, skaitmeninių technologijų taikymas žemės ūkyje. Mokymuose dalyvaus ne mažiau kaip 10 ūkininkų.		
	Susijusių poreikių skaičius	2			
	Susijęs poreikis 1	2 poreikis. Vystyti subalansuotą ir pažangią ekonominę rajono plėtrą			
	Susijęs poreikis 2				
	Susijęs poreikis 3				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Asmenų skaičius, kurie projektų įgyvendinimo metu įgijo žinių apie naujų technologijų, skaitmenizavimo galimybių pritaikomumą žemės ūkyje skaičius (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	10
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3				
4 priemonė	Priemonės pavadinimas	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	Subalansuotai ir pažangiai vystoma ekonominė rajono plėtra, plėtojamas kultūrinis ir pažintinis turizmas bei kuriama socialiai atsakinga ir pokyčius generuojanti bendruomenė. Pokytis : 1) Sudaromos sąlygos dirbti vietas žmonėms; 2) skatinamas kaimo žmonių užimtumas, didinamas įvairių paslaugų teikimas bei jų prieinamumas.		
	Susijusių poreikių skaičius	3			
	Susijęs poreikis 1	1 poreikis. Kurti socialiai atsakingą ir pokyčius generuojančią bendruomenę			
	Susijęs poreikis 2	2 poreikis. Vystyti subalansuotą ir pažangią ekonominę rajono plėtrą			
	Susijęs poreikis 3	3 poreikis. Plėtoti kultūrinį ir pažintinį turizmą			
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Gyventojų skaičius, įtrauktų į įvairias užimtumo skatinimo, sveikatos apsaugos, švietimo, prevencijos įvairiose srityse per socialinio verslo projektus (šaltinis: VVG	0	2023	100

		duomenys)			
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Socialinių verslų sukurtos paslaugos gyventojams ir/ar turistams, skaičius (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	1
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3				
5 priemonė	Priemonės pavadinimas	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas	Kuriama socialiai atsakinga ir pokyčius generuojanti bendruomenė, plėtojamas kultūrinis ir pažintinis turizmas. Pokytis :1)Gyventojų įsitraukimas į užimtumo, savirealizacijos, turiningo laisvalaikio veiklas.2)Soc. atskirtį patiriančių, soc. pažeidžiamų, jaunimo įtrauktis į aktyvią bendruomeninę veiklą.3)Pasiūlytos kokybiškos laisvalaikio paslaugos gyventojams.4) Sukurti, atnaujinti turizmo traukos objektai (renginiai, paslaugos, lankomos vietos). 5)NVO sustiprinusios organizacinius gebėjimus		
	Susijusių poreikių skaičius	2			
	Susijęs poreikis 1	1 poreikis. Kurti socialiai atsakingą ir pokyčius generuojančią bendruomenę			
	Susijęs poreikis 2	3 poreikis. Plėtoti kultūrinį ir pažintinį turizmą			
	Susijęs poreikis 3				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Gyventojų įsitraukimas į užimtumo, savirealizacijos, turiningo laisvalaikio veiklas (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	420
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Pasiūlytos kokybiškos laisvalaikio paslaugos gyventojams (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	15
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Sukurti ar atnaujinti vietos turizmo traukos objektai (renginiai, paslaugos, lankomos vietos)(šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	8
6 priemonė	D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra	Kuriama socialiai atsakinga ir pokyčius generuojanti bendruomenė, vystoma subalansuota ir pažangi ekonominė rajono plėtra. Pokytis: 1) NVO dalyvauja teikiant viešąsias ir socialines paslaugas vietos gyventojams. 2) Išaugęs teikiamų viešųjų, socialinių paslaugų skaičius (2 naujos paslaugos).		
	Susijusių poreikių skaičius	2			
	Susijęs poreikis 1	1 poreikis. Kurti socialiai atsakingą ir pokyčius generuojančią bendruomenę			
	Susijęs poreikis 2	2 poreikis. Vystyti subalansuotą ir pažangią ekonominę rajono plėtrą			

	Susijęs poreikis 3				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	NVO dalyvauja teikiant viešąsias ir socialines paslaugas vietos gyventojams (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	1
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Išaugęs teikiamų viešųjų, socialinių paslaugų skaičius (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	2
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Gyventojų, gaunančių paslaugas skaičius (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	300
7 priemonė	Priemonės pavadinimas	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui	Kuriama socialiai atsakinga ir pokyčius generuojanti bendruomenė, gerėja gyvenimo kokybė kaime. Pokyčiai: 1) Išaugęs viešųjų paslaugų skaičius.		
	Susijusių poreikių skaičius	1			
	Susijęs poreikis 1	1 poreikis. Kurti socialiai atsakingą ir pokyčius generuojančią bendruomenę			
	Susijęs poreikis 2				
	Susijęs poreikis 3				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Išaugęs teikiamų viešųjų paslaugų skaičius (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	1
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Kaimo gyventojų skaičius, kuriems pagerinta galimybė naudotis paslaugomis ir infrastruktūra (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	900
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3				
8 priemonė	Priemonės pavadinimas	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	Subalansuotai ir pažangiai vystoma ekonominė rajono plėtra, plėtojamas kultūrinis ir pažintinis turizmas bei kuriama socialiai atsakinga ir pokyčius generuojanti bendruomenė. Pokytis : 1) Sudaromos sąlygos dirbti vietos žmonėms; 2) skatinamas kaimo žmonių užimtumas, didinamas įvairių paslaugų gyventojams ir/ar turistams teikimas bei jų prieinamumas. 3) didėja gyventojų socialinė įtrauktis dalyvaujant projekto veiklose ar savanoriaujant.		
	Susijusių poreikių skaičius	3			
	Susijęs poreikis 1	1 poreikis. Kurti socialiai atsakingą ir pokyčius generuojančią bendruomenę			
	Susijęs poreikis 2	2 poreikis. Vystyti subalansuotą ir pažangią ekonominę rajono plėtrą			
	Susijęs poreikis 3	3 poreikis. Plėtoti kultūrinį ir pažintinį turizmą			
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1	Sudarytos sąlygos dirbti vietos žmonėms	0	2023	2

	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2	Bendruomeninių verslų sukurtos paslaugos gyventojams ir/ar turistams, skaičius (šaltinis: VVG duomenys)	0	2023	2
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Gyventojų, patiriančių socialinę įtrauktį dalyvaujant projektų veiklose ar savanoriaujant, skaičius	0	2023	200
9 priemonė	Priemonės pavadinimas	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas	Subalansuotai ir pažangiai vystoma ekonominė rajono plėtra, plėtojamas kultūrinis ir pažintinis turizmas bei kuriama socialiai atsakinga ir pokyčius generuojanti bendruomenė. Pokytis : 1. Padidėjęs teritorijos fizinių ir juridinių asmenų skaičius, susipažinusių su gerosios patirties pavyzdžiais; 2. Bendradarbiavimo kūrimas su fizinais ir juridiniais asmenimis kitoje VVG.		
	Susijusių poreikių skaičius	3			
	Susijęs poreikis 1	1 poreikis. Kurti socialiai atsakingą ir pokyčius generuojančią bendruomenę			
	Susijęs poreikis 2	2 poreikis. Vystyti subalansuotą ir pažangią ekonominę rajono plėtrą			
	Susijęs poreikis 3	3 poreikis. Plėtoti kultūrinį ir pažintinį turizmą			
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2				
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3				

9. Apibendrinta informacija apie VPS

Žr. VPS II dalies (Excel) 1 lapą.

VVG pavadinimas	Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG)
VVG kodas (4 didžiosios raidės)	LAZD
VVG teritorijos seniūnijų skaičius	10
VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių skaičius	298
Parengta Vietos plėtros strategija (VPS) yra teminė	Ne
VVG teritorijos poreikių skaičius	3
VVG teritorijai aktualių BŽŪP tikslų skaičius	4
VPS priemonių skaičius	9
Pagrindiniai rezultatai:	Planuojama rodiklio reikšmė
Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninems ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	10
Dalis nuo visų ūkių VVG teritorijoje, proc.	0.28
Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	13
Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojančių pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	12
Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	1,200
Dalis nuo visų VVG teritorijos gyventojų, proc.	8.43
Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	360
Dalis nuo visų VVG teritorijos gyventojų, proc.	2.53
Konteksto rodikliai:	Pradinė rodiklio reikšmė
Ūkių skaičius VVG teritorijoje	3595
Gyventojų skaičius VVG teritorijoje	14231

III skyrius: Kaip mes pasieksime užsibrėžtus tikslus? (VPS priemonės, finansinis planas, įgyvendinimo organizavimas ir valdymas)

10. VPS priemonės

10.1. VPS priemonių sąrašas

Žr. VPS II dalies (Excel) 7 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Priemonės rūšis (iš sąrašo)	Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	Planuojama paramos suma priemonei, Eur	Išlaidų dalis, nuo vietos projektų įgyvendinimo išlaidų, proc.	Priemonės kodas (bendras)	Priemonės kodas (unikalus)	Išlaidų kategorija
1 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti	Ne žemės ūkio verslo pradžia	5	250,000.00	19.75	LEADER-20VVG-01	LAZD-LEADER-20VVG-01-01	Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos
2 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti	Ne žemės ūkio verslo plėtra	4	400,000.00	31.60	LEADER-20VVG-02	LAZD-LEADER-20VVG-02-02	Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos
3 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdymas	Mokymų projektai	1	10,884.00	0.86	LEADER-20VVG-10	LAZD-LEADER-20VVG-10-03	Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos
4 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	Socialinis verslas	1	50,000.00	3.95	LEADER-20VVG-06	LAZD-LEADER-20VVG-06-04	Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas	Veiklos projektai	21	315,000.00	24.88	LEADER-20VVG-09	LAZD-LEADER-20VVG-09-05	Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos

6 priemonė	Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)	2	90,000.00	7.11	LEADER-20VVG-08	LAZD-LEADER-20VVG-08-06	Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos
7 priemonė	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)	1	50,000.00	3.95	LEADER-20VVG-08	LAZD-LEADER-20VVG-08-07	Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	Bendruomeninis verslas	2	100,000.00	7.90	LEADER-20VVG-07	LAZD-LEADER-20VVG-07-08	Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos
9 priemonė	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	1	10,000.00	-	LEADER-20VVG-11	LAZD-LEADER-20VVG-11-09	VPS administravimo išlaidos
Visos VPS priemonės, iš viso			38	1,275,884.00	-			
VVG bendradarbiavimo projektams skirtos priemonės, iš viso			1	10,000.00				
Vietos projektams skirtos priemonės, iš viso			37	1,265,884.00	100			

10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais

Žr. VPS II dalies (Excel) 8 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Iš viso įgyvendina BŽŪP tikslų	8 konkretus tikslas (h)	Kompleksinis tikslas (k)	4 konkretus tikslas (d)	5 konkretus tikslas (e)	6 konkretus tikslas (f)	9 konkretus tikslas (i)	1 konkretus tikslas (a)	2 konkretus tikslas (b)	3 konkretus tikslas (c)	7 konkretus tikslas (g)
1 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne

	vietovėse pradėti											
2 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
3 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdymas	3	Ne	Taip	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
4 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
6 priemonė	Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
7 priemonė	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
9 priemonė	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne

10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais

Žr. VPS II dalies (Excel) 9 lapą.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Iš viso tenkina poreikių	1 poreikis	2 poreikis	3 poreikis
			Kurti socialiai atsakingą ir pokyčius generuojančią bendruomenę	Vystyti subalansuotą ir pažangią ekonominę rajono plėtrą	Plėtoti kultūrinį ir pažintinį turizmą
1 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti	2	Ne	Taip	Taip
2 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti	2	Ne	Taip	Taip
3 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdyimas	2	Taip	Taip	Ne
4 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	3	Taip	Taip	Taip
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas	2	Taip	Ne	Taip
6 priemonė	Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra	2	Taip	Taip	Ne
7 priemonė	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui	1	Taip	Ne	Ne
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	3	Taip	Taip	Taip
9 priemonė	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas	3	Taip	Taip	Taip

10.4. VPS priemonių aprašymas

Žr. VPS II dalies (Excel) 10 lapą.

	1 priemonė
Priemonės pavadinimas	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti
Priemonės rūšis	Ne žemės ūkio verslo pradžia

VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Priemonės tikslas - skatinti naujų verslų kūrimą, taip kuriant naujas darbo vietas ir prisidedant prie ekonominio augimo bei turizmo plėtojimo, siekiant pajamų generavimo. Priemonė tiesiogiai prisideda prie BŽŪP SO8 tikslo, kadangi bus skatinamas užimtumas, verslų kūrimas ir ekonominis augimas kaimo vietovėse. Priemonės rezultato rodiklis – sukurtos darbo vietos. VVG teritorijoje aukštas nedarbo lygis (13,1 proc., tai gerokai viršija (4,1 procentinio punkto) Lietuvos ir Alytaus apskrities (3,4 procentinio punkto). Nedarbas ir mažos kaimo gyventojų pajamos - gyventojų įvardintos opiausios problemos, kurias siekiama spręsti sudarant sąlygas kurti naujus verslus, taip siekiant sukurti geriau apmokamas darbo vietas, tuo pačiu sprendžiant paslaugų trūkumo ir prieinamumo problemą.
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Subalansuotai ir pažangiai vystoma ekonominė rajono plėtra bei plėtojamas kultūrinis ir pažintinis turizmas. Pokyčio rodikliai: 1. Išaugęs veikiančių ūkio subjektų skaičius. 2. Sukurtos naujos darbo vietos. 3. Išaugęs paslaugų gyventojams ir/ar turistams skaičius.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys aplinkos apsaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių naudojimo priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo?	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys gyventojų poreikių, susijusių su maistu,

(pildoma, jei taikoma)	sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimą, arba gyvūnų gerovės gerinimą.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Įvairūs ne žemės ūkio verslai, produktų gamyba, apdorojimas, perdirbimas, jų pardavimas, įvairių paslaugų teikimas, įskaitant paslaugas žemės ūkiui; aktyvaus poilsio ir turizmo paslaugų kūrimas.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Privatūs juridiniai ir fiziniai asmenys vyresni nei 18 m., atitinkantys labai mažai, mažai įmonei keliamus reikalavimus, ekon. veiklą vykdo iki 1m.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	-
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Didesnis sukurtų naujų darbo vietų skaičius. 2. Projekto paraišką teikiantis asmuo paraiškos pateikimo dieną yra iki 40 m. (imtinai). 3. Numatytos priemonės aplinkos apsaugai, klimato kaitos pokyčių švelninimui, tausaus gamtos išteklių naudojimui. 4. Gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimas, arba gyvūnų gerovės gerinimas.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	50000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	65
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	250,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	5
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Atsižvelgiant, į lėšas skirtas projektams, seniūnijų skaičių - 10, negalima užtikrinti, kad finansuojant 5 projektus, šie projektai apimtų visas seniūnijas. Tačiau kuriami verslai, teikiamos paslaugos gyventojams, nebus ribojamos vienos seniūnijos mastu.
Partnerystės principas:	

Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Projektų atrankos metu skiriami balai projektams, kurių paraišką teikiantis asmuo paraiškos pateikimo dieną yra iki 40 m. (imtinai).
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Taip
R.39	Taip
R.41	Ne
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
LAZD-P.1	Ne
LAZD-P.2	Ne
LAZD-P.3	Ne
LAZD-P.4	Ne
LAZD-P.5	Ne

LAZD-P.6	Ne
LAZD-P.7	Ne
LAZD-P.8	Ne
LAZD-P.9	Ne
LAZD-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Taip
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Taip
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	2 priemonė
Priemonės pavadinimas	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti

Priemonės rūšis	Ne žemės ūkio verslo plėtra
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Priemonės tikslas - skatinti verslų plėtrą, taip kuriant naujas darbo vietas ir prisidedant prie ekonominio augimo bei turizmo plėtojimo, siekiant pajamų generavimo. Priemonė tiesiogiai prisideda prie BŽŪP SO8 tikslo, kadangi bus skatinamas užimtumas, verslų kūrimas ir ekonominis augimas kaimo vietovėse. Priemonės rezultato rodiklis – sukurtos darbo vietos. VVG teritorijoje aukštas nedarbo lygis (13,1 proc., tai gerokai viršija (4,1 procentinio punkto) Lietuvos ir Alytaus apskrities (3,4 procentinio punkto). Nedarbas ir mažos kaimo gyventojų pajamos - gyventojų įvardintos opiausios problemos, kurias siekiama spręsti sudarant sąlygas plėtoti verslus, taip siekiant sukurti geriau apmokamas darbo vietas, tuo pačiu sprendžiant paslaugų trūkumo ir prieinamumo problemą.
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Subalansuotai ir pažangiai vystoma ekonominė rajono plėtra bei plėtojamasis kultūrinis ir pažintinis turizmas. Pokyčio rodikliai: 1. Sukurtos naujos darbo vietos. 2. Išaugęs paslaugų gyventojams ir/ar turistams skaičius.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys aplinkos apsaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių naudojimo priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma

Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimą, arba gyvūnų gerovės gerinimą.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Įvairūs ne žemės ūkio verslai, produktų gamyba, apdorojimas, perdirbimas, jų pardavimas, įvairių paslaugų teikimas, įskaitant paslaugas žemės ūkiui; aktyvaus poilsio ir turizmo paslaugų kūrimas.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Privatūs juridiniai ir fiziniai asmenys vyresni nei 18 m., atitinka labai mažai, mažai įmonei keliamus reikalavimus, ekon. veiklą vykdo ilgiau nei 1m.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	-
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Didesnis naujų darbo vietų skaičius. 2. Inovacijų diegimas. 3. Numatytos priemonės aplinkos apsaugai, klimato kaitos pokyčių švelninimui, tausaus gamtos išteklių naudojimui. 4. Gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimas, arba gyvūnų gerovės gerinimas.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	100000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	65
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	400,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	4
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontalių principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Atsižvelgiant, į lėšas skirtas projektams, seniūnijų skaičių - 10, negalima užtikrinti, kad finansuojant 4 projektus, šie projektai apimtų visas seniūnijas. Tačiau plėtojami verslai, teikiamos paslaugos gyventojams, nebus ribojamos vienos seniūnijos mastu.
Partnerystės principas:	

Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Pareiškėjas turės galimybę rinktis. Projektų atrankos metu skiriami balai projektams, kuriuose numatytas inovacijų diegimas.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	1
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Netaikoma
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Taip
R.39	Taip
R.41	Ne
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
LAZD-P.1	Ne
LAZD-P.2	Ne
LAZD-P.3	Ne
LAZD-P.4	Ne
LAZD-P.5	Ne

LAZD-P.6	Ne
LAZD-P.7	Ne
LAZD-P.8	Ne
LAZD-P.9	Ne
LAZD-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Taip
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Taip
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	3 priemonė
Priemonės pavadinimas	Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdymas

Priemonės rūšis	Mokymų projektai
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	XCO. Modernizuoti sektorių skatinant žemės ūkio ir kaimo vietovių žinias, inovacijas ir skaitmeninimą bei dalijimąsi jomis, taip pat skatinant jų diegimą
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Priemonės tikslas – skatinti naujų technologijų ir skaitmeninimo procesų diegimą ūkių veikloje, skatinant inovatyvių ir tvarių sprendimų diegimą, užtikrinant išmanųjį ūkininkavimą, našumo žemės ūkyje didinimą bei tvarią plėtrą. Priemonė prisideda prie kompleksinio tikslo XCO įgyvendinimo, nes priemone bus remiamos veiklos, kurios skatina modernizuoti žemės ūkio sektorių, diegti inovacijas bei skaitmeninimo technologijas.
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Pokyčiai: 1. padidėjęs susidomėjimas išmaniuoju ūkininkavimu; 2) tvarių ir išmanių sprendimų, skaitmeninių technologijų taikymas žemės ūkyje. Mokymuose dalyvaus ne mažiau kaip 10 ūkininkų.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Priemone siekiama paskatinti aplinkos apsaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių naudojimo priemonių diegimą. Priemonės aprašyme numatyta, kad parama skiriama jeigu vietos projekte numatytos veiklos prisidedančios prie aplinkos apsaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių naudojimo priemonių diegimo.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kuriuose numatyta bent 1 iš veiklų: 1) veiklos susijusios su žiniomis apie ūkių veiklą gerinant gyvūnų gerovę 2) veiklos, susijusios su žiniomis apie sveikatą, maistą, sveiką gyvenseną, maisto tausojimą.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų	

atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Parama teikiama mokymų projektams, kuriais ūkininkai supažindinami su galimais diegti žemės ūkyje tvariais sprendimais, susijusiais su žemės ūkio skaitmenizacija ir išmaniuoju ūkininkavimu.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Ūkininkų ūkiai, juos vienijančios organizacijos, viešieji juridiniai asmenys
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Ūkininkų ūkiai, kurie registruoti VVG teritorijoje, asmenys vykdantys žemės ūkio veiklą, registruoti VVG teritorijoje.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Projektas skirtas jaunų žmonių mokymui - iki 40 metų amžiaus (imtinai). 2. Projekto mokymų programos susiję su inovacijomis. 3. Numatytos veiklos prisidedančios prie aplinkos apsaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių naudojimo priemonių diegimo. 4. Numatytos veiklos susijusios su žiniomis apie ūkių veiklą gerinant gyvūnų gerovę arba susijusios su žiniomis apie sveikatą, maistą, sveiką gyvenseną, maisto tausojimą. 5. Didesnis projekto naudos gavėjų skaičius.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	10884
Paramos lyginamoji dalis, proc.	90
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	10,884.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	1
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Planuojama finansuoti tik 1 projektą, todėl negalima užtikrinti, kad bus apimtos visos seniūnijos, tačiau projekto dalyvai galės dalyvauti iš visų 10 seniūnijų.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai

Pasirinkimo pagrindimas	Pareiškėjai turės galimybę pasirinkti, ar projektą vykdyti su partneriu
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Mokymai yra skirti supažindinti su skaitmeninėmis technologijomis ir kitais išmaniais sprendimais, kurių įdiegimas būtų inovacija vietos mastu. Inovatyvios žinios gali padėti ūkininkams priimti geresnius sprendimus, optimizuoti savo veiklą ir padidinti našumą, kurti tvaresnį ūkį.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	1
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Projektų atrankos metu skiriami balai projektams, skirtiems jaunų žmonių mokymui - iki 40 metų amžiaus (imtinai).
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Taip
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
LAZD-P.1	Ne
LAZD-P.2	Ne
LAZD-P.3	Ne
LAZD-P.4	Ne
LAZD-P.5	Ne

LAZD-P.6	Ne
LAZD-P.7	Ne
LAZD-P.8	Ne
LAZD-P.9	Ne
LAZD-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Taip
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Ne
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	4 priemonė
Priemonės pavadinimas	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra

Priemonės rūšis	Socialinis verslas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	3
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Tikslas – didinti socialinę įtrauktį ir užimtumą, skatinti ekonomines veiklas, skirtas socialinio poveikio kūrimui teikiant gyventojams aktualias viešąsias (socialines, švietimo, sveikatinimo, sveikatos paslaugų prieinamumo), kitas paslaugas, kurti ir plėtoti paslaugas, susijusias su turizmu, sveikatingumu, panaudojant gamtos ir kultūros paveldą. Priemonė siejasi su pagrindiniu BŽŪP tikslu SO8, nes bus skatinamas užimtumas, prisidedama prie socialinės įtraukties ir vietos plėtos kaimo vietovėse. Bus siekiama kurti ir plėtoti gyventojams reikalingas paslaugas, ypač socialinės pagalbos, bei kitus verslus, didinančius paslaugų prieinamumą. Statistikos analizė ir gyventojų bei organizacijų apklausos rezultatai parodė, kad susiduriama su gyventojų senėjimo, nedarbo, mažas pajamas gaunančių asmenų bei kitomis socialinėmis problemomis, nepilnai išnaudojamas turizmo potencialas, nepilnai patenkinti asmenų socialinių, viešųjų paslaugų poreikiai, paslaugų teikimas išplėtotas netolygiai.
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Subalansuotai ir pažangiai vystoma ekonominė rajono plėtra, plėtojamas kultūrinis ir pažintinis turizmas bei kuriama socialiai atsakinga ir pokyčius generuojanti bendruomenė. Pokytis : 1) Sudaromos sąlygos dirbti vietos žmonėms; 2) skatinamas kaimo žmonių užimtumas, didinamas įvairių paslaugų teikimas bei jų prieinamumas.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys aplinkos apsaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių naudojimo priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma

Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimą, arba gyvūnų gerovės gerinimą.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Prekių gamyba ir paslaugų teikimas, kaip nurodyta Socialinio verslo gairėse; socialinių paslaugų Dzūkijos VVG teritorijoje kūrimas ir plėtra. Projektas turi atitikti Socialinio verslo vykdymo gaires.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	NVO, privatūs juridiniai asmenys (maža ar labai maža įmonė) kaip nurodyta Socialinio verslo gairėse.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Socialiai pažeidžiamos grupės, socialinę atskirtį patiriančios šeimos, daugiavaikės šeimos, jaunimas ir kiti kaimo gyventojai.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Projektas skirtas daugiau nei 1 tikslinei grupei. 2. Projektas įgyvendinamas partnerystėje, bendradarbiaujant su kitomis organizacijomis. 3. Numatytos priemonės aplinkos apsaugai, klimato kaitos pokyčių švelninimui, tausaus gamtos išteklių naudojimui. 4. Gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimas, arba gyvūnų gerovės gerinimas.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	50000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	95
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	50,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	1
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Atsižvelgiant, į lėšas skirtas projektams, seniūnijų skaičių - 10, negalima užtikrinti, kad

	finansuojant 1 projektą, jis apimtų visas seniūnijas. Tačiau teikiamos paslaugos gyventojams, nebus ribojamos vienos seniūnijos mastu.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Pareiškėjai turės galimybę pasirinkti, ar atsižvelgti į projekto atrankos principą projektą vykdyti su partneriais ar bendradarbiaujant
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Priemone diegiamos socialinės inovacijos, nes socialinio verslo projektai savaime yra socialinės inovacijos. Šios priemonės tikslas yra paskatinti tvary socialinio verslo modelių atsiradimą rajone.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Netaikoma.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Taip
R.41	Taip
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
LAZD-P.1	Ne

LAZD-P.2	Ne
LAZD-P.3	Ne
LAZD-P.4	Ne
LAZD-P.5	Ne
LAZD-P.6	Ne
LAZD-P.7	Ne
LAZD-P.8	Ne
LAZD-P.9	Ne
LAZD-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Taip
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip

Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	5 priemonė
Priemonės pavadinimas	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas
Priemonės rūšis	Veiklos projektai
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Tikslas - gerinti gyvenimo kokybę, didinti socialinį, kultūrinį, sveikos gyvensenos ir aktyvaus poilsio potencialą, skatinti bendruomeniškumą, bendravimą, asmeninį tobulėjimą, atsakingą vartojimą, ekologijos priemonių naudojimą. Remti NVO iniciatyvas, vykdant gyventojams naudingą veiklą ir puoselėjant tradicijas, didinant turistinį patrauklumą. Aktyvinti gyventojus ir organizacijas imtis iniciatyvos, sprendžiant problemas, įsitraukti į bendruomeninę veiklą, skatinti kaimo plėtos dalyvių bendradarbiavimą ir socialinę partnerystę, stiprinti bendruomeninių organizacijų gebėjimus. Priemonė suplanuota atsižvelgiant į vietos gyventojų poreikius- bendruomeniškumą ir gyventojų aktyvumą skatinančios iniciatyvos, bendrystės tarp gyventojų kūrimas, laisvalaikio praleidimo galimybių didinimas, socialinės atskirties ir skurdo mažinimas bei socialinės integracijos ir užimtumo skatinimas. Priemonė tiesiogiai prisideda prie SO8 tikslo, kadangi ja bus skatinamas socialinė įtrauktis, vietos plėtra.
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Kuriama socialiai atsakinga ir pokyčius generuojanti bendruomenė, plėtojamas kultūrinis ir pažintinis turizmas. Pokytis :1)Gyventojų įsitraukimas į užimtumo, savirealizacijos, turiningo laisvalaikio veiklas.2)Soc. atskirtį patiriančių, soc. pažeidžiamų, jaunimo įtrauktis į aktyvią

	bendruomeninę veiklą.3)Pasiūlytos kokybiškos laisvalaikio paslaugos gyventojams.4) Sukurti, atnaujinti turizmo traukos objektai (renginiai, paslaugos, lankomos vietos). 5)NVO sustiprinusios organizacinius gebėjimus
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys aplinkos apsaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių naudojimo priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimą, arba gyvūnų gerovės gerinimą.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	NVO registruotos ir vykdančios veiklą ne trumpiau kaip 1 metus iki paraiškos pateikimo dienos.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Lazdijų rajono savivaldybės gyventojai, tame tarpe vaikai, jaunimas, socialinę atskirtį patiriantys, socialiai pažeidžiami asmenys.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Socialiai pažeidžiamos grupės arba jaunimo iki 29 metų įtraukimas į projekto veiklą ar projekto rezultatų vykdymą. 2. Projektas įgyvendinamas partnerystėje, bendradarbiaujant su kitais subjektais, projektas apima kelias seniūnijas, bendruomenes. 3. Numatytos priemonės aplinkos apsaugai, klimato kaitos pokyčių švelninimui, tausaus gamtos išteklių naudojimui. 4. Gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimas, arba gyvūnų gerovės gerinimas.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	2
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	15000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	90
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	315,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	21
Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą

	paramos sumą vienam projektui
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Siekiama priemone apimti visas seniūnijas - VVG teritorijoje yra 10 seniūnijų, o planuojama finansuoti 21 vietos projektą.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, privalomai
Pasirinkimo pagrindimas	Numatytas atrankos principas -Projektas įgyvendinamas partnerystėje, bendradarbiaujant su kitais subjektais, projektas apima kelias seniūnijas, bendruomenes.
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Projektų atrankos metu skiriami balai projektams, skirtiems jaunimo iki 29 metų įtraukimui į projekto veiklą ar projekto rezultatų vykdymą.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Ne

R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
LAZD-P.1	Ne
LAZD-P.2	Ne
LAZD-P.3	Ne
LAZD-P.4	Ne
LAZD-P.5	Ne
LAZD-P.6	Ne
LAZD-P.7	Ne
LAZD-P.8	Ne
LAZD-P.9	Ne
LAZD-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Ne
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne

Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Taip
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	6 priemonė
Priemonės pavadinimas	Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra
Priemonės rūšis	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Priemonės tikslas - plėtoti gyventojams aktualias viešąsias ir socialines paslaugas, gerinant jų prieinamumą ir kokybę, sudaryti palankesnes sąlygas vietos gyventojams naudotis paslaugomis ir skatinti socialinę įtrauktį. Šiuo metu susiduriame su visuomenės senėjimo, bedarbystės, mažas pajamas gaunančių asmenų bei įvairiomis socialinėmis problemomis, todėl būtina ieškoti naujų ir inovatyvių būdų kurti veiklas, kurios tiek padėtų spręsti bendruomenines problemas, tiek būtų finansiškai tvarios. Remiami pajamas generuojantys vietos projektai. Ši priemonė siejasi su pagrindiniu BŽŪP tikslu SO8, kadangi bus skatinamas užimtumas, prisidedama prie socialinės įtraukties ir vietos plėtros kaimo vietovėse.

Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Kuriama socialiai atsakinga ir pokyčius generuojanti bendruomenė, vystoma subalansuota ir pažangi ekonominė rajono plėtra. Pokytis: 1) NVO dalyvauja teikiant viešąsias ir socialines paslaugas vietos gyventojams. 2) Išaugęs teikiamų viešųjų, socialinių paslaugų skaičius (2 naujos paslaugos).
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys aplinkos apsaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių naudojimo priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimą, arba gyvūnų gerovės gerinimą.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Viešųjų ir socialinių paslaugų teikimui reikalingų investicijų įsigijimas (infrastruktūros sukūrimas, paslaugų, įrangos, prekių įsigijimas)
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	NVO registruotos ir vykdančios veiklą ne trumpiau kaip 1 metus iki paraiškos pateikimo dienos, kiti viešieji juridiniai asmenys.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Lazdijų rajono savivaldybės gyventojai, tame tarpe vaikai, jaunimas, socialinę atskirtį patiriantys, socialiai pažeidžiami asmenys.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Socialiai pažeidžiamos grupės arba jaunimo iki 29 metų įtraukimas į projekto veiklas ar projekto rezultatus. 2. Projektas įgyvendinamas partnerystėje, bendradarbiaujant su kitomis organizacijomis. 3. Numatytos priemonės aplinkos apsaugai, klimato kaitos pokyčių švelninimui, tausaus gamtos išteklių naudojimui. 4. Gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimas, arba gyvūnų gerovės gerinimas.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	45 000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	95
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	90,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	2

Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Atsižvelgiant, į lėšas skirtas projektams, seniūnijų skaičių - 10, negalima užtikrinti, kad finansuojant 2 projektus, jie apimtų visas seniūnijas. Tačiau teikiamos paslaugos gyventojams, nebus ribojamos vienos seniūnijos mastu.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Pareiškėjai turės galimybę pasirinkti, ar atsižvelgti į projekto atrankos principą projektą vykdyti su partneriais, bendradarbiaujant.
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Projektų atrankos metu skiriami balai projektams, skirtiems jaunimo iki 29 metų įtraukimui į projekto veiklas ar projekto rezultatus.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	

R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Taip
R.42	Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
LAZD-P.1	Ne
LAZD-P.2	Ne
LAZD-P.3	Ne
LAZD-P.4	Ne
LAZD-P.5	Ne
LAZD-P.6	Ne
LAZD-P.7	Ne
LAZD-P.8	Ne
LAZD-P.9	Ne
LAZD-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip

Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Taip
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	7 priemonė
Priemonės pavadinimas	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui
Priemonės rūšis	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	1
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Tikslas- gerinti gyvenimo kokybę kaimo vietovėse, skatinti viešojo naudojimo infrastruktūros, susijusios su viešųjų paslaugų (švietimo, sporto, kultūros ir kt.) teikimu, kūrimą ir atnaujinimą, atliepiant gyventojų poreikius. Priemonė tiesiogiai prisideda prie SO8 tikslo, kadangi ja bus skatinamas užimtumas, vietos plėtra teritorijoje. Gyventojai apklausoje nurodė, kad VVG teritorijoje trūksta viešosios infrastruktūros, taip pat laisvalaikio praleidimo (kultūros, sporto ir pan.) galimybių tad priemonės lėšomis finansuojamas projektas galės bent dalinai prisidėti prie

	šių problemų sprendimo.
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Kuriama socialiai atsakinga ir pokyčius generuojanti bendruomenė, gerėja gyvenimo kokybė kaime. Pokyčiai: 1) Išaugęs viešųjų paslaugų skaičius.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys aplinkos apsaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių naudojimo priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimą, arba gyvūnų gerovės gerinimą.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Viešųjų paslaugų teikimui reikalingų investicijų įsigijimas (infrastruktūros sukūrimas, paslaugų, įrangos, prekių įsigijimas)
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Viešieji juridiniai asmenys
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Lazdijų rajono savivaldybės gyventojai, tame tarpe vaikai, jaunimas, socialinę atskirtį patiriantys, socialiai pažeidžiami asmenys.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Projektu užtikrinama viešųjų paslaugų teikimas ir/arba prieinamumo didinimas. 2. Projektas įgyvendinamas bendradarbiaujant su kitais subjektais. 3. Projekto veiklos skirtos vaikų ir jaunimo poreikiams tenkinti. 4. Numatytos priemonės aplinkos apsaugai, klimato kaitos pokyčių švelninimui, tausaus gamtos išteklių naudojimui. 4. Gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimas, arba gyvūnų gerovės gerinimas.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	50000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	40
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	50,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	1

Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Atsižvelgiant, į lėšas skirtas projektams, seniūnijų skaičių - 10, negalima užtikrinti, kad finansuojant 1 projektą, jis apimtų visas seniūnijas. Paramos pagal šią priemonę galės kreiptis viešieji juridiniai asmenys registruoti ir (ar) veiklą vykdantys bet kurioje iš 10 seniūnijų.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Pareiškėjai turės galimybę pasirinkti, ar atsižvelgti į projekto atrankos principą projektą vykdyti su partneriais, bendradarbiaujant.
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Numatytas projektų atrankos principas - projekto veiklos skirtos vaikų ir jaunimo poreikiams tenkinti
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	

R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Taip
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
LAZD-P.1	Ne
LAZD-P.2	Ne
LAZD-P.3	Ne
LAZD-P.4	Ne
LAZD-P.5	Ne
LAZD-P.6	Ne
LAZD-P.7	Ne
LAZD-P.8	Ne
LAZD-P.9	Ne
LAZD-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Ne

Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Taip
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	8 priemonė
Priemonės pavadinimas	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra
Priemonės rūšis	Bendruomeninis verslas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	3
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Tikslas - spręsti socialines ir ekonomines VVG teritorijos problemas, kuriant bendruomeninį verslą. Ši priemonė siejasi su pagrindiniu BŽŪP tikslu SO8, kadangi bus skatinamas užimtumas, prisidedama prie socialinės įtraukties ir vietos plėtros kaimo vietovėse. Bus siekiama kurti ir plėtoti vietos gyventojams reikalingas paslaugas, bei kitus verslus, didinančius kaimo vietovių patrauklumą bei skatinančius vietos ekonomikos plėtrą ir gyventojų užimtumą. Šia priemone siekiama prisidėti prie rajono ekonominio augimo, sąlygų darbo vietų kūrimui sudarymo ,

	gyventojų užimtumo, jų socialinės įtraukties, paslaugų gyventojams ir turistams plėtros (R12, R13).
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Subalansuotai ir pažangiai vystoma ekonominė rajono plėtra, plėtojamas kultūrinis ir pažintinis turizmas bei kuriama socialiai atsakinga ir pokyčius generuojanti bendruomenė. Pokytis : 1) Sudaromos sąlygos dirbti vietas žmonėms; 2) skatinamas kaimo žmonių užimtumas, didinamas įvairių paslaugų gyventojams ir/ar turistams teikimas bei jų prieinamumas. 3) didėja gyventojų socialinė įtrauktis dalyvaujant projekto veiklose ar savanoriaujant.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys aplinkos apsaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių naudojimo priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Atrankos metu skiriami balai projektams, kurie numatys gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimą, arba gyvūnų gerovės gerinimą.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Verslui vykdyti reikalingų investicijų įsigijimas (infrastruktūros sukūrimas, paslaugų, įrangos, prekių įsigijimas). Remiama: Prekių, produktų gamyba ir perdirbimas; Paslaugų teikimas gyventojams ir turistams; Paslaugų, susijusių su turinigu laisvalaikiu ir aktyviu poilsiu, kūrimas.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	NVO registruotos ir vykdančios veiklą ne trumpiau kaip 1 metus iki paraiškos pateikimo dienos.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Lazdijų rajono savivaldybės gyventojai ir turistai, tame tarpe vaikai, jaunimas, socialinę atskirtį patiriantys, socialiai pažeidžiami asmenys.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	1. Projektu užtikrinama paslaugų teikimas, jų prieinamumo didinimas arba prekių, produktų gamyba, perdirbimas. 2. Projektas įgyvendinamas bendradarbiaujant su kitais subjektais. 4. Numatytos priemonės aplinkos apsaugai, klimato kaitos pokyčių švelninimui, tausaus gamtos išteklių naudojimui. 4. Gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimas, arba gyvūnų gerovės gerinimas.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	1
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	50000

Paramos lyginamoji dalis, proc.	95
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	100,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	2
Paaikškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Atsižvelgiant, į lėšas skirtas projektams, seniūnijų skaičių - 10, negalima užtikrinti, kad finansuojant 2 projektus, jie apimtų visas seniūnijas. Tačiau teikiamos paslaugos gyventojams, nebus ribojamos vienos ar kelių seniūnijų mastu.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Pareiškėjai turės galimybę pasirinkti, ar atsižvelgti į projekto atrankos principą - Projektas įgyvendinamas bendradarbiaujant su kitais subjektais.
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Netaikoma.

E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
<i>SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:</i>	
R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Taip
<i>VPS rodiklių taikymas priemonei:</i>	
LAZD-P.1	Ne
LAZD-P.2	Ne
LAZD-P.3	Ne
LAZD-P.4	Ne
LAZD-P.5	Ne
LAZD-P.6	Ne
LAZD-P.7	Ne
LAZD-P.8	Ne
LAZD-P.9	Ne
LAZD-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne

Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Ne
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Taip
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	9 priemonė
Priemonės pavadinimas	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas
Priemonės rūšis	Teritorinis VVG bendradarbiavimas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	3
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Priemonės tikslas – per teritorinį bendradarbiavimą keistis gerąja patirtimi su kitomis VVG siekiant sumanus kaimo kūrimo idėjų generavimo, priemonių idėjoms įgyvendinti paieškos. Ši priemonė siejasi su pagrindiniu BŽŪP tikslu SO8, kadangi perimant kitų teritorijų gerąją patirtį bus

	skaitinama vietos plėtra kaime. Poreikių tyrime 14,5 proc. apklaustųjų nurodė, kad trūksta gerų idėjų (R13).
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Subalansuotai ir pažangiai vystoma ekonominė rajono plėtra, plėtojamas kultūrinis ir pažintinis turizmas bei kuriama socialiai atsakinga ir pokyčius generuojanti bendruomenė. Pokytis : 1. Padidėjęs teritorijos fizinių ir juridinių asmenų skaičius, susipažinusių su gerosios patirties pavyzdžiais; 2. Bendradarbiavimo kūrimas su fiziniais ir juridiniais asmenimis kitoje VVG.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Projektu siekiama paskatinti aplinkos apsaugos, klimato kaitos pokyčių švelninimo, tausaus gamtos išteklių priemonių naudojimą.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Netaikoma
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Projektu siekiama susipažinti su gyventojų poreikių, susijusių su maistu, sveikata, sveikos gyvensenos sąmoningumo didinimu, tenkinimo arba gyvūnų gerovės gerinimo priemonėmis.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Bendradarbiavimo veiklos.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	0
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Lazdijų rajono savivaldybės ir bendradarbiaujančių teritorijų gyventojai.
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	Sąlygos numatytos Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano ir Vietos projektų administravimo taisyklėse.
Projektų atrankos principai	0
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	0
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	10000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	95
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	10,000.00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	1
Paaškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Pagal priemonę planuojamų paremti projektų skaičius apskaičiuotas pagal maksimalią galimą paramos sumą vienam projektui
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų	

principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	Netaikoma
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, privalomai
Pasirinkimo pagrindimas	Projektai bus įgyvendinami su partneriais
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Pagal poreikį inovacijos gali būti diegiamos
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visiems gyventojams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti projektų veiklose - bus užtikrinama lyčių lygybė, lygios galimybės ir nediskriminavimas.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Projekto veiklose galės dalyvauti ir jaunimas
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3	Ne
R.37	Ne
R.39	Ne
R.41	Ne
R.42	Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	

LAZD-P.1	Ne
LAZD-P.2	Ne
LAZD-P.3	Ne
LAZD-P.4	Ne
LAZD-P.5	Ne
LAZD-P.6	Ne
LAZD-P.7	Ne
LAZD-P.8	Ne
LAZD-P.9	Ne
LAZD-P.10	Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Ne
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir	Ne

infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne

10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS) aprašyta **5 priede**.

10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai

VPS priemonių rezultato rodikliai, jų reikšmių pagrindimas ir planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį pateikti **4 priede**.

11. Preliminarus VPS įgyvendinimo planas

Žr. VPS II dalies (Excel) 15 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----

9 priemonė	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas	10,000.00	0													
	Iš viso	1,275,884.0 0	9	1,265,884.0 0	0.00	0.00	800,000.0 0	0.00	290,000.0 0	175,884.0 0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

12. VPS finansinis planas

12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis

Žr. VPS II dalies (Excel) 16 lapą.

1	2	3	4	5	6	7
Išlaidų kategorija	Priemonės kodas (bendras)	Priemonės rūšis	VPS priemonių skaičius	Planuojama paramos suma, Eur	Išlaidų dalis, nuo atitinkamos kategorijos išlaidų, proc.	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-01	Ne žemės ūkio verslo pradžia	1	250,000.00	19.7	100
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-02	Ne žemės ūkio verslo plėtra	1	400,000.00	31.6	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-03	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra	0	0.00	0.0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-04	Ūkio subjektų (fizinių ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimas	0	0.00	0.0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-05	Žemės ūkio verslas	0	0.00	0.0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-06	Socialinis verslas	1	50,000.00	3.9	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-07	Bendruomeninis verslas	1	100,000.00	7.9	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-08	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)	2	140,000.00	11.1	
Vietos projektų	LEADER-20VVG-	Veiklos projektai	1	315,000.00	24.9	

įgyvendinimo išlaidos	09					
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-10	Mokymų projektai	1	10,884.00	0.9	
VPS administravimo išlaidos	LEADER-20VVG-11	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	1	10,000.00	3.2	100
VPS administravimo išlaidos	LEADER-20VVG-12	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	0	0.00	0.0	
VPS administravimo išlaidos	-	VVG veiklos išlaidos	0	306,471.00	96.8	
VPS administravimo išlaidos	-	VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo išlaidos	0		0.0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos, iš viso				1,265,884.00	80.0	100
VPS administravimo išlaidos, iš viso				316,471.00	20.0	
Iš viso				1,582,355.00	100.0	100

12.2. Metinis VPS išlaidų planas

Žr. VPS II dalies (Excel) 17 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8
Išlaidų kategorija	Planuojama išlaidų suma, iš viso, Eur	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Planuojama metinė išlaidų suma, Eur							
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	1,265,884.00	800,000.00	465,884.00	0.00	0.00	0.00	0.00
VPS administravimo išlaidos (be VVG bendradarbiavimo projektų išlaidų)	306,471.00	193,659.02	112,781.33	0.00	0.00	0.00	0.00
VVG bendradarbiavimo projektų išlaidos	10,000.00	0.00	10,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Iš viso	1,582,355.00	993,659.02	588,665.33	0.00	0.00	0.00	0.00

Planuojama metinė išlaidų dalis, proc.							
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	100.00	63.20	36.80	0.00	0.00	0.00	0.00
VPS administravimo išlaidos (be VVG bendradarbiavimo projektų išlaidų)	99.99	63.19	36.80				
VVG bendradarbiavimo projektų išlaidos	100.00		100.00				
Iš viso	100.00	62.80	37.20	0.00	0.00	0.00	0.00

13. ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas

1	2
VPS priemonių skaičius, iš viso	9
Subregioninės vietovės principas:	
VPS priemonių, pagal kurias siekiama, kad finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas, skaičius	1
Partnerystės principas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai turi būti PRIVALOMAI vykdomi su partneriais, skaičius	2
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai gali būti PASIRINKTINAI vykdomi su partneriais, skaičius	5
Inovacijų principas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai turi būti PRIVALOMAI skirti inovacijoms vietos lygiu diegti, skaičius	0
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai gali būti PASIRINKTINAI skirti inovacijoms vietos lygiu diegti, skaičius	4
Planuojama paremti projektų, iš viso (rodiklis L700)	38
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	2
Projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti, dalis, proc.	0.05263157895
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai, skirti moterų ir vyrų lygių galimybių skatinimui ir nediskriminavimui, skaičius	9
Jaunimas:	
VPS priemonių, pagal kurias finansuojami projektai, skirti jaunimui, skaičius	6

13.1. Subregioninės vietovės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VVG veiklos teritorija pasižymi subregioninės vietovės principą atitinkančiais bruožais (vieninga, socialiai nesusiskaldžiusi), tai palengvina sprendimų, būtinų vietovės tvarumui užtikrinti ir išlaikyti, priėmimą.

Nustatant vietos plėtros svarbiausias problemas ir išteklius jai spręsti, laikomasi teritorinio vientisumo: problemos vertintos tiek vietovės, kaip nedalomos visumos, tiek seniūnijų lygiu. Tai leido kompleksiskai apžvelgti esamą situaciją, numatyti vietovės stipriąsias ir silpnąsias puses, paisyti bendrų lūkesčių.

Dzūkijos VVG VPS – tai dokumentas, kurio pagrindu vykdoma Lazdijų rajono savivaldybės kaimiškųjų vietovių plėtra, todėl rengiant VPS ypatingas dėmesys skirtas svarbiausioms teritorijos problemoms spręsti. Norint iširti svarbiausias problemas buvo atliktas gyventojų poreikių tyrimas. Iš tyrimo rezultatų, matyti, kad Lazdijų rajono VVG teritorijos gyventojai mato įvairias socialines, ekonomines problemas, kurių sprendimo būdai atsispindi VPS.

VVG teritorijos vientisumą lemia ir vietos gyventojų gyvenimo būdo ypatumai, siejami bendrų tradicijų, istorijos, savitumo.

VVG bendruomenė suvokia save kaip socialiniais ryšiais susaistytą žmonių tinklą, kuriame palaikomi glaudūs tarpusavio ryšiai, o bendradarbiavimas suteikia galimybes atskleisti

nepanaudotas vietos plėtros perspektyvas, stiprinti socialinę sanglaudą bei išlaikyti bendromis pastangomis suformuotą vietovės identitetą – papročius ir kultūrą, vertybes.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo sėkmė didele dalimi priklauso nuo vietovės bendruomenės susitelkimo bendriems tikslams. Dzūkijos VVG darbuotojai nuolatos bendraus su potencialiais ir vietos projektų paraiškas planuojančiais teikti pareiškėjais, teiks konsultacijas rengiant VP paraiškas. Visa reikalinga informacija bus talpinama ir viešinama Dzūkijos VVG internetiniame puslapyje: <http://www.dzukijosvvg.lt/> ir Socialinio tinklo (Facebook) paskyra: Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija - Dzūkijos VVG, <https://www.facebook.com/profile.php?id=100080356943528> Šie veiksmai užtikrins vietos plėtros strategijos įgyvendinimo lėšų panaudojimo tolygumą bei racionalumą. Užtikrinant integruotą VVG teritorijos plėtrą, VVG siekia įvairių interesų grupių bendradarbiavimo.

13.2. „Iš apačios į viršų“ principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Rengiant VPS buvo atlikta VVG teritorijos socialinės, ekonominės gamtinių išteklių bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizė, pagal tai formuojama teritorijos SSGG analizė, nustatomi poreikiai ir priemonės jiems tenkinti.

Dzūkijos VVG teritorijos gyventojų nuomonės, teritorijos situacijos ir poreikių analizė buvo atliekama kompleksiskai ir nuosekliai, šiais etapais:

1. 2022 m. įgyvendinant teritorinio bendradarbiavimo projektus „Pažangaus kaimo tinklaveikos kūrimas“ ir „LEADER idėjų tinklaveika“, 8 kaimo bendruomenės pasirengė savo teritorijų veiklos strategijas 2022-2027 m. (išsami informacija bei parengtos veiklos strategijos skelbiamos Dzūkijos VVG svetainėje, <https://www.dzukijosvvg.lt/node/883>). Renginių bendruomenėse metu (kiekvienoje bendruomenėje vyko po 5 renginius) bendrų, aktyvių diskusijų metu , naudojant „Smegenų šturmo“ ir kitus metodus buvo išgrynintos bendruomenių stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG), ištekliai, turimas potencialas, poreikiai, veiklos prioritetai, tikslai ir uždaviniai, projektinės idėjos bei priemonės. Kaimo bendruomenių veiklos strategijų 2022-2027 m. ištraukos pateikiamos 8 priede.

2. 2023 m. sausio – vasario mėn. atliktas Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimas, naudojant anketinės apklausos metodą, pasitelkus internetinę programą <https://apklausa.lt/>. (<https://apklausa.lt/f/lazdiju-rajono-savivaldybes-kaimo-gyventoju-ir-organizaciju-poreikiu-tyrimas-l6sryny/answers.html>). Kvietimai dalyvauti tyrime buvo paskelbti viešai - Dzūkijos VVG internetinėje svetainėje (<https://www.dzukijosvvg.lt/node/1133>) ir socialinio tinklo paskyroje (<https://www.facebook.com/profile.php?id=100080356943528>). Gauti 267 respondentų, dalyvavusių tyrime atsakymai (10 priedas. Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimo duomenys).

3. Informaciniai renginiai - susitikimai su vietos gyventojais. Įvyko 6 susitikimai su rajono įstaigų, seniūnijų, verslo atstovais ir vietos gyventojais (11 priedas Informacinių, poreikių tyrimo renginių- susitikimų su gyventojais dalyvių sąrašai). Šiuose renginiuose dalyvavo 132 dalyviai. Organizuotų susitikimų tema „Lazdijų rajono savivaldybės kaimo plėtros strategijos 2023-2027 metų rengimas“. Susitikimų metu buvo informuojama apie naujojo strateginio laikotarpio kryptis ir prioritetus buvo siekiama išsiaiškinti vietos problemas bei gyventojų poreikius, turimas veikimo idėjas bei aptariamoms galimos rengiamos strategijos priemonės.

4. Dzūkijos VVG narių ir valdybos narių įsitraukimas. 2023 m. sausio 5 d. Dzūkijos VVG valdybos posėdžio metu buvo svarstomas klausimas dėl Lazdijų rajono kaimo plėtros strategijos

2023-2027 m. parengimo, vyko diskusijos dėl poreikių, galimų strategijos priemonių. Dzūkijos VVG visuotiniame narių susirinkime, vykusiam 2023 m. kovo 15 d. buvo pristatyta rengiama Lazdijų rajono kaimo plėtros strategija 2023-2027 metams bei tai reglamentuojantys teisiniai dokumentai. Taip pat pristatyti atlikto Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimo rezultatai. Vyko diskusijos apie priemones, kurias reikėtų įtraukti į rengiamą Strategiją.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Dzūkijos VVG, taikydama principą „Iš apačios į viršų“ VPS įgyvendinimo etape, aktyviai bendradarbiaus su plačiąja visuomene, ekonominių ir socialinių interesų grupėmis.

Sprendimai dėl konkrečių veiksmų ir projektų finansavimo priimami vietos lygmeniu. Tokiu būdu, įgyvendinant priemonę sukuriama didesnė pridėtinė vertė. Vietos projektų atranka, tvirtinimas vyks Dzūkijos VVG valdymo organo posėdžiuose. Valdymo organas sudarytas iš VVG narių išrinktų atstovų, kurie atstovauja pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios sektorius, bei atstovaujama teritorijos interesus, todėl rengiant bei tvirtinant kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentaciją, tvirtinant projektus, vykdant projektų atranką bus atsižvelgiama į Dzūkijos VVG teritorijos bendruomenės poreikius. Dzūkijos VVG valdyba ir administracija bus atsakingos už tai, kad vietos subjektams būtų suteikta pagalba įgyvendinant suplanuotus projektus: spręsti problemas konsultuojantis, dalyvaujant pokalbiuose ir diskusijose.

Dzūkijos VVG valdyba privalo nepažeisti principo „Iš apačios į viršų“, įsiklausydama į pilietinės visuomenės, verslo, vietos valdžios nuomonę. Tuo tikslu VPS įgyvendinimo etape yra numatomi svarstymai tam, kad laikotarpis, skirtas teikti projektų paraiškas, būtų racionalus ir pakankamas tam procesui pasiruošti. Kvietimų teikti paraiškos dokumentai bus parengti VVG administracijos darbuotojų ir bus apsvarstomi bei tvirtinami kolegialiaame valdymo organe – valdyboje. Dokumentai, projektų paraiškų reikalavimai bus pristatomi, vykdant VVG teritorijos aktyvinimo veiklas: konsultacijas, informacinius renginius, individualius pokalbius.

Skelbimai apie kvietimus Dzūkijos VVG teritorijos gyventojams bus skelbiami Dzūkijos VVG interneto svetainėje ir socialinio tinklo paskyroje, savivaldybės interneto svetainėje NMA interneto tinklalapyje www.nma.lt.

VPS įgyvendinimo rezultatai bus skelbiami Dzūkijos VVG svetainėje ir socialinio tinklo paskyroje, bus pristatomi konferencijose, renginiuose, aptariami per susitikimus.

13.3. Partnerystės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Dzūkijos VVG rengdama VPS didelį dėmesį skyrė partnerystės principo laikymuisi.

Dzūkijos VVG yra atvira naujiems nariams, t.y. užtikrina lanksčią, atvirą ir nediskriminuojančią naujų narių priėmimo tvarką, veikia partnerystės, grindžiamos trijų sektorių – pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios, principu. VVG šiuo metu priklauso 51 narys, atstovaujantis Lazdijų rajone veikiančius privačius juridinius asmenis, kaimo bendruomenes ir kitas nevyriausybinės organizacijas, vietos valdžios atstovus.

Dzūkijos VVG valdyba susideda iš 11 narių renkamų visuotiniame narių susirinkime pagal skaidrią ir demokratinę procedūrą, nepažeidžiant partnerystės principo ir atstovauja skirtingiems sektoriams (partneriams):

- pilietinei visuomenei – 5 nariai;
- verslui – 4 nariai;
- vietos valdžiai – 2 nariai.

Rengiant VPS buvo organizuojami susitikimai su VVG valdybos nariais, aptariama visuotiniame narių susirinkime (susirinkimų protokolai skelbiami Dzūkijos VVG interneto svetainėje, saugomi VVG būstinėje).

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Įgyvendinant VPS bus laikomasi tokios pat Dzūkijos VVG ir sprendimo priėmimo organų struktūros. Būtina VVG valdybos narių rotacija vyks kas 3 metai, keičiantis ne mažiau kaip 1/3 valdybos narių, taip užtikrinant lanksčią, atvirą ir nediskriminuojančią VVG veiklą.

VPS įgyvendinimo laikotarpiu VVG kolegialus valdymo organas – valdyba išlaikys proporcingą pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovavimą

Įgyvendinant VPS, VVG sieks toliau užtikrinti konstruktyvią pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios partnerystę Lazdijų rajono plėtros labui.

Įgyvendinant VPS bus organizuojami susitikimai su vietos bendruomenėmis siekiant pristatyti VPS įgyvendinimo eigą, paskatinti vykdyti vietos projektus. Į susitikimus bus kviečiami pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovai.

13.4. Bendradarbiavimo principas**Principo laikymasis rengiant VPS:**

Dzūkijos VVG darniai bendradarbiauja su kaimyninėmis VVG ir Vietos veiklos grupių tinklu, tai suteikia galimybių mokytis vieniems iš kitų, spręsti iškilusias problemas ir pasisemti gerosios praktikos.

Dzūkijos VVG yra aktyvi Vietos veiklos grupių tinklo narė, VVG administracijos darbuotojai dalyvauja VVGT organizuojamuose susitikimuose, konferencijose, išplėstiniuose valdybos posėdžiuose, susitikimuose su ŽŪM, NMA atstovais, mokymuose.

Bendradarbiaujant su kitomis vietos veiklos grupėmis įgyvendinti teritorinio ir tarptautinio bendradarbiavimo projektai.

Pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos priemonės „LEADER“ veiklos sritį „VVG bendradarbiavimo projektų rengimas ir įgyvendinimas“ įgyvendinami/ įgyvendinti šie projektai:

1. Teritorinio bendradarbiavimo projektas „Pažangaus kaimo tinklaveikos kūrimas“ Nr. 44TT-KK-20-2-08177-PR001 Projekto koordinatorius - Kauno rajono vietos veiklos grupė, partneriai: Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG), Panevėžio rajono vietos veiklos grupė, Druskininkų vietos veiklos grupė. Projekto tikslas – skatinti pažangaus kaimo tinklaveiką, sukuriant vietinių bendruomenių pažangaus kaimo strategijas. Pagrindinės veiklos: „Pažangaus kaimo strategijų kūrimo“ renginiai bendruomenėse (4 bendruomenėse vyko po 5 renginius po 4 val.), kurių rezultatas – parengtos 4 bendruomenių veiklos strategijos; Išvykos į kitas bendruomenines organizacijas, kitų VVG teritorijose pasisemti idėjų.

2. Teritorinio bendradarbiavimo projektas „LEADER idėjų tinklaveika“. Projekto koordinatorius - Panevėžio rajono vietos veiklos grupė, partneriai: Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG), Kauno rajono vietos veiklos grupė, Druskininkų vietos veiklos grupė. Projekto tikslas – skatinti kaimo plėtros dalyvius aktyviau įsitraukti į kaimo plėtros procesus, kuriant LEADER idėjų tinklaveiką. Projekto veiklos, skatinančios idėjų, gerinančių gyvenimą kaime, gimimą ir įgyvendinimą: 5 dienų renginių ciklai „Idėjų laboratorija vietos gyventojams“ vyko 4 bendruomenėse, kurių metu ne tik buvo generuojamos veiklos idėjos, bet ir parengti Strateginiai veiklos planai; Mokymai „Idėjų generavimas specialistų rengimo dirbtuvės“; Bendruomeninio verslo idėjų sklaidos internete platformos „Idėjų bankas“ sukūrimas (<http://www.stipribendruomene.lt>)

3. Teritorinio bendradarbiavimo projektas „Sumanaus kaimo link - Kėdainių, Lazdijų ir Radviliškio kaimo plėtros veikėjų partnerystė“. Projekte, bendradarbiaujant 3 vietos veiklos grupėms - Kėdainių rajono vietos veiklos grupei (projekto koordinatorius) , Dzūkijos kaimo plėtros

partnerių asociacijai (Dzūkijos VVG), Vietos veiklos grupei „Radviliškio lyderis“, numatoma stiprinti kaimo plėtros veikėjų, vietinio verslo subjektų partnerystę bei kompetencijas. Projekto metu organizuojami mokymai vadybos, rinkodaros, socialinių inovacijų, vietos identiteto ir internetinio marketingo temomis, kūrybines dirbtuves, virtualios bendradarbiavimo platformos sukūrimas - tai sudarys sąlygas kaimo vietovių verslui tapti konkurencingesniu ir išnaudojant vietos identitetą kurti sumanius kaimus. Numatoma projekto įgyvendinimo pabaiga -2024 m.

4. Teritorinio bendradarbiavimo projektas „Dzūkijos piliakalnių kelias“. Projekto koordinatorius Trakų krašto veiklos grupė partneriai: Dzūkijos VVG, Alytaus rajono vietos veiklos grupė, Prienų rajono vietos veiklos grupė. Projekto tikslas – skatinti vietos gyventojų socialinį aktyvumą bei verslumą, parengiant Dzūkijos piliakalnių kelią ir įtraukiant į veiklas senyvo amžiaus žmones, negalią turinčius asmenis, daugiavaikes šeimas. Projekto veiklos – mokymai, edukacijos, leidinys „Dzūkijos piliakalnių kelias“.

5. Tarptautinio bendradarbiavimo projektas „Bitės – Medus – Žmonės“. Projekto koordinatorius Vietos veiklos grupė „Pagėgių kraštas“. Projekto partneriai: Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG), Ignalinos rajono vietos veiklos grupė; Rietavo miesto vietos veiklos grupė; Latvijos vietos veiklos grupės. Projekto veiklos – mokymai, gerosios patirties renginiai, elektroninis leidinys.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

1. Bus tęsiamas bendradarbiavimas su kitomis vietos veiklos grupėmis. Numatomas teritorinio bendradarbiavimo projektas Sumanus kaimo kūrimo tema.
2. Ir toliau bus aktyviai dalyvaujama VVG tinklo veikloje, siekiant efektyvios kaimo plėtros.
3. Tęsime bendradarbiavimą su kitomis institucijomis, dalyvausime rajono, regiono, nacionaliniuose ir tarptautiniuose renginiuose bei projektuose.

13.5. Inovacijų principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Inovacijų principas yra vienas iš svarbiausių LEADER metodo principų, skatinantis inovatyvią, novatorišką kaimo plėtrą.

Per 2014-2022 metų laikotarpį Dzūkijos VVG teritorijoje:

1.VPS įgyvendinimo geroji patirtis ir inovatyvūs projektai, idėjos buvo viešinama svetainėje www.dzukijosvvg.lt bei Facebook platformoje.

2. Buvo įgyvendinti 6 socialinio ir bendruomeninio verslo projektai pagal VPS priemonę „Socialinio ir bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra“, Nr. LEADER-19.2-SAVA-1, kurie buvo socialine inovacija vietos lygmeniu.

3. Inovacijų diegimas buvo skatinimas VPS priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ Nr. LEADER-19.2-6, veiklos srities „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“ Nr. LEADER-19.2-6.4. finansavimo sąlygų apraše patvirtinus vietos projektų atrankos kriterijų „Projekto veiklomis (rezultatais) kuriamos inovacijos teritorijos (Dzūkijos VVG) ir (arba) rajono lygmeniu. Tinkamos inovacijų kryptys (arba bent viena iš jų):

- naujų paslaugų, gamybos būdų, produktų ir pan. teritorijoje (Dzūkijos VVG) ir (arba) rajono) kryptis;
- naujų aplinkosauginių ir technologinių sprendimų įgyvendinimo kryptis;
- socialinių inovacijų kryptis.“

Įgyvendinus 2 vietos projektus sukurtos naujų paslaugų, gamybos būdų bei naujų aplinkosauginių ir technologinių sprendimų inovacijų.

4. VVG, gavusi papildomą finansavimą iš Žemės ūkio ministerijos, VPS papildė nauja, inovatyvia priemone „Sumanus kaimo kūrimas“ Nr. LEADER-19.2.-SAVA-7, kuria siekiama panaudojant vietos išteklius ir galimybes bei taikant ekonomiškai, socialiai ir technologiškai pažangius

(inovatyvius) sprendimus, gerinti kaimo gyventojų gyvenimo, jų vykdomos veiklos ir kartu juos supančios aplinkos kokybę, didinti kaimo vietovių patrauklumą (modernumą).

5.VVG skatino vietos gyventojus dalyvauti įvairiuose mokymuose, konferencijose, renginiuose, taip siekiant suteikti galimybę gauti žinių apie inovacijas.

VVG, siekdama realizuoti inovacijų principą, pritaikė administracinę inovaciją – Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimas buvo vykdoma pildant anketą internete. Rengiant VPS buvo pritaikyta naujovė – vietos bendruomenės turėjo galimybę pasirengti savo strategijas - 8 kaimo bendruomenės pasirengė savo teritorijų veiklos strategijas 2022-2027 m. (išsami informacija bei parengtos veiklos strategijos skelbiamos Dzūkijos VVG svetainėje, <https://www.dzukijosvvg.lt/node/883>). Renginių bendruomenėse metu (kiekvienoje bendruomenėje vyko po 5 renginius) bendrų, aktyvių diskusijų metu , naudojant „Smegenų šturmo“ ir kitus metodus buvo išgrynintos bendruomenių stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG), ištekliai, turimas potencialas, poreikiai, veiklos prioritetai, tikslai ir uždaviniai, projektinės idėjos bei priemonės. Kaimo bendruomenių veiklos strategijų 2022-2027 m. ištraukos pateikiamos 8 priede. Parengtų strategijų informacija panaudota rengiant VPS, tai padėjo atliepti vietos gyventojų poreikius, atsižvelgti į vietovės specifiką, kultūrinį, socialinį, ekonominį kontekstą.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Įgyvendinant naują VPS, inovacijų diegimas bus skatinamas bendradarbiaujant, gilinant suinteresuotų šalių žinias pačios inovacijos ir jos supratimo plačiąja prasme srityje. Atrenkant vietos projektus, pagal tam tikras priemones, pirmumas bus taikomas tiems projektams, kurie įgyvendina inovacijas. VVG įgyvendindama VPS sieks, kad įgyvendinami vietos projektai skatintų inovacijų kūrimą, diegimą socialinėje srityje, siekiant socialinės įtraukties didinimo, mokymosi visą gyvenimą skatinimo.

VVG savo veikloje nuolat siekia ugdyti kūrybingą ir inovatyvią visuomenę, skatinti gyventojų verslumą, technologines ir socialines inovacijas, atliepiančias paklausą ir vartotojų poreikius

Inovacijų skatinimui pasitarnaus VPS numatytos priemonės:

1. Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti;
2. Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdymas;
3. Socialinio verslo kūrimas ir plėtra;
4. Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas.

Inovatyvių vietos projektų rezultatų sklaidai numatomas kiekvieno įgyvendinto inovatyvaus projekto pristatymas ir projekto rezultatų pristatymas viešojoje erdvėje bei renginių metu.

13.6. Jaunimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VVG rengdama VPS didelį dėmesį skyrė VVG teritorijoje gyvenantiems jauniems žmonėms. Organizuojant VVG valdymo organo darbą, Dzūkijos VVG valdyboje išrinkti 6 asmenys iki 40 metų amžiaus, t.y. 54,5 proc. visų valdybos narių, iš jų 2 yra iki 29 m. amžiaus, t. y. 18,2 proc. visų valdybos narių. Dzūkijos VVG valdybos pirmininkė yra iki 40 metų amžiaus.

VVG, siekdama išsiaiškinti jaunimo poreikius į Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimą įtraukė jaunimą (virš 10 proc. respondentų sudarė jaunimas iki 29 m. amžiaus). Buvo išsakyta nuomonė kokios konkrečios priemonės pagerintų kaimo jaunimo (iki 29 m.) situaciją.

Jaunimo poreikių tenkinimas numatytas šiose VPS priemonės:

1. Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti-projektų atrankos metu skiriami balai projektams, kurių paraišką teikiantis asmuo paraiškos pateikimo dieną yra iki 40 m.
2. Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdymas - projektų atrankos metu skiriami balai projektams, skirtiems jaunų žmonių - iki 40 metų amžiaus - mokymui.
3. Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas - projektų atrankos metu skiriami balai projektams, skirtiems jaunimo iki 29 metų įtraukimui į projekto veiklą ar projekto rezultatų vykdymą.

4. Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra - projektų atrankos metu skiriami balai projektams, skirtiems jaunimo iki 29 metų įtraukimui į projekto veiklas ar projekto rezultatus.
5. Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui - projekto veiklos skirtos jaunimo poreikiams tenkinti.
6. Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas - projekto veiklose galės dalyvauti ir jaunimas.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS: - Jauni asmenys bus įtraukti į atskirus VPS administravimo ir įgyvendinimo procesus. Per visą VPS įgyvendinimo laikotarpį bus laikomasi principo, jog ne mažiau kaip 2 asmenys VVG valdyboje būtų iki 40 m.

Skelbiant kvietimus rengti vietos projektų paraiškas, kartu bus pateikta informacija, kokios yra galimybės rengti ir įgyvendinti vietos jaunimui skirtus ir iš VPS lėšų finansuojamus projektus. Potencialūs pareiškėjai bus informuojami, jog projektams, kurių naudos gavėjai yra jaunimas, bus skiriami naudos ir kokybės balai.

Vykdamas VPS įgyvendinimo stebėseną ir pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus bus peržiūrimi pasiekti rezultatai ir atrenkami geriausi jaunimą įtraukiantys projektai, kurie bus viešinami kaip gerosios praktikos pavyzdžiai.

Vykdamas VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas, potencialūs vietos projektų pareiškėjai bus konsultuojami individualiai apie galimybes parengti jaunų asmenų poreikius atitinkančius projektus. Siekiant kuo didesnio jaunimo suinteresuotumo, aktyvumo ir palaikymo, visa su VPS susijusi veikla bus nuolat viešinama soc. tinkluose.

Organizuojant gyventojų motyvaciją veikti bei idėjų generavimą skatinančius renginius, bus skatinama atkreipti dėmesį į jaunimo poreikius, sutelkta gerinti jaunų asmenų gyvenimo kokybę, suplanuojant projektų veiklas, kurios būtų priimtinos ir jaunimui. Pavyzdžiui priemonėje „Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas“ projektų atrankos metu skiriami balai projektams, skirtiems jaunimo iki 29 metų įtraukimui į projekto veiklą ar projekto rezultatų vykdymą.

13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Siekdama moterų ir vyrų lygių galimybių, nediskriminavimo skatinimo dėl tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus (išskyrus jaunų žmonių pozityviają diskriminaciją, kuri yra leidžiama įgyvendinant VPS), šeiminių padėties, lytinės orientacijos, Dzūkijos VVG VPS rengimo procesas buvo organizuotas atvirai, skaidriai bei viešai. Vietos plėtros strategijos rengime galėjo dalyvauti visi norintys ir įvairias sritis atstovaujantys vietos gyventojai, neatsižvelgiant į jų tautinę kilmę, religiją ar įsitikinimus, negalią, amžių, šeimines padėties, lytinę orientaciją. Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimas, naudojant anketinės apklausos metodą, buvo vykdomas pasitelkus internetinę programą <https://apklausa.lt/>, apie tai buvo skelbiama viešai, Dzūkijos VVG internetinėje svetainėje ir socialinio tinklo (Facebook) paskyroje. Kvietimai dalyvauti informaciniuose renginiuose - susitikimuose su vietos gyventojais taip pat buvo vieši.

Formuojant VVG valdybą, buvo išlaikyta lyčių pusiausvyra (mažiausiai 40 proc. nesvarbu, kurios lyties, atstovų). VVG valdyboje moterų sudaro 54,55 proc., vyrai sudaro 45,45 proc. visų narių.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Lygių galimybių principo įgyvendinimą užtikrina Dzūkijos VVG valdybos sudėtis. VVG valdymo organas sudarytas taip, jog būtų išlaikomos lygios vyrų ir moterų galimybės (45,45:54,55 proc., tai yra, mažiausiai 40 proc. nesvarbu, kurios lyties atstovų). Į VVG valdymo organą yra įtraukti 2

jauni žmonės iki 29 m. ir išrinktas atstovas atstovauti socialiniams interesams asmenų, turinčių negalią ar priklausančių pažeidžiamoms, atskirtoms visuomenės grupėms.

VVG valdyba priima svarbiausius sprendimus VPS įgyvendinimo klausimais, todėl lygių galimybių principas bus užtikrintas tiek kviečiant teikti vietos projektų paraiškas, tiek tvirtinant vietos projektus.

Vietos plėtros strategijoje numatytos priemonės turės teigiamą poveikį lygių galimybių plėtrai plačiąja prasme. Vykdamas numatytas priemones bus prisidėta prie įvairių, dažnai labiausiai pažeidžiamų, socialinių grupių lygių galimybių plėtros, skatinant jų bendruomeninę integraciją ir mažinant socialinę-ekonominę atskirtį.

Lyčių lygybė ir nediskriminavimas principas numatytas visose VPS priemonėse.

14. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai

14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu

VPS rengimo metu gautos pastabų ir veiksmų, kurių buvo imtasi reaguojant į pastabas, suvestinė pateikta **6 priede**.

14.2. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu

Dzūkijos VVG VPS įgyvendinimo metu informaciją apie savo veiklą panaudodama šias komunikacijos priemones:

1. Informacijos teikimas visuomenei bus nuolat vykdomas Dzūkijos VVG interneto svetainėje <https://dzukijosvvg.lt>.
2. Kita efektyvi komunikacijos priemonė - socialinio tinklo (Facebook) paskyra: Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija - Dzūkijos VVG, <https://www.facebook.com/profile.php?id=100080356943528>.
3. VVG narių, seniūnijų, savivaldybės biudžetinių įstaigų, NVO, verslo turimi informacijos kanalai.
4. Informacijos pateikimas žiniasklaidai.
5. Viešinimo plakatai ir susitikimai su tikslinėmis grupėmis.
6. Bendruomenių sąskrydžiai ir kiti renginiai.

Viešinimo tikslai:

- Informuoti potencialius pareiškėjus bei naudos gavėjus apie galimybes dalyvauti įgyvendinant VPS.

- Konsultuoti potencialius pareiškėjus bei naudos gavėjus įvairiais klausimais, pasidalinti praktiniais patarimais paraiškų rengimo bei projektų įgyvendinimo metu.

- Vykdyti abipusę komunikaciją su tikslinėmis grupėmis, taip sukuriant pastovų kontaktą ir užsitikrinant grįžtamąjį ryšį.

Tikslinės grupės: VVG teritorijos gyventojai, VVG teritorijoje veikiančios organizacijos ir įstaigos, VVG teritorijoje veikiančios verslo subjektai.

Potencialiems pareiškėjams bei projektų vykdytojams bus nuolat vykdomos šios veiklos:

- VVG teritorijos gyventojų, viešojo, NVO ir privataus verslo sektoriaus informavimas apie VPS, jos tikslus, priemones bei planuojamus kvietimus.

- Nuolatinis VVG teritorijos gyventojų, organizacijų, verslo subjektų konsultavimas projektnių idėjų atitikimo VPS priemonėms klausimais.

- Reguliarūs potencialių vietos projektų vykdytojų mokymai paraiškų pildymo, mokėjimo prašymų ir ataskaitų pildymo ir su jais susijusių papildomų dokumentų rengimo klausimais.

- Vykdomos viešųjų ryšių kampanijos, bendravimas su vietos žiniasklaida.

- Organizuojami reguliarūs susitikimai su potencialiais projektų vykdytojais ir VPS įgyvendinimo pristatymai, kurie užtikrins, kad įgyvendinant VPS būtų laikomasi visų LEADER metodo bei horizontaliųjų principų.

15. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistema

15.1. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas

Trumpas sistemos apibūdinimas. Užtikrinant VPS įgyvendinimą sukurta jos įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema leis nuolatos stebėti ir periodiškai vertinti VPS įgyvendinimo pažangą. VPS įgyvendinimo stebėseną yra sistemiškas ir kompleksiškas priemonių, susietų su VPS įgyvendinimu, kokybinių ir kiekybinių kaimo vietovių pokyčių stebėjimo, vertinimo bei pasiūlymų dėl VPS įgyvendinimo tobulinimo procesas. VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos tikslas – sukurti patikimą ir objektyvią VVG atstovaujamos teritorijos plėtros koordinavimo ir VPS įgyvendinimo stebėsenos tvarką, užtikrinti racionalų ES ir nacionalinės paramos lėšų paskirstymą ir savalaikį jų įsisavinimą, apibrėžti VVG valdymo organų, VVG administracijos darbuotojų funkcijas, atskaitomybę ir jų atsakomybę, tenkančią įgyvendinant VPS. VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema sudarys tinkamas prielaidas ne tik tinkamai koordinuoti, periodiškai vertinti VPS įgyvendinimo eigą, bet ir vertinti VPS įgyvendinimo rezultatyvumą, efektyvumą ir poveikį VVG atstovaujamai teritorijai, o prireikus papildyti ar keisti pačią VPS. VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos sistema yra skirta VVG nariams, VVG valdybos nariams ir VVG darbuotojams, atsakingiems už VPS įgyvendinimo administravimą.

VPS įgyvendinime dalyvaujančių VVG subjektų vaidmuo VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemoje. Svarbiausias vaidmuo užtikrinant VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną tenka VVG valdybai, kuri pagal jai visuotinio VVG narių susirinkimo suteiktas funkcijas, tvirtina Dzūkijos VVG valdybos darbo reglamentą, vietos projektų atrankos darbo reglamentą, taisykles bei kitus dokumentus, susijusius su Dzūkijos VVG veikla ir vietos plėtros strategijų įgyvendinimu; priima sprendimus dėl vietos projektų finansavimo bei paramos lėšų paskirstymo; priima sprendimus dėl dalyvavimo projektinėje veikloje.

Esant poreikiui VVG gali sudaryti papildomus ir specialius VPS stebėsenos ir vertinimo organus, kurie atliks išsamų VPS įgyvendinimo, rodiklių ir rezultatų pasiekimo ir vertinimą.

VPS administravimo vadovas, VPS finansininkas, viešųjų ryšių specialistas vykdydys nuolatinį VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną pagal funkcijas, aprašytas 15.2 punkte.

Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą teikimo tvarka. Svarbi sėkmingo VPS įgyvendinimo sąlyga yra tinkamai organizuotas reikalingos statistinės informacijos rinkimas, sisteminimas ir analizė bei papildomų tyrimų arba galimybių studijų apie VPS numatytų tikslų, uždavinių ir priemonių įgyvendinimą, atlikimas. Už informacijos, reikalingos VPS įgyvendinimui užtikrinti ir stebėsenai atlikti bei ataskaitai parengti, rinkimą, sisteminimą ir analizę ir papildomų tyrimų, susijusių su VPS įgyvendinimu, organizavimą bus atsakingi VVG administracijos darbuotojai (VPS administravimo vadovas, finansininkas, viešųjų ryšių specialistas). Informacija apie VPS įgyvendinimo pažangą ir susidariusias VPS įgyvendinimo problemas bus gaunama iš vietos projektų įgyvendinimo ataskaitų ir VVG administracijos darbuotojų vizitų (patikrų) į vietos projektų įgyvendinimo vietas ataskaitų, atliktų tyrimų ataskaitų ar galimybių studijų, susijusių su VPS įgyvendinimu, taip pat iš kitų informacijos šaltinių. VPS įgyvendinimo metinė ataskaita rengiama pagal Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių nustatytą formą ir reikalavimus. VPS įgyvendinimo ataskaita bus rengiama kasmet. Už jos parengimą atsakinga VVG administracija, ją pateikiant VVG valdybai.

VVG valdybai nepritarus metinei ataskaitai, ji gražinama tobulinimui, už tai atsakinga VVG administracija. VVG administracija VPS įgyvendinimo metinę ataskaitą pateiks VVG valdybai ne vėliau kaip per vieną mėnesį pasibaigus ataskaitiniams metams, o galiausiai ataskaita bus

pristatoma VVG narių visuotiniam susirinkimui, kuris VPS įgyvendinimo ataskaitą viešai apsvarstys. Ataskaita taip pat bus viešai skelbiama VVG interneto svetainėje www.dzukijosvvg.lt.

Atskaitomybės tarp atskirų VVG subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant VPS, sistema. VVG darbuotojai, susiję su VPS administravimu, tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi VPS administravimo vadovui. VPS administravimo vadovas už savo veiklą tiesiogiai atskaitingas VVG valdybai. VVG vadovas už savo veiklą atsiskaito prieš visuotinį VVG narių susirinkimą, kaip aukščiausią VVG valdymo organą.

Atsakomybės sistema, taikoma įgyvendinant VPS. Pastebėjus ar nustačius VVG administracijos darbuotojų piktnaudžiavimo (neteisėto veikimo arba neveikimo) atvejį, VVG valdybą priima sprendimą dėl šių darbuotojų atsakomybės arba laikino nušalinimo nuo pareigų. Iškilus tam tikriems VPS įgyvendinimo sunkumams (pvz., atsilikimas nuo VPS įgyvendinimo plano), VVG valdybos sprendimu gali būti rengiama ir jai teikiama svarstyti tarpinė, t.y. pirmojo pusmečio (apims laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 d. iki birželio 30 d.) VPS įgyvendinimo ataskaita.

15.2. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus

15.2.1.	VVG nariai	Tvirtina parengtą vietos plėtros strategiją; Susipažįsta, svarsto VVG pirmininko ataskaitą apie VPS vykdymą; Teikia rekomendacijas/siūlymus VVG valdybai, VVG pirmininkui dėl VPS vykdymo; Renka ir atleidžia valdybą arba pavienius jos narius; Renka ir atleidžia revizorių; Renka ir iš pareigų atšaukia pirmininką; Įgyvendina kitas steigimo dokumentuose nustatytas pareigas
15.2.2.	VVG kolegialaus valdymo organo nariai	Tvirtina Dzūkijos VVG valdybos darbo reglamentą, vietos projektų atrankos darbo reglamentą, taisykles bei kitus dokumentus, susijusius su Dzūkijos VVG veikla ir vietos plėtros strategijų įgyvendinimu; Priima sprendimus dėl vietos projektų finansavimo bei paramos lėšų paskirstymo; Priima sprendimus dėl dalyvavimo projektinėje veikloje; Esant poreikiui atlieka ar dalyvauja atliekant projekto patikrą vietoje; Tvirtina vietos plėtros strategijos pakeitimus; Tvirtina kvietimų teikti vietos projektus dokumentus; Vertina ir tvirtina kasmetinę vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitą; Įgyvendina kitas steigimo dokumentuose ar darbo reglamente nustatytas pareigas.
15.2.3.	VPS administravimo vadovas	Kviečia VVG narius į visuotinius ir valdybos posėdžius, rengia posėdžių protokolus; Administruoja vietos plėtros strategiją; Atlieka vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėseną ir teikia kasmetines ataskaitas visuotiniam narių susirinkimui; Rengia ir VVG valdymo organui tvirtinti teikia kvietimų teikti vietos projektus dokumentus; Organizuoja vietos projektų atrankos posėdžius; Vertina ir administruoja vietos projektus; Atlieka kitas funkcijas numatytas pareiginėje instrukcijoje ar paskirtas VVG pirmininko.
15.2.4.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Vykdė VVG apskaitos politiką; Organizuoja finansinę ir buhalterinę apskaitą ir kontroliuoja, kad ataskaitinių metų duomenys būtų teisingai ir savalaikiai pateikti finansų bei statistikos organams; Vykdė pateiktų vietos projektų vertinimą; Administruoja vietos projektus; Atlieka kitas funkcijas numatytas pareiginėje instrukcijoje ar paskirtas VVG pirmininko.
15.2.5.	VPS administratorius (-iai)	Vykdė VVG teritorijos gyventojų, organizacijų, verslo subjektų konsultavimą projektinių idėjų atitikimo vietos plėtros strategijos klausimais; Vertina ir administruoja vietos projektus; Atlieka kitas funkcijas numatytas pareiginėje instrukcijoje ar paskirtas VVG pirmininko.
15.2.6.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	Vykdė nuolatinį VVG teritorijos gyventojų, organizacijų, verslo subjektų informavimą apie parengtą vietos plėtros strategiją; Aktyvina vietos gyventojus bei įstaigas, organizacijas VPS tikslams pasiekti; Vykdė viešųjų ryšių kampanijas, vykdė bendravimą su vietos žiniasklaida, rengia straipsnius, organizuoja mokymus VVG nariams ir potencialiems projektų vykdytojams; Organizuoja susitikimus su potencialiais projektų vykdytojais ir vykdė reguliarius vietos plėtros strategijos įgyvendinimo pristatymus, užtikrina, kad įgyvendinant vietos plėtros strategiją būtų laikomasi visų LEADER metodo bei horizontaliųjų principų; Atlieka kitas funkcijas numatytas pareiginėje instrukcijoje ar paskirtas VVG pirmininko.

IV dalis: VPS priedai

Priedas	Priedo pavadinimas
1 priedas	VVG narių sąrašas
2 priedas	VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas
3 priedas	VVG administracijos darbuotojų pareigybės ir funkcijos
4 priedas	VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas
5 priedas	VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)
6 priedas	VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė
7 priedas	Informacijos, statistinių duomenų šaltiniai
8 priedas	Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimui naudotos apklausos klausimynas
9 priedas	Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimo duomenys.
10 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
11 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
12 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
13 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
14 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.
15 priedas	Norėdami įvesti tekstą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.

1 priedas. VVG narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6
1.	Birutės kaimo bendruomenė	Vilma Rudinskienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Šeštokų sen.	
2.	Krosnos miestelio bendruomenės komitetas	Audronė Kimbirauskienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Krosnos sen.	
3.	Mikniškių kaimo bendruomenės komitetas	Liana Audzevičienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Šeštokų sen.	
4.	Seirijų bendruomenės komitetas	Česlova Šmulškštienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Seirijų sen.	
5.	Stebulių bendruomenė	Juozas Adomaitis	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Švėtežerio sen.	
6.	Uždaroji akcinė bendrovė „Dzūkų žinios“	Darius Brinza	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Lazdijų rajono savivaldybė	
7.	Varnėnų kaimo bendruomenė	Žydrūnas Rutkauskas	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Veisiejų sen.	
8.	Veisiejų seniūnijos bendruomenės komitetas	Zenonas Sabaliauskas	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Veisiejų sen.	
9.	Kapčiamiesčio bendruomenė	Raminta Karauskienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Kapčiamiesčio sen.	
10.	Lazdijų rajono savivaldybė	Ausma Miškinienė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Lazdijų rajono savivaldybė	
11.	N. Kirsnos kaimo bendruomenės komitetas	Neringa Apolskienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Šeštokų sen.	
12.	Lazdijų rajono Krikštonių kaimo bendruomenės komitetas	Lena Švetkauskienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Noragėlių sen.	
13.	Lazdijų rajono Kučiūnų	Onutė Bračiulienė	Pilietinės visuomenės sektorius	Kučiūnų sen.	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
	kaimo bendruomenės komitetas		(socialiniai interesai)		
14.	Viešoji įstaiga Lazdijų kultūros centras	Arūnas Sujeta	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Lazdijų rajono savivaldybė	
15.	Būdviečio kaimo bendruomenė	Reda Uzdilienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Būdviečio sen.	
16.	Jukneliškės kaimo bendruomenės komitetas	Daiva Bagackienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Šeštokų sen.	
17.	Lazdijų r. Veisiejų Sigito Gedos gimnazija	Jurgita Mozerienė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Lazdijų rajono savivaldybė	
18.	Lazdijų rajono savivaldybės viešoji biblioteka	Vaiva Malinauskienė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Lazdijų rajono savivaldybė	
19.	VšĮ "Lazdijų turizmo informacinis centras"	l.e.p. Jolita Bakšaitė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Lazdijų rajono savivaldybė	
20.	Barčių kaimo bendruomenė	Ramunė Janavičiūtė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Veisiejų sen.	
21.	A. Kašalyno personalinė įmonė	Artūras Kašalynas	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Šventežerio sen.	
22.	Avižienių bendruomenė	Alius Blaževičius	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Seirijų sen.	
23.	K. Matulevičiaus firma "Ryto žvaigždė"	Kęstutis Matulevičius	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Lazdijų rajono savivaldybė	
24.	Lazdijų r. Šventežerio mokykla	Edmundas Čečeta	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Lazdijų rajono savivaldybė	
25.	Lazdijų r. Šeštokų mokykla	Alma Burbaitė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Lazdijų rajono savivaldybė	
26.	Lazdijų rajono Mikyčių kaimo bendruomenės komiteta	Aksana Daugvilienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Šventežerio sen.	
27.	Lazdijų rajono Rolių kaimo	Linas Piličiauskas	Pilietinės visuomenės sektorius	Šeštokų sen.	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
	bendruomenės komitetas		(socialiniai interesai)		
28.	Naujosios Kirsnos jaunimo užimtumo centras	Jolita Bujanauskienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Šeštokų sen.	
29.	Senųjų Šeštokų bendruomenė	Rimas Jarmala	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Šeštokų sen.	
30.	Gegutės kaimo bendruomenė	Vilma Sabaliauskienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Veisiejų sen.	
31.	Asociacija "Lazdijų laisvalaikio klubas"	Daivutė Valaikienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Lazdijų sen.	
32.	Nemajūnų kaimo bendruomenė	Lina Valentukevičienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Lazdijų sen.	
33.	Vidzgailų kaimo bendruomenės komitetas	Dovilė Zilinkienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Būdviečio sen.	
34.	Loretos Zajankauskienės personalinė įmonė	Loreta Zajankauskienė	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Lazdijų rajono savivaldybė	
35.	Metelių kaimo bendruomenė "Tarp Dusios ir Metelio"	Ramunė Botvičienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Seirijų sen.	
36.	Noragėlių krašto bendruomenė	Žaneta Stravinskaitė-Burbulevičienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Noragėlių sen.	
37.	Šventežerio bendruomenės komitetas	Alius Juodzevičius	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Šventežerio sen.	
38.	UAB „Sprendimai verslo plėtrai“	Edvardas Bartnykas	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Lazdijų rajono savivaldybė	
39.	Vytautų kaimo bendruomenė	Jurgita Gudeliauskaitė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Veisiejų sen.	
40.	Stebulių ateities bendruomenė	Mantas Jančiukas	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Šventežerio sen.	
41.	Teizų kaimo ir kitų kaimų bendruomenė	Angelė Laukionienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Šventežerio sen.	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
42.	Aštriosios Kirsnos bendruomenė	Ramunė Kajokienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Būdviečio sen.	
43.	Kaimo bendruomenė „Galstas“	Arturas Margelis	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Lazdijų sen.	
44.	UAB „Auroros paslaugos“	Dainius Žukauskas	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Lazdijų rajono savivaldybė	
45.	Asociacija Žagarių kaimo bendruomenė	Lijana Kubilienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Seirijų sen.	
46.	UAB „Dailida“	Remigijus Liaukonis	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Lazdijų rajono savivaldybė	
47.	MB „Venticija“	Mantas Karaliūnas	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Lazdijų rajono savivaldybė	
48.	Žemaitkiemio kaimo bendruomenė	Robertas Verkevičius	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Lazdijų sen.	
49.	MB „Kirpeksa“	Ligita Jurkonienė	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Lazdijų rajono savivaldybė	
50.	UAB „Meika“	Eimantas Radzvilavičius	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Lazdijų rajono savivaldybė	
51.	Lazdijų rajono Seiliūnų krašto bendruomenės komitetas	Rasa Banevičienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Noragėlių sen.	

2 priedas. VVG kolegialaus valdymo organo (KVO) narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6	7
1.	Lazdijų rajono savivaldybės administracija	Neringa Apolskienė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Lazdijų rajono savivaldybė	2023-03-15	
2.	Lazdijų rajono savivaldybės administracija	Indrė Adomynienė	Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Lazdijų rajono savivaldybė	2023-03-15	
3.	Metelių kaimo bendruomenė „Tarp Dusios ir Metelio“	Ramunė Botvičienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Seirijų seniūnija	2023-03-15	
4.	Senųjų Šeštokų bendruomenė	Rimas Jarmala	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Šeštokų seniūnija	2023-03-15	
5.	MB „Kirpeksa“	Ligita Jurkonienė	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Lazdijų rajono savivaldybė	2023-03-15	
6.	MB „Venticija“	Mantas Karaliūnas	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Lazdijų rajono savivaldybė	2023-03-15	
7.	Kapčiamiesčio bendruomenė	Raminta Karauskienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Kapčiamiesčio seniūnija	2023-03-15	
8.	Veisiejų seniūnijos bendruomenės komitetas	Eglė Kubilienė	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Veisiejų seniūnija	2023-03-15	
9.	UAB „Dailida“	Remigijus Liaukonis	Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Lazdijų rajono savivaldybė	2023-03-15	
10.	UAB „MEIKA“	Eimantas	Verslo sektorius	Lazdijų rajono savivaldybė	2023-03-15	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
		Radzvilavičius	(privatūs ekonominiai interesai)	savivaldybė		
11.	Lazdijų rajono Krikštonių kaimo bendruomenės komitetas	Dainius Žekevičius	Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Noragėlių seniūnija	2023-03-15	

3 priedas. VVG administracijos darbuotojai

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
1.	VPS administravimo vadovas	<p>VPS vadovu gali dirbti asmuo, turintis aukštąjį universitetinį išsilavinimą.</p> <p>VPS vadovas privalo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mokėti bent vieną užsienio kalbą; 2. mokėti dirbti kompiuteriu (MS Word, MS Excel, Power Point, Internet Explorer); 3. mokėti valdyti, kaupti, analizuoti, apibendrinti informaciją ir rengti vidaus tvarkomuosius, organizacinius, informacinius dokumentus bei išvadas; 4. išmanyti raštvedybos reikalavimus; 5. mokėti taikyti strateginio planavimo principus ir metodus; 6. turėti ne mažesnę nei 3 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje arba turėti ne mažesnę nei negu 5 metų darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje; 7. turėti vairuotojo pažymėjimą. 	<p>VPS vadovas atlieka šias funkcijas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. administruoja, planuoja, organizuoja ir koordinuoja VPS įgyvendinimo veiklas; 2. atlieka VPS įgyvendinimo stebėseną ir teikia kasmetines ataskaitas ir kitą reikalingą informaciją visuotiniam narių susirinkimui ir Dzūkijos VVG valdybai, Nacionalinei mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos, kitoms kontroliuojančioms institucijoms; 3. rengia, derina su Nacionaline mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos, ir Dzūkijos VVG valdybai tvirtinti teikia kvietimų teikti vietos projektus dokumentus; 4. organizuoja vietos projektų atrankos posėdžius; 5. kviečia Dzūkijos VVG narius į visuotinius susirinkimus; 6. esant poreikiui dalyvauja mokymuose, seminaruose ir kituose renginiuose bei užtikrina kitų darbuotojų dalyvavimą juose; 7. bendradarbiauja su VPS kontroliuojančiais asmenimis, laiku organizuoja prašomos informacijos pateikimą; 8. palaiko ryšius su Dzūkijos VVG nariais ir vietos projektų pareiškėjais; 9. teikia informacinę, konsultacinę ir metodinę pagalbą Dzūkijos VVG nariams ir vietos 	Edita Gudišauskienė

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
			<p>projektų pareiškėjams;</p> <p>10. užtikrina dokumentų rengimą ir saugojimą pagal VPS įgyvendinimo sutarčių sąlygas, administravimo taisykles bei raštvedybos taisykles;</p> <p>11. atstovauja Dzūkijos VVG ir jos interesus įvairiuose renginiuose, nacionalinių ir tarptautinių tinklų veikloje.</p>	
2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	<p>Projekto finansininku gali dirbti asmuo, turintis aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą išsilavinimą buhalterinės apskaitos tvarkymo srityje.</p> <p>Projekto finansininkas privalo:</p> <p>1. turėti ne mažesnę nei 2 m. darbo patirtį buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje arba turėti ne mažesnę negu 2 m. darbo patirtį buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje įgyvendinant Vietos plėtros strategijas.</p> <p>2. žinoti buhalterinės apskaitos pagrindus, mokėti naudotis metodine literatūra;</p> <p>3. mokėti valdyti, kaupti, analizuoti, apibendrinti informaciją ir rengti vidaus tvarkomuosius, organizacinius, informacinius dokumentus bei išvadas;</p> <p>4. mokėti kaupti, sisteminti, valdyti, analizuoti informaciją bei rengti išvadas;</p> <p>5. išmanyti raštvedybos reikalavimus;</p>	<p>Projekto finansininkas atlieka šias funkcijas:</p> <p>1. organizuoja finansinę ir buhalterinę apskaitą ir kontroliuoja, kad ataskaitiniai duomenys būtų teisingi ir savalaikiai pateikti finansų bei statistikos organams;</p> <p>2. užtikrina finansinių – ūkinių operacijų teisėtumą, tinkamą dokumentų įforminimą;</p> <p>3. laiku bei teisingai apskaito visas pinigines, materialines vertybes bei pagrindines priemones, fiksuoja buhalterinės apskaitos dokumentuose operacijas, susijusias su lėšų cirkuliacija;</p> <p>4. sudaro metines apyskaitas, dalyvauja atliekant metines inventorizacijas;</p> <p>5. teisingai ir laiku pristato buhalterinės apskaitos ataskaitas Dzūkijos VVG valdymo organams;</p> <p>6. užtikrina, kad laiku būtų atsiskaitoma su valstybės, biudžeto ir kitomis valstybinėmis institucijomis bei tiekėjais;</p>	

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
		6. mokėti dirbti kompiuteriu (Word, Excel, Power Point, Internet Explorer); turėti vairuotojo pažymėjimą.	<p>7. tvarko buhalterinius dokumentus ir organizuoja Dzūkijos VVG buhalterinių dokumentų bylų sudarymą, registravimą, tvarkymą ir archyvavimą;</p> <p>8. rengia Strategijos įgyvendinimo mokėjimo prašymus ir pateikia juos Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės ūkio ministerijos (toliau- NMA);</p> <p>9. dalyvauja rengiant vietos projektų finansavimo sąlygų aprašus, kvietimų dokumentaciją;</p> <p>10. vertina vietos projektų paraiškas;</p> <p>11. priima vietos projekto vykdytojų mokėjimo prašymus, atlieka jų vertinimą ir teikia mokėjimo prašymus NMA;</p> <p>12. dalyvauja atliekant vietos projektų ir savanoriško darbo patikras;</p> <p>13. palaiko ryšius su Dzūkijos VVG nariais ir vietos projektų pareiškėjais;</p> <p>14. teikia informacinę, konsultacinę ir metodinę pagalbą Dzūkijos VVG nariams ir vietos projektų pareiškėjams;</p> <p>15. vykdo kitas Strategijos įgyvendinimo veiklas savo kompetencijos ribose, Dzūkijos VVG pirmininko žodinius ir rašytinius nurodymus ir pavedimus.</p>	
3.	VPS administratorius	-	<p>9. Viešųjų ryšių specialistas atlieka šias funkcijas:</p> <p>9.1. vykdo Strategijos įgyvendinimo veiklas;</p> <p>9.2. parenka ir įgyvendina Strategijos</p>	Virginija Mazėtienė

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
			<p>viešinimo priemonės;</p> <p>9.3. vykdo viešųjų ryšių kampanijas, vykdo bendravimą su žiniasklaida, rengia straipsnius;</p> <p>9.4. organizuoja susitikimus su potencialiais projektų vykdytojais ir vykdo reguliarius Strategijos bei jos įgyvendinimo pristatymus, užtikrina, kad įgyvendinant Strategiją būtų laikomasi visų LEADER metodo bei horizontaliųjų principų;</p> <p>9.5. vykdo Strategijos bei Dzūkijos VVG veiklos viešinimą Dzūkijos VVG interneto svetainėje www.dzukijosvvg.lt ir socialiniame tinkle Facebook;</p> <p>9.6. organizuoja potencialių projektų vykdytojų mokymus;</p> <p>9.7. rengia viešųjų pirkimų dokumentus, vykdo viešųjų pirkimų procedūras, derina viešųjų pirkimų dokumentus su Nacionaline mokėjimo agentūra;</p> <p>9.8. bendrauja su tiekėjais sutarčių pasirašymo, sutarčių vykdymo ir nutraukimo klausimais;</p> <p>9.9. teikia informacinę, konsultacinę ir metodinę pagalbą Dzūkijos VVG nariams ir vietos projektų pareiškėjams Strategijos įgyvendinimo klausimais;</p> <p>9.10. priima ir tikrina vietos projektų ataskaitas ir papildomus dokumentus;</p> <p>9.11. rengia ir pateikia Dzūkijos VVG pirmininkui informaciją ir ataskaitas Strategijos</p>	

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
			<p>įgyvendinimo klausimais;</p> <p>9.12. tvarko Dzūkijos VVG dokumentacijos plane nurodytų dokumentų bylas pagal raštvedybos reikalavimus: registruoja, sistemina; rengia organizacijos bylų nomenklatūrą ir sudaro bylas pagal nustatytus bylų nomenklatūros indeksus;</p> <p>9.13. vykdo kitas Strategijos įgyvendinimo veiklas savo kompetencijos ribose, Dzūkijos VVG pirmininko žodinius ir rašytinius nurodymus ir pavedimus.</p>	
4.	VPS viešųjų ryšių specialistas	<p>Viešųjų ryšių specialistu gali dirbti asmuo, turintis aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą išsilavinimą, taip pat turintis žinių LEADER metodo įgyvendinimo ir kitose kaimo plėtros politikos srityse arba turintis ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje. Viešųjų ryšių specialistas privalo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mokėti bent vieną užsienio kalbą; 2. mokėti dirbti kompiuteriu (MS Word, MS Excel, Power Point, Internet Explorer ir kitomis aktualiomis programomis); 3. mokėti valdyti, kaupti, analizuoti, apibendrinti, perduoti informaciją ir rengti vidaus tvarkomuosius, organizacinius, informacinius dokumentus bei išvadas; 	<p>Viešųjų ryšių specialistas atlieka šias funkcijas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vykdo Strategijos įgyvendinimo veiklas; 2. parenka ir įgyvendina Strategijos viešinimo priemones; 3. vykdo viešųjų ryšių kampanijas, vykdo bendravimą su žiniasklaida, rengia straipsnius; 4. organizuoja susitikimus su potencialiais projektų vykdytojais ir vykdo reguliarius Strategijos bei jos įgyvendinimo pristatymus, užtikrina, kad įgyvendinant Strategiją būtų laikomasi visų LEADER metodo bei horizontaliųjų principų; 5. vykdo Strategijos bei Dzūkijos VVG veiklos viešinimą Dzūkijos VVG interneto svetainėje www.dzukijosvvg.lt ir socialiniame tinkle Facebook; 6. organizuoja potencialių projektų vykdytojų mokymus; 7. rengia viešųjų pirkimų dokumentus, vykdo viešųjų pirkimų procedūras, derina viešųjų 	Edita Pankevičienė

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
		<p>4. išmanyti raštvedybos reikalavimus;</p> <p>5. mokėti taikyti strateginio planavimo principus ir metodus;</p> <p>6. turėti patirties įgyvendinant projektus;</p> <p>7. turėti vairuotojo pažymėjimą.</p>	<p>pirkimų dokumentus su Nacionaline mokėjimo agentūra;</p> <p>8. teikia informacinę, konsultacinę ir metodinę pagalbą Dzūkijos VVG nariams ir vietos projektų pareiškėjams Strategijos įgyvendinimo klausimais;</p> <p>9. priima ir tikrina vietos projektų ataskaitas ir papildomus dokumentus;</p> <p>10. vykdo kitas Strategijos įgyvendinimo veiklas savo kompetencijos ribose, Dzūkijos VVG pirmininko žodinius ir rašytinius nurodymus ir pavedimus.</p>	

4 priedas. VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas

1. VPS priemonių rezultato rodikliai (ES bendrieji):

Žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (1 lentelė).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
			1 priemonė	2 priemonė	3 priemonė	4 priemonė	5 priemonė	6 priemonė	7 priemonė	8 priemonė	9 priemonė
Rodiklio kodas	Rodiklis	Iš viso	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti	Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdymas	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas	Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas
A	ES bendrieji rezultato rodikliai:										
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	10			10						
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	13.00	5.00	8.00							
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojamis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	12	5	4		1				2	

R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	1,200						300	900		
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	360			50	110				200	

2. **VPS rodikliai (produkto, rezultato) VPS priemonių lygiu:**

- Netaikoma
 Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (3 lentelė).

3. **VPS priemonių rezultato rodiklių reikšmių pagrindimas:**

Žr. VPS II dalies (Excel) 12 lapą.

1	2	3	4
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Kiekybinis tikslas iki 2029 m.	Kiekybinio tikslo pagrindimas
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius		
1 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti		
2 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti		
3 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdytas	10	Pagal priemonę planuojama paremti 1 projektą, kurio metu mokymuose dalyvaus ne mažiau kaip 10 ūkininkų.

4 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra		
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas		
6 priemonė	Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra		
7 priemonė	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui		
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra		
9 priemonė	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas		
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas		
1 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti	5	Pagal priemonę planuojama paremti 5 projektus, kuriuose bus sukurta 5 naujos darbo vietos.
2 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti	8	Pagal priemonę planuojama paremti 4 projektus, kuriuose bus sukurta 8 naujos darbo vietos.
3 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdyimas		
4 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra		
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas		
6 priemonė	Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra		
7 priemonė	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui		
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra		
9 priemonė	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas		
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kurių naudojamą pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius		
1 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti	5	Pagal priemonę planuojama paremti 5 projektus, paremiant 5 įmones ar fizinius asmenis, veikiančius pagal verslo liudijimą ar individualios veiklos pažymą.
2 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti	4	Pagal priemonę planuojama paremti 4 projektus, paremiant 4 įmones ar fizinius asmenis, veikiančius pagal verslo liudijimą ar individualios veiklos pažymą.

3 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdymas		
4 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	1	Pagal priemonę planuojama paremti 1 įmonę, organizaciją, kuriančią socialinį verslą kaime
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas		
6 priemonė	Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra		
7 priemonė	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui		
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	2	Pagal priemonę planuojama paremti 2 įmones, organizacijas, kuriančias bendruomeninį verslą kaime
9 priemonė	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas		
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius		
1 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti		
2 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti		
3 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdymas		
4 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra		
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas		
6 priemonė	Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra	300	Planuojama paremti 2 projektus, skirtus viešųjų, socialinių paslaugų teikimui. Planuojama, kad paslaugomis naudosis ne mažiau po 150 asmenų projekte, viso 300 asmenų.
7 priemonė	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui	900	Pagal priemonę planuojama paremti 1 projektą. Planuojama, kad sukurta infrastruktūra naudosis ne mažiau 900 asmenų.
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra		
9 priemonė	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas		
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius		
1 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti		
2 priemonė	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti		
3 priemonė	Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdymas		

4 priemonė	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra	100	Planuojama paremti socialinio verslo projektą, kuriame per dalyvavimą veiklose socialinę įtrauktį patirs 100 gyventojų.
5 priemonė	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas	110	Pagal priemonę planuojama paremti 21 veiklos projektą, kuriuose, siekiant didinti socialinę įtrauktį, užimtumą, dalyvaus ne mažiau kaip 110 socialinę atskirtį patiriantys, socialiai pažeidžiami kaimo gyventojai ar jaunimas.
6 priemonė	Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra		
7 priemonė	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui		
8 priemonė	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	200	Planuojama paremti 2 bendruomeninio verslo projektus, kuriuose per dalyvavimą veiklose (190 asmenų) ar savanorystę (10 asmenų) socialinę įtrauktį patirs 200 gyventojų.
9 priemonė	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas		

4. **Įgyvendinant VPS planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį:**

Netaikoma

Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies (Excel) 13 lapą.

5 priedas. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

Eil. Nr.	Strateginis dokumentas	VPS sąsajos pagrindimas	
1.	VVG teritorijos savivaldybės plėtros strateginis planas	Lazdijų rajono savivaldybės 2021-2027 metų strateginis plėtros planas	Lazdijų rajono kaimo plėtros strategija 2023 - 2027 m., numatytos priemonės
		<p>Lazdijų rajono savivaldybės 2021-2027 metų strateginio plėtros plano tikslai, uždaviniai prie kurių pasiekimo prisidės VPS priemonės.</p> <p>2.1. Tikslas. Vystyti palankią aplinką investicijoms ir verslui</p> <p>2.1.1. Uždavinys. Išvystyti pramonės zoną ir sudaryti sąlygas inovatyvių verslų atsiradimui</p> <p>2.1.2. Uždavinys. Užtikrinti smulkaus ir vidutinio verslo plėtrą bei skatinti gyventojų verslumą</p> <p>2.3. Tikslas. Skatinti alternatyvią veiklą kaime ir klimatui draugišką žemės ūkį</p> <p>2.3.1. Uždavinys. Vystyti inovatyvų žemės ūkį, didinti vietos produktų pasiūlą ir plėtoti alternatyvias veiklas</p> <p>3.1. Tikslas. Gerinti ir plėsti turizmo paslaugų kokybę ir infrastruktūrą</p> <p>3.1.2. Uždavinys. Atnaujinti ir įrengti turistams skirtą infrastruktūrą</p>	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti. Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti
		<p>2.3. Tikslas. Skatinti alternatyvią veiklą kaime ir klimatui draugišką žemės ūkį</p> <p>2.3.1. Uždavinys. Vystyti inovatyvų žemės ūkį, didinti vietos produktų pasiūlą ir plėtoti alternatyvias veiklas</p>	Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdymas
		<p>1.1. Tikslas. Stiprinti švietimo, kultūros ir sporto sistemą.</p> <p>1.1.1. Uždavinys. Užtikrinti kokybiško švietimo prieinamumą ir nuolatinį tobulinimą</p> <p>1.1.2. Uždavinys. Gerinti kultūros paslaugų kokybę ir prieinamumą</p>	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra

		<p>1.1.3. Uždavinys. Užtikrinti sporto paslaugų kokybę ir prieinamumą</p> <p>1.2. Tikslas. Gerinti socialinių ir sveikatos paslaugų kokybę</p> <p>1.2.1. Uždavinys. Gerinti aplinką veikti nevyriausybinėms organizacijoms ir bendruomenėms</p> <p>1.2.2. Uždavinys. Gerinti visuomenės ir asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę</p> <p>1.2.3. Uždavinys. Užtikrinti socialinių paslaugų plėtrą</p> <p>2.1. Tikslas. Vystyti palankią aplinką investicijoms ir verslui</p> <p>2.1.1. Uždavinys. Išvystyti pramonės zoną ir sudaryti sąlygas inovatyvių verslų atsiradimui</p> <p>3.1. Tikslas. Gerinti ir plėsti turizmo paslaugų kokybę ir infrastruktūrą</p> <p>3.1.1. Uždavinys. Kurti, plėtoti bei skaitmeninti paslaugų paketus</p> <p>3.3. Tikslas. Formuoti išskirtinę rajono tapatybę</p> <p>3.3.1. Uždavinys. Suformuoti rajono pasienio ir jotvingių krašto tapatybę</p>	
		<p>1.3. Tikslas. Skatinti gyventojų įsitraukimą į sprendimų priėmimo procesus</p> <p>3.3. Tikslas. Formuoti išskirtinę rajono tapatybę</p> <p>3.3.1. Uždavinys. Suformuoti rajono pasienio ir jotvingių krašto tapatybę</p>	<p>Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas</p>
		<p>1.1. Tikslas. Stiprinti švietimo, kultūros ir sporto sistemą.</p> <p>1.1.1. Uždavinys. Užtikrinti kokybiško švietimo prieinamumą ir nuolatinį tobulinimą</p> <p>1.1.2. Uždavinys. Gerinti kultūros paslaugų kokybę ir prieinamumą</p> <p>1.1.3. Uždavinys. Užtikrinti sporto paslaugų kokybę ir prieinamumą</p> <p>1.2. Tikslas. Gerinti socialinių ir sveikatos paslaugų kokybę</p> <p>1.2.1. Uždavinys. Gerinti aplinką veikti nevyriausybinėms organizacijoms ir bendruomenėms</p> <p>1.2.2. Uždavinys. Gerinti visuomenės ir asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę</p> <p>1.2.3. Uždavinys. Užtikrinti socialinių paslaugų plėtrą</p> <p>3.3. Tikslas. Formuoti išskirtinę rajono tapatybę</p>	<p>Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra</p>

		3.3.1. Uždavinys. Suformuoti rajono pasienio ir jotvingių krašto tapatybę	
		<p>1.1. Tikslas. Stiprinti švietimo, kultūros ir sporto sistemą.</p> <p>1.1.1. Uždavinys. Užtikrinti kokybiško švietimo prieinamumą ir nuolatinį tobulinimą</p> <p>1.1.2. Uždavinys. Gerinti kultūros paslaugų kokybę ir prieinamumą</p> <p>1.1.3. Uždavinys. Užtikrinti sporto paslaugų kokybę ir prieinamumą</p> <p>1.2. Tikslas. Gerinti socialinių ir sveikatos paslaugų kokybę</p> <p>1.2.1. Uždavinys. Gerinti aplinką veikti nevyriausybinėms organizacijoms ir bendruomenėms</p> <p>1.2.2. Uždavinys. Gerinti visuomenės ir asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę</p> <p>1.2.3. Uždavinys. Užtikrinti socialinių paslaugų plėtrą</p> <p>1.4. Tikslas. Plėtoti patrauklią viešąją infrastruktūrą ir gyvenamąją aplinką</p> <p>1.4.1. Uždavinys. Užtikrinti viešos infrastruktūros atnaujinimą ir plėtrą</p>	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui
		<p>1.1. Tikslas. Stiprinti švietimo, kultūros ir sporto sistemą.</p> <p>1.1.1. Uždavinys. Užtikrinti kokybiško švietimo prieinamumą ir nuolatinį tobulinimą</p> <p>1.1.2. Uždavinys. Gerinti kultūros paslaugų kokybę ir prieinamumą</p> <p>1.1.3. Uždavinys. Užtikrinti sporto paslaugų kokybę ir prieinamumą</p> <p>1.2. Tikslas. Gerinti socialinių ir sveikatos paslaugų kokybę</p> <p>1.2.1. Uždavinys. Gerinti aplinką veikti nevyriausybinėms organizacijoms ir bendruomenėms</p> <p>1.2.2. Uždavinys. Gerinti visuomenės ir asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę</p> <p>1.2.3. Uždavinys. Užtikrinti socialinių paslaugų plėtrą</p> <p>2.1. Tikslas. Vystyti palankią aplinką investicijoms ir verslui</p> <p>2.1.1. Uždavinys. Išvystyti pramonės zoną ir sudaryti sąlygas inovatyvių verslų atsiradimui</p> <p>2.3. Tikslas. Skatinti alternatyvią veiklą kaime ir klimatui draugišką žemės ūkį</p>	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra

		<p>2.3.1. Uždavinys. Vystyti inovatyvų žemės ūkį, didinti vietos produktų pasiūlą ir plėtoti alternatyvias veiklas</p> <p>3.1. Tikslas. Gerinti ir plėsti turizmo paslaugų kokybę ir infrastruktūrą</p> <p>3.1.1. Uždavinys. Kurti, plėtoti bei skaitmeninti paslaugų paketus</p> <p>3.1.2. Uždavinys. Atnaujinti ir įrengti turistams skirtą infrastruktūrą</p> <p>3.2. Tikslas. Pritaikyti gamtos ir kultūros paveldo objektus turizmo reikmėms</p> <p>3.2.1. Uždavinys. Atnaujinti ir įrengti turizmui patrauklius Lazdijų rajono savivaldybės gamtos ir kultūros paveldo objektus</p> <p>3.3. Tikslas. Formuoti išskirtinę rajono tapatybę</p> <p>3.3.1. Uždavinys. Suformuoti rajono pasienio ir jotvingių krašto tapatybę</p>	
		<p>1.2. Tikslas. Gerinti socialinių ir sveikatos paslaugų kokybę</p> <p>1.2.1. Uždavinys. Gerinti aplinką veikti nevyriausybinėms organizacijoms ir bendruomenėms</p> <p>2.1. Tikslas. Vystyti palankią aplinką investicijoms ir verslui</p> <p>2.1.2. Uždavinys. Užtikrinti smulkaus ir vidutinio verslo plėtrą bei skatinti gyventojų verslumą</p> <p>3.1. Tikslas. Gerinti ir plėsti turizmo paslaugų kokybę ir infrastruktūrą</p> <p>3.1.1. Uždavinys. Kurti, plėtoti bei skaitmeninti paslaugų paketus</p>	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas
2.	VVG teritorijoje patvirtintas regiono plėtros planas	2022 – 2030 metų Alytaus regiono plėtros planas	Lazdijų rajono kaimo plėtros strategija 2023 - 2027 m., numatytos priemonės
		2022 – 2030 metų Alytaus regiono plėtros planas plano tikslai, uždaviniai, prie kurių pasiekimo prisidės VPS priemonės. 3. Tikslas. Stiprinti regiono konkurencinį pranašumą. 3.1. Uždavinys. Užtikrinti tolygią ekonominių, kultūros bei turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtrą bei įvairovę.	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti; Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti.
		3 tikslas: Stiprinti regiono konkurencinį pranašumą. 3.1. uždavinys: Užtikrinti tolygią ekonominių, kultūros bei turizmo	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra

		infrastruktūros ir paslaugų plėtrą bei įvairovę.	
		2 tikslas. Gerinti gyvenamosios aplinkos tvarumą. 2.2. uždavinys Sudaryti sąlygas gerinti aplinkos ir gyvenimo kokybę. 3 tikslas: Stiprinti regiono konkurencinį pranašumą. 3.1. uždavinys: Užtikrinti tolygią ekonominių, kultūros bei turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtrą bei įvairovę.	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir gebėjimų stiprinimas
		1 tikslas. Gerinti viešųjų paslaugų kokybę ir prieinamumą. 1.2. uždavinys. Padidinti sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų prieinamumą ir įvairovę, patenkinti aprūpinimo socialiniu būstu poreikį.	Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra
		1 tikslas. Gerinti viešųjų paslaugų kokybę ir prieinamumą. 1.2. uždavinys Padidinti sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų prieinamumą ir įvairovę, patenkinti aprūpinimo socialiniu būstu poreikį.	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui
		3 tikslas. Stiprinti regiono konkurencinį pranašumą 3.1. uždavinys. Užtikrinti tolygią ekonominių, kultūros bei turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtrą bei įvairovę	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra
3.	Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija	Lazdijų rajono kaimo plėtros strategija 2023 - 2027 m. , numatytos priemonės
		BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“	Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti; Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti.
		BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“	Skaitmeninių gebėjimų žemės ūkyje ugdymas
		BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“	Socialinio verslo kūrimas ir plėtra
		BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“	Kaimo gyventojų aktyvumo, bendruomeniškumo ir

			gebėjimų stiprinimas
		BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“	Viešųjų bei socialinių paslaugų kūrimas ir plėtra
		BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“	Infrastruktūros kūrimas viešųjų paslaugų prieinamumo didinimui
		BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“	Bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra
		BJRS tikslas: „Padidinti gyventojų gerovę“	Sumanaus kaimo kūrimo idėjų generavimas
4.	Viensektorės žuvininkystės VVG VPS (taikoma, kai tokia VPS yra patvirtinta VVG teritorijoje)	Neaktualu	

6 priedas. VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

7 priedas. Informacijos, statistinių duomenų šaltiniai

- 1- Oficialios statistikos portalas. [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>
- 2- Lazdijų rajono savivaldybė [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://www.lazdijai.lt/savivaldybe/apie-savivaldybe/geografija/76>
- 3- Lazdijų rajono ežerai [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: https://lt.wikipedia.org/wiki/S%C4%85ra%C5%A1as:Lazdij%C5%B3_rajono_e%C5%BEerai
- 4- Lazdijų rajono savivaldybė. Seniūnijos. [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://www.lazdijai.lt/savivaldybe/administracija/seniunijos/155>
- 5- Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=8387da80-7dbc-41d4-9d19-e4ae22352254#/>
- 6- Gyventojai skaičius 2011 ir 2021 m. surašymo duomenimis. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=8387da80-7dbc-41d4-9d19-e4ae22352254#/>
- 7- Kaimo turizmo sodybos. VšĮ „Lazdijų turizmo informacinis centras“ Prieiga per internetą: <https://www.lazdijai-turizmas.lt/apgyvendinimas/>
- 8- Regioniniai parkai. Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcija . Prieiga per internetą: <https://dzukijosuvalkijosstd.lrv.lt/>
- 9- Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=8387da80-7dbc-41d4-9d19-e4ae22352254#/>
- 10- Nuolatinių gyventojų skaičius. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>
- 11- Gyventojai pagal amžių ir seniūnijas. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=50815ed4-44c7-463f-878a-7e4ec0c144e7#/>
- 12- Išvykusiųjų skaičius Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>
- 13- Atvykusiųjų skaičius. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>
- 14- Gimusiųjų skaičius. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>
- 15- Mirusiųjų skaičius. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>
- 16- Medianinis gyventojų amžius. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

- 17- Gyventojai pagal lytį. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=8387da80-7dbc-41d4-9d19-e4ae22352254#/>
- 18- Gyventojai pagal tautybę. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=8387da80-7dbc-41d4-9d19-e4ae22352254#/>
- 19- Gyventojai pagal išsilavinimą. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=3bbc8159-78aa-4ead-8577-bd9b7d082bf6#/>
- 20- Gyventojai pagal užimtumą ir ekonomines veiklas 2021 m. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=3e18eaad-ae91-43b4-a898-b8e324a14f91#/>
- 21- Bedarbių skaičius, procentas. Užimtumo tarnybos duomenys. [žiūrėta 2023-03-15]. Prieiga per internetą: <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>
- 22- Užimti gyventojai. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=3e18eaad-ae91-43b4-a898-b8e324a14f91#/>
- 23- Pajamų šaltiniai. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-02-10]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>
- 24- Laisvos darbo vietos. Įdarbinti asmenys. Užimtumo tarnybos duomenys. [žiūrėta 2023-03-15]. Prieiga per internetą: <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>
- 25- Veikiantys ūkio subjektai. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-03-15]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>
- 26- Veikiančių įmonių skaičius pagal darbuotojų skaičių. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-03-15]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>
- 27- Lazdijų rajono savivaldybės 2021-2027 metų strateginis plėtros planas [žiūrėta 2023-03-15]. Prieiga per internetą: <https://lazdijai.lt/data/public/uploads/2020/12/spp-iki-2027-m..pdf>
- 28- Kaimo turizmo sodybos. VšĮ „Lazdijų turizmo informacinis centras“ duomenys [žiūrėta 2023-03-15]. Prieiga per internetą: [https://www.lazdijai-turizmas.lt/apgyvendinimas/?filterForm\[category\]\[4\]=4](https://www.lazdijai-turizmas.lt/apgyvendinimas/?filterForm[category][4]=4)
- 29- Ūkininkų ūkiai. Oficialios statistikos portalas [žiūrėta 2023-03-15]. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>
- 30- Turistų srautai. VšĮ „Lazdijų turizmo informacinis centras“ duomenys [žiūrėta 2023-03-15]. Prieiga per internetą: <https://www.lazdijai-turizmas.lt/turizmo-statistika/>
- 31- Lazdijų rajono savivaldybės 2023 m. socialinių paslaugų planas. [žiūrėta 2023-04-03]. Prieiga per internetą:

https://teisineinformacija.lt/lazdijai/document/68626?fbclid=IwAR3ySe9uULQQd4vk4admbqz_uPf7NXDS055_ZzXfda3KOTnuqaqY_cVaV_E

- 32- Lazdijų rajono savivaldybės 2023-2025 m. strateginis veiklos planas
<https://teisineinformacija.lt/lazdijai/document/67658>
- 33- Veikiančių kaimo bendruomeninių organizacijų sąrašas. Viešoji įstaiga Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra. [žiūrėta 2023-04-03].Prieiga per internetą:
https://www.litfood.lt/media/file/Kaimo-bendruomenes/savadas/Lietuvoje+veikian%C4%8Di%C5%B3+KBO+savadas_20230303.pdf
- 34- Lazdijų rajono savivaldybės biblioteka. žiūrėta 2023-04-03].Prieiga per internetą:
<https://www.rsvb.lt/lt/bibliotekos-struktura/padaliniai>
- 35- VšĮ Lazdijų kultūros centras. žiūrėta 2023-04-03].Prieiga per internetą:
<https://www.lazdijukulturoscentras.lt/>
- 36- Lazdijų krašto muziejus. žiūrėta 2023-04-03].Prieiga per internetą:
<http://www.lazdijumuziejus.lt/lt>
- 37- Tautinis paveldas. žiūrėta 2023-04-03].Prieiga per internetą:
https://www.tautinispaveldas.lt/listings/?search_keywords=&search_categories%5B%5D=&job_region_select%5B%5D=270&submit=
- 38- Lankytinos vietos. VšĮ „Lazdijų turizmo informacinis centras“. žiūrėta 2023-04-03].Prieiga per internetą: <https://www.lazdijai-turizmas.lt/lankytinos-vietos/>
- 39- 2022 – 2030 metų Alytaus regiono plėtros planas. Alytaus regiono plėtros taryba žiūrėta 2023-04-14 .Prieiga per internetą: <https://alytausregionas.lt/veikla/regiono-pletra/pletros-planai/>

KAIMO BENDRUOMENIŲ VEIKLOS STRATEGIJOS 2022-2027 M. (IŠTRAUKOS)**1. LAZDIJŲ RAJONO KUČIŪNŲ KAIMO BENDRUOMENĖS KOMITETO VEIKLOS STRATEGIJA 2022-2027 M. (IŠTRAUKA)****SSGG analizė**

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
<ul style="list-style-type: none"> Bendruomenėje tarp bendruomenės narių yra užsimezgęs glaudus ryšys, kurio dėka išryškėja bendruomenės narių geranoriškumas ir tolerancija, siekiant bendrų tikslų; Taip pat, bendruomenė aktyviai bendradarbiauja su kitomis bendruomenėmis, dalinasi patirtimi, organizuoja bendrus renginius ir įgyvendina kitas aktualias iniciatyvas; Vieningi ir užsispyrę, nuolat tobulėjantys bendruomenės nariai, kurie aktyviai dalyvauja bendruomenės organizacinėje veikloje; Specifinės bendruomenės narių žinios, įgūdžiai ir patirtis panaudojama komandinio darbo metu leidžia greičiau pasiekti norimo rezultato; Miestelyje yra daug vertingų žmogiškųjų išteklių: <ul style="list-style-type: none"> ūkininkų ir verslininkų, kurie geranoriškai prisideda prie bendruomenės iniciatyvų; dainingi ir kūrybingi žmonės dalyvaujantys choruose, vaidinimuose ir kitose kultūrinėse veiklose. Kaimas įsikūręs gražioje vietoje, čia gausu gamtinių, rekreacinių resursų. Apylinkės supa upeliai, ežerai ir miškai; Organizuojamos tradicijomis tapusios šventės bei daugybė kitų įvairaus pobūdžio renginių. 	<ul style="list-style-type: none"> Dalis bendruomenės narių yra abejingi. Susiformavęs abejingumu grįstas mentalitetas užkerta kelia gyventojams įsitraukti į bendruomeninių iniciatyvų įgyvendinimą, dalyvavimą jose; Bendruomenė neturi savo nuosavo bendruomeninio verslo. Vieninteliai finansavimo šaltiniai yra projektinė veikla ir vietos valdžios skiriamas finansavimas bei bendruomenės narių nario mokestis; Kaime mažėja nuolatinių gyventojų skaičius. Jaunos šeimos nuolatiniam gyvenimui renkasi didesnius miestelius arba miestus. Esamiems kaimo gyventojams tampa vis sunkiau susirasti geriau apmokamą darbą. Prastėjanti demografinė situacija daro neigiamą įtaką darbo vietų pasiūlai; Susisiekimo ir kelių infrastruktūros būklė yra nepatenkinama. Geografinė padėtis, nedidelis gyventojų skaičius – aspektai, kurie daro neigiamą įtaką finansavimo pritraukimui infrastruktūros būklei gerinti; Nepakankama komunikacija bendruomenės viduje. Jaučiamas viešinimo veiklų trūkumas. Informacijos sklaida vykdoma tik pavieniais komunikacijos kanalais; Neišnaudojami gamtos išteklių. Kaime nėra įrengto paplūdimio, poilsio zonų ir trūksta bendriems poreikiams skirtų erdvių.
GALIMYBĖS	GRĖSMĖS

- Išnaudojant gamtinį potencialą, vystyti turizmo veikloms reikalingą infrastruktūrą (pvz., dviračių ir pėsčiųjų takai, maršrutai, šaligatviai ir apšvietimas);
- Investicijos į bendruomenės namus ir materialinę bazę, leistų bendruomenei įkurti nuosavą bendruomeninį verslą (pvz., apgyvendinimo paslaugos, renginių organizavimas laisvalaikio salėje ir pan.);
- Taip pat, papildomai investuojant į gamtos, kultūros objektų įveiklinimą ir tikslinį viešinimą, būtų pritraukiama daugiau svečių į Kučiūnų seniūnijos kaimus;
- Jaučiamas poreikis paslaugoms, kurios būtų skirtos vyresnio amžiaus asmenims. Išreiškiant poreikį paminėtos pirties, skalbyklos ir informatyvesnės bibliotekos paslaugos;
- Investuojant į kaime prieinamų paslaugų spektro išplėtimą, būtų įkuriamos papildomos sąlygos pilnam arba daliniam bedarbių užimtumui.
- Arti esanti valstybinė siena kelia papildomas su kitomis valstybėmis susijusias rizikas;
- Bendruomenei neatliepiant narių ir gyventojų poreikių, gali mažėti suinteresuotumas dalyvauti bendruomenės veikloje (tiek organizacine prasme, tiek ir dalyvaujama);
- Susiformavęs gyventojų būdas, orientuotas į gyvenimą iš gaunamų pašalpų, stipriai apriboja organizuojamų iniciatyvų kiekius bei gyventojų norą įsitraukti į veiklas.

Prioritetai, tikslai ir priemonės

Prioritetas Nr. 1 – Gyventojų ekonominis užimtumas. Siekiant bendruomenei tapti mažiau finansiškai priklausoma nuo projekcinio ir vietos valdžios finansavimo, planuojama investuoti į materialinę bazę ir pradėti vykdyti pajamas generuojančias veiklas. Taip būtų prisidedama prie vienos iš pagrindinių Kučiūnų silpnųjų, didelio nedarbo ir gyvenimo iš pašalpų problematikos, mažinimo. Įgyvendinamos įvairesnės veiklos, paskatins verslumą bendruomenėje bei padės pritraukti daugiau svečių, kurie taptų potencialiais klientais;

Prioritetas Nr. 2 – Įtraukios bendruomenės kūrimas. Kučiūnuose bei kituose seniūnijos kaimuose gyvena daug talentingų ir gabių žmonių, kurie galėtų prisijungti prie bendruomeninių veiklų įgyvendinimo. Tačiau, yra jaučiamas bendruomenės abejingumas. Dalis bendruomenės narių neįsitraukia į bendruomeninių iniciatyvų įgyvendinimą, neprideda prie idėjų generavimo. Kučiūnų bendruomenė siekia sumažinti tarp bendruomenės narių sklendantį abejingumą, nori paskatinti bendradarbiavimą tarp bendruomenės suinteresuotų šalių ir sukurti vieningą, stiprią, iššūkių nebijančią bendruomenę.

Prioritetas Nr. 3 – Sveika gamta = sveiki žmonės. Bendruomenė nuolat komunikuoja ir reiškia susirūpinimą apie sveikatinimo iniciatyvų trūkumą bei esamą komunikacijų būklę, kuri neaprepia visų gyventojų. Neasfaltuotos ir neapšviestos gatvės, prastėjanti vandens kokybė, prastėjanti jaunimo užimtumo erdvių būklė ir nepakankamas kiekis fizinį aktyvumą skatinančių veiklų tiesiogiai ir netiesiogiai neigiamai įtakoja gyventojų sveikatą. Atitinkamai, orientacija nukreipiama į gyventojus supančios aplinkos teisingą formavimą, apimant, bet neapsiribojant, renginių organizavimu, infrastruktūros tvarkymu ir pan.

Eil. Nr.	PRIORITETAI	TIKSLAI	PRIEMONĖS
1.	Gyventojų ekonominis užimtumas	1.1. Didesniam gyventojų užimtumui reikalingų sąlygų sukūrimas	1.1.1. Švenčių organizavimui reikalingos įrangos įsigijimas 1.1.2. Bendruomeninio verslo vystymas 1.1.3. Naujų edukacijų sukūrimas ir įgyvendinimas

2.	Įtraukios bendruomenės kūrimas	2.1. Glaudesnio ryšio tarp Kučiūnų gyventojų sukūrimas	2.1.1. „50+“ klubo įkūrimas 2.1.2. Patogesnės ir aktyvesnės komunikacijos bendruomenėje įgyvendinimas 2.1.3. Gyventojų telkimo renginių organizavimas
3.	Sveika gamta = sveiki žmonės	3.1. Gyventojų sveikatinimas	3.1.1. Renginių, skatinančių Kučiūnų gyventojus gyventi sveikiau, organizavimas 3.1.2. Pėsčiųjų maršruto „Geležinė uždanga“ atkūrimas 3.1.3. Masažinių lovų įsigijimas
		3.2. Tvarios ir gyventojų poreikius atitinkančios aplinkos formavimas	3.2.1. Centralizuoto vandens tiekimo ir vandens nuotekų trasų įvedimas 3.2.2. Reikšmingiausių kelių asfaltavimas ir apšvietimo įrengimas 3.2.3. Jaunimo užimtumui skirtos infrastruktūros atnaujinimas

2. METELIŲ KAIMO BENDRUOMENĖS „TARP DUSIOS IR METELIO“ VEIKLOS STRATEGIJA 2022-2027 M. (IŠTRAUKA)

SSGG analizė

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Bendruomenė vedama į priekį stipraus lyderio ir aktyvaus bendruomenės branduolio; • Prie bendruomenės iniciatyvų įgyvendinimo daug prisideda ir aktyvus jaunimas; • Bendruomenėje tarp bendruomenės narių yra užsimezgęs glaudus ryšys. Ko pasėkoje, išryškėja bendruomenės narių vieningumas, siekiant bendrų tikslų; • Viena iš stipriųjų bendruomenės pusių – nuolatinė ir daug aprėpianti vieša komunikacija, kuri vykdoma pasitelkiant socialinius tinklus ir kitus viešus komunikacijos kanalus; • Organizuojamos tradicijomis tapusios šventės bei daugybė kitų įvairaus pobūdžio renginių; • Nuolat įgyvendinami bendruomenės poreikius atitinkantys projektai; • Kaimas įsikūręs gražioje, daug turistinio potencialo turinčioje vietoje, čia gausu gamtinių, rekreacinių resursų. Apylinkės supa ežerai, parkai ir miškai, pro kuriuos driekiasi piligriminiai keliai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Senstanti visuomenė neigiamai įtakoja į bendruomenės veiklas įsitraukiančių asmenų skaičių. Bendruomenės iniciatyvose dalyvauja tie patys žmonės; • Bendruomenė neturi savo nuosavo bendruomeninio verslo. Vieninteliai finansavimo šaltiniai yra projektinė veikla ir vietos valdžios skiriamas finansavimas; • Bendruomenės nariams trūksta specifinių projektinių veiklų įgyvendinimo (planavimas, projektų rengimas, atskaitomybė už projektus) ir finansavimo pritraukimo žinių; • Dalis kaimo gyventojų yra „išponėję“. Visiškai neskiria laiko viešos aplinkos, esančios prie jų namų, tvarkymui ir priežiūrai; • Metelių kaime yra nemažai traukos objektų. Tačiau, nepakanka viešai prieinamos informacijos apie juos, jų lokaciją, istoriją ir kt. • Sezoniškumo neigiama įtaka kaimui: <ul style="list-style-type: none"> - Šaltuoju metų laiku, dauguma gyventojų išvyksta gyventi į didmiesčius ir sugrįžta tik atšylant orams; - Šiltuoju metų laiku, kaimas pritraukia daug svečių, turistų. Didėjantys kaimo lankytojų skaičiai apkrauna

GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Bendruomenės nariai bendradarbiauja kartu su universitetu, kad būtų parengtas Metelių kaimo vizualinis planas, kuriuo remiantis galėtų būti vykdoma tolimesnė sisteminga kaimo plėtra; • Papildomai investuojant į gamtos, kultūros objektų įveiklinimą ir tikslinį viešinimą, būtų pritraukiama daugiau svečių į Metelių kaimą; • Investicijos į bendruomenės namus ir materialinę bazę, leistų bendruomenei įkurti nuosavą bendruomeninį verslą (pvz., regioninio parko nuostatas atitinkantis irklėnčių, vandens dviračių nuomos verslas ir pan.); • Taip pat, papildomai investuojant į gamtos, kultūros objektų įveiklinimą ir tikslinį viešinimą, būtų pritraukiama daugiau svečių į Metelių kaimą; • Išnaudojant gamtinį potencialą, vystyti turizmo veikloms reikalingą infrastruktūrą (pvz., dviračių ir pėsčiųjų takai, maršrutai, šaligatviai ir apšvietimas). 	<p>esamą kelių infrastruktūrą: automobiliai parkuojami kur papuola, didėja eismo srautai, daugėja neatsakingų vairuotojų, kurie viršija greitį ir pan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyvenvietėje didėja transporto srautai ir neužtikrinamas eismo dalyvių saugumas dėl neįrengtų šaligatvių, apšvietimo; • Senėjanti visuomenė gali ir toliau neigiamai įtakoti bendruomenės narių skaičių; • Dėl turistinio potencialo, kurortinis Metelių kaimas pritraukia ir ne tik geranoriškai nusiteikusius svečius. Dalis atvykėlių niokoja vietinę infrastruktūrą, Laužo suoliukus, daužo veidrodžius ir pan.

Prioritetai, tikslai ir priemonės

Prioritetas Nr. 1 – Bendruomeninio verslo idėjų puoselėjimas. Siekiant bendruomenei tapti mažiau finansiškai priklausoma nuo projekcinio ir vietos valdžios finansavimo, planuojama investuoti į materialinę bazę ir pradėti vykdyti pajamas generuojančias veiklas. Taip būtų prisidedama prie vienos iš pagrindinių Metelių silpnųjų, finansavimo šaltinių pritraukimo, mažinimo. Įgyvendinamos įvairesnės veiklos, paskatins verslumą bendruomenėje bei padės pritraukti daugiau svečių, kurie taptų potencialiais klientais, o bendruomenei būtų generuojamos papildomos pajamos;

Prioritetas Nr. 2 – Įtraukios ir aktyvios bendruomenės kūrimas. Meteliuose gyvena daug talentingų ir gabių žmonių, kurie galėtų prisijungti prie bendruomeninių veiklų įgyvendinimo. Tačiau, yra jaučiamas bendruomenės abejingumas. Dalis bendruomenės narių neįsitraukia į bendruomeninių iniciatyvų įgyvendinimą, neprisideda prie idėjų generavimo. Metelių bendruomenė siekia sumažinti tarp bendruomenės narių sklendantį abejingumą, nori paskatinti bendradarbiavimą tarp bendruomenės suinteresuotų šalių ir sukurti vieningą, stiprią, iššūkių nebijančią bendruomenę.

Prioritetas Nr. 3 – Gyventojų poreikius atitinkančios aplinkos formavimas. Bendruomenė nuolat komunikuoja ir reiškia susirūpinimą apie didėjančius transporto srautus bei nutiestas komunikacijas (vandentiekio ir nuotekų trasos), kurios neaprepia visų gyventojų. Tam tikrose gatvių atkarpose trūksta šaligatvių ir nėra užtikrinamas pėsčiųjų bei dviratininkų saugumas. O gyventojai, kurių nepasiekia nutiestos komunikacijos, jaučiasi diskriminuojami. Atsižvelgiant į šias pagrindines ir kitas susijusias problemas, nuspręsta išskirti šį prioritetą.

Eil. Nr.	PRIORITETAI	TIKSLAI	PRIEMONĖS
1.	Bendruomeninio verslo idėjų puoselėjimas	1.1. Sukurti ir įgyvendinti bendruomeninio verslo idėjas	1.1.1. Vandens pramogų skatinimas, pritraukiant verslą 1.1.2. Naujų edukacijų sukūrimas ir įgyvendinimas 1.1.3. Bendruomenės namų pritaikymas paslaugų plėtrai
2.	Įtraukios ir aktyvios bendruomenės kūrimas	2.1. Glaudesnio ryšio tarp Metelių gyventojų sukūrimas	2.1.1. Gyventojų telkimo renginių organizavimas 2.1.2. Metelių teatralinės veiklos atkūrimas
3.	Gyventojų poreikius atitinkančios aplinkos formavimas	3.1. Saugios, interaktyvios ir kokybiškos aplinkos suformavimas	3.1.1. Parko Meteliuose įrengimas 3.1.2. Mini scenos įrengimas 3.1.3. Dviračių ir pėsčiųjų tako įrengimas 3.1.4. Reikšmingiausių kelių asfaltavimas (kartu su šaligatviais) 3.1.5. Centralizuoto vandens tiekimo ir vandens nuotekų trasų įvedimas 3.1.6. Naujos mokamos stovėjimo aikštelės įrengimas 3.1.7. Sveikatingumo tako įrengimas

3. N. KIRSNOŠ KAIMO BENDRUOMENĖS VEIKLOS STRATEGIJA 2022-2027 M. (IŠTRAUKA)

SSGG analizė

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Specifinės bendruomenės narių žinios maisto gamybos srityje panaudojamos bendruomeninio verslo vykdymui; • Bendruomenė turi savas patalpas, kuriose periodiškai organizuojami įvairūs renginiai; • Sukaupta nemažai patirties įgyvendinant projektus (pvz., išvažiavimai ir esamos infrastruktūros pritaikymas gyventojų poreikiams). Ši patirtis pritaikoma ir tolimesniam bendruomenės poreikius atitinkančių projektų įgyvendinimui; • Bendruomenė aktyviai bendradarbiauja su kitomis bendruomenėmis bei vietos valdžios institucijomis, dalinasi patirtimi, organizuoja bendrus renginius ir įgyvendina kitas iniciatyvas; • Bendruomenės iniciatyvas palaiko vietos suinteresuotos šalys: gyventojai, ūkininkai, verslininkai ir kt.; • Bendruomenėje tarp bendruomenės narių yra užsimezgęs glaudus ryšys. Jie aktyviai, geranoriškai ir 	<ul style="list-style-type: none"> • Dalis bendruomenės narių yra gan pasyvūs ir neįsitraukia į bendruomeninių iniciatyvų įgyvendinimą; • Nepakankama komunikacija bendruomenės viduje. Jaučiamas viešinimo veiklų trūkumas. Informacijos sklaida vykdoma tik pavieniais komunikacijos kanalais; • Žemas jaunimo įsitraukimas į bendruomenės veiklas bei trūksta jaunimui skirtų veiklų. Nėra jaunimui tinkamų susibūrimo vietovių/infrastruktūros; • Esamiems kaimo gyventojams tampa vis sunkiau susirasti geriau apmokamą darbą. Prastėjanti demografinė situacija neigiamai įtakoja ir darbo vietų pasiūlą; • Susisiekimo ir kelių infrastruktūros būklė yra nepatenkinama. Geografinė padėtis, nedidelis gyventojų skaičius – aspektai, kurie neigiamai įtakoja finansavimo pritraukimą infrastruktūros būklės gerinimui.

<p>neatlygintinai dalyvauja bendruomeninėse iniciatyvose;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaimas įsikūręs gražioje vietoje, čia gausu gamtinių, rekreacinių resursų. Apylinkės supa upeliai ir miškai; • Kaime vykdomos edukacijos ir nuolat organizuojamos tradicijomis tapusios šventės bei kitos kultūrinės veiklos. 	
GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Ir toliau vystomas bendruomeninis verslas – užsakomojo maisto gamyba. Šia veikla užsiimantys specialistai turi pakankamai žinių ir motyvacijos, kad būtų galima pradėti vykdyti edukacijas; • Gali būti plėtojama bendruomenės narius vienijanti teatro veikla. Suburiama/atnaujinama teatro trupė, rengiami ir vykdomi pasirodymai kultūros centro salėje arba kitose bendruomenėse; • Papildomai investuojant į gamtos, kultūros objektų įveiklinimą ir tikslinį viešinimą, būtų pritraukiama daugiau svečių į Naujosios Kirsnos kaimą; • Jaučiamas poreikis paslaugoms, kurios būtų skirtos vyresnio amžiaus asmenims. Išreiškiant poreikį paminėtos viešos maudymosi, pirties ir kitos paslaugos; • Investuojant į kaime prieinamų paslaugų spektro išplėtimą, būtų įkuriamos papildomos sąlygos pilnam arba daliniam bedarbių užimtumui. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mažėjantis kaimo gyventojų skaičius ir senėjanti visuomenė gali ir toliau neigiamai įtakoti bendruomenės narių skaičių; • Finansavimo pritraukimas – vienas iš pagrindinių veiksnių įtakojančių esamų galimybių įgyvendinimą. Mažėjant potencialių finansavimo šaltinių kiekiui, galimybių įgyvendinimas tampa dar sudėtingesniu iššūkiu; • Bendruomenės narių negatyvumas ir nuolatinė kritiką numuša organizatorių motyvaciją ir norą toliau organizuoti renginius; • Susiformavęs gyventojų būdas, orientuotas į gyvenimą iš gaunamų pašalpų, stipriai apriboja organizuojamų iniciatyvų kiekius bei gyventojų norą įsitraukti į veiklas.

Prioritetai, tikslai ir priemonės

Prioritetas Nr. 1 – Smulkiojo verslo skatinimas. Naujosios Kirsnos bendruomenė yra jau nemažai nuveikusi verslumo srityje. Vienas iš didžiausių pasiekimų – įkurtas bendruomeninis verslas, kuris ženkliai prisideda prie bendruomenės finansinio stabilumo. Tačiau, siekiant vykdyti didesnės apimties ir įvairesnes veiklas, būtina ir toliau skatinti verslumą bendruomenėje, vystyti esamą bendruomeninį bei įgyvendinti naujas verslo idėjas, kad būtų pritraukiama dar daugiau potencialių klientų, svečių;

Prioritetas Nr. 2 – Įtraukios bendruomenės kūrimas. Dalis bendruomenės narių yra gan pasyvūs ir neįsitraukia į bendruomeninių iniciatyvų įgyvendinimą. Atitinkamai, bendruomenė priėmė sprendimą dėti pastangas į aktyvių bendruomenės narių pritraukimą. Taip pat bendruomenėj atsižvelgs į gyventojų išreikštą didelį norą į bendruomenės veiklų spektrą aktyviau įtraukinėti kultūrinės, teatralines veiklas, kuriomis Naujoji Kirsna garsėdavo anksčiau.

Prioritetas Nr. 3 – Gyventojų poreikius atitinkančios aplinkos formavimas. Bendruomenė nuolat komunikuoja ir reiškia susirūpinimą apie apleistus aplinkos plotus ir želdynus bei nutiestas komunikacijas (vandentiekio ir nuotekų trasos), kurios neaprupia visų gyventojų. Tam tikrose gatvių atkarpose trūksta šaligatvių, apšvietimo. Kaime, taip pat, nėra viešos infrastruktūros atitinkančios jaunimo ir gyventojų fizinio aktyvumo poreikius. Atsižvelgiant į šias pagrindines ir kitas susijusias problemas, nuspręsta išskirti šį prioritetą.

Eil. Nr.	PRIORITETAI	TIKSLAI	PRIEMONĖS
1.	Smulkiojo verslo skatinimas	1.1. Bendruomeninių verslumo idėjų įgyvendinimas	1.1.1. Bendruomeninio verslo vystymas 1.1.2. Trumposios grandinės vystymas maisto gamybos srityje 1.1.3. Naujų edukacijų sukūrimas ir įgyvendinimas 1.1.4. Kultūros namų įveiklinimas
2.	Įtraukios bendruomenės kūrimas	2.1. Glaudesnio ryšio tarp Naujosios Kirsnos gyventojų sukūrimas	2.1.1. Gyventojų telkimo renginių organizavimas 2.1.2. Tradicinių viešųjų renginių, švenčių organizavimas 2.1.3. Naujosios Kirsnos teatralinės veiklos atkūrimas
3.	Gyventojų poreikius atitinkančios aplinkos formavimas	3.1. Jaukios, saugios ir kokybiškos aplinkos formavimas	3.1.1. Centralizuoto vandens tiekimo ir vandens nuotekų trasų įvedimas 3.1.2. Reikšmingiausių kelių asfaltavimas, apšvietimo įrengimas 3.1.3. Vaikų ir sporto aikštelių įrengimas

4. KAPČIAMIESČIO BENDRUOMENĖS VEIKLOS STRATEGIJA 2022-2027 M. (IŠTRAUKA)

SSGG analizė

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
<ul style="list-style-type: none"> Bendruomenė moka ir turi patirties rengiant projektus Aplinkui grybingi miškai Apylinkėse daug ežerų. Prie ežerų sodybose įsikūrę pasiturintys gyventojai Vasaros laikotarpiu gausu poilsiautojų Sėkmingai dirba kepyklėlė Sezono metu yra turistų iš Lenkijos Upė, tekanti per Kapčiamiestį, yra tinkama baidarių pramogoms Yra apie 10 baidarių pramogų paslaugas ir apgyvendinimą teikiančių sodybų Turtinga krašto istorija, daug lankytinų vietų (Vainežerio dvaro parkas, Paveisininkų piliakalnis, gynybiniai įtvirtinimai, Emilijos Pliaterytės paminklas ir kapas, Žydų kapinės) Žinomumas dėl „Suvalkų koridoriaus“ Č. Sasnausko chorų festivalis Daug garsių žmonių, kilusių iš Kapčiamiesčio (menininkai, sportininkai, profesorai, aktoriai, poetai ir kt.) Aktyvus Kapčiamiesčio bažnyčios 	<ul style="list-style-type: none"> Gyventojai pasyvūs Nykstanti mokykla, mažėjantis mokinių skaičius Nežinome, kaip sudominti žmones Poilsiautojai šiukšlina aplinką, palieka šiukšlių prie ežerų Trūksta turistų traukos vietų, gido paslaugų, pro miestelį pravažiuojama tranzitu Nepatogus viešasis transportas (mobilumo nepatogumai) Trūksta įtraukaus dviračių / pėsčiųjų tako maršrutų Reprezentacinės žinomos vietos (kur būtų galima fotografuoti) Nesaugumas dėl rehabilitacijos centro Nesaugūs keliai žiemos metu Trūksta paštomato, bankomato, taromato paslaugų, vaistinės Jaunimas neįsitraukia į bendruomeninę aktyvią veiklą II pasaulinio karo įtvirtinimai (bunkeriai) nėra naudojami

<p>klebonas, bažnyčia vaidina svarbų vaidmenį</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bendruomenėje stipri lyderystė, įtraukianti gyventojus į bendruomenines veiklas • Muziejus turi edukacines programas • II pasaulinio karo įtvirtinimai (bunkeriai) miške, daugiau negu 30 vnt. 	<p>pažintiniam turizmui</p>
<p>GALIMYBĖS</p>	<p>GRĖSMĖS</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Sumanių kaimų programa • Savivaldybėje įgyvendinamas dalyvaujamas biudžetas • Poilsiautojams, plaukiantiems baidarėmis, poilsio ir rekreacijos paslaugų / zonų (vieši sustojimai, WC) įrengimas • Populiarus vietinis pažintinis turizmas • VVG strategija • Siena LT – PL • Atvykstantys nenuolatiniai gyventojai, privačios sodybos • Emigrantai 	<ul style="list-style-type: none"> • Didelis mirtingumas • Mažėjantis gimstamumas • Karo grėsmė, ekonominiai neramumai • Pandemija • Pastebimas žmonių susvetimėjimas, abejingumas • Nacionalinės reformos nepalankios regionams (švietimas, verslui, kt.)

Prioritetai

Sveikatinimas, gamtos teikiamų galimybių panaudojimas

Bendruomenė diskusijose atskleidė galimybes ir vietinius resursus, kurių panaudojimas gali keisti Kapčiamiesčio veidą ir žinomumą. Tikslinga išnaudoti gynybinių įtvirtinimų (bunkerių) sistemą ir miško bei ežerų vietas pažintiniams maršrutams: paslaugų lankytojams plėtra nuo užimtumo, sveikatingumo, vietovės pažintinių iki maisto gamybos.

Vietinių gyventojų užaugintų daržovių, grybų ir vaisių perdirbimas, bendruomeninio ir kitokio verslo skatinimas

Šis prioritetas skirtas kapčiamiestiečiams vystyti kooperaciją, skatinti savitarpio verslumą ir kurti sąlygas užsidirbti pajamų per aktyvią veiklą. Taip pat savitarpio pagalbos būdu ir bendruomenės, kaip katalizatoriaus, iniciatoriaus pagalba sukurti gyventojams reikalingų paslaugų teikimo sąlygas.

Gyventojų įtraukimas į bendruomeninę veiklą, bendruomenės stiprinimas

Gyventojų įsitraukimas į bendruomeninę veiklą yra labai svarbus. Užimtumo, tarpusavio palaikymo ir bendravimo kultūra stiprina bendruomenę, kuri gali būti veiklų iniciatorė. Stipri bendruomenė – puikus partneris savivaldai, siekiant kokybiško gyvenimo.

Eil. Nr.	PRIORITETAI	TIKSLAI	PRIEMONĖS
1.	Sveikatinimas; gamtos teikiamų galimybių panaudojimas	1.1. Edukacinių veiklų sukūrimas, pažintinių, pramoginių takų maršrutų įrengimas – 3 maršrutai, 3 edukacijos	1.1.1. Sudaryti konkrečius pramoginius ir pažintinius maršrutus. Susitarti su žemių savininkais dėl bendradarbiavimo 1.1.2. Gynybinių įtvirtinimų (bunkerių) parengimas pažintiniam ir aktyviam poilsiui, turizmui (pvz. 3 parų gyvenimas (išgyvenimas) bunkeryje) 1.1.3. Pažintinių maršrutų programų sudarymas ir gidų paruošimas 1.1.4. Priežiūros sistemos sukūrimas, susitarimas, savanorystė 1.1.5. Interaktyvių technologijų panaudojimas tiek pritraukiant, tiek teikiant paslaugas 1.1.6. Vietinės floros ir faunos pažintinės edukacinės programos 1.1.7. Paslaugų viešinimo

			priemonių ir įrankių parengimas
		1.2. Supažindinti, motyvuoti ir palydėti galinčius teikti paslaugas lankytojams	<p>1.2.1. Išsiaiškinti paslaugų poreikį ir galimybes jas teikti (sąrašas)</p> <p>1.2.2. Organizuoti konsultacijas, mokymus, kūrybines dirbtuves ir kt., skatinant žmones pradėti teikti paslaugas</p> <p>1.2.3. Paslaugų patrauklus iliustravimas, pateikimo koncepto sukūrimas</p>
		1.3. Maitinimo paslaugų plėtra	<p>1.3.1. Seniūnija sudaro sąlygas teikiantiems maitinimo paslaugas parengti tinkamą infrastruktūrą</p> <p>1.3.2. Vietinės produkcijos prekybos skatinimas</p>
		1.4. Sveikatingumo ir sporto paslaugų plėtra Kapčiamiesčio apylinkėse	<p>1.4.1. Siekiant mažinti priklausomumą nuo sezoniškumo, bus skatinamas sveikatinimo paslaugų teikimas. Kaimo turizmo sodybų specializacija. Organizuojami mokymai, konsultacijos</p> <p>1.4.2. Visuomeninės rekreacinės erdvės su vandens dviračiais prie Niedaus ežero įkūrimas</p> <p>1.4.3. Nardymo centro „Kapčiamiesčio Neptūnas“ su infrastruktūra įkūrimas</p> <p>1.4.4. Dviračių, paspirtukų, skuterių nuomos ir keitimosi punktas. Elektrinių dviračių, paspirtukų pakrovimo stotelės</p>

2.	Vietinių gyventojų užaugintų daržovių, grybų ir vaisių perdirbimas, bendruomeninio ir kitokio verslo skatinimas	2.1. Bendruomeninio verslo principu teikti Liofilizavimo ir vakuumavimo paslaugas	<p>2.1.1. Parengti projektą VVG arba kitam finansuotojui, sukuriant verslo modelį</p> <p>2.1.2. Nupirkti technologiniam procesui reikalingą įrangą ir priemones</p> <p>2.1.3. Bendruomeninio verslo dalyvių motyvacijos sistemos aprašymas, sutarimas su bendruomene</p> <p>2.1.4. Kokybės standarto apsirašymas</p> <p>2.1.5. Su Kapčiamiesčiu susijusio prekės ženklo, produktų pozicionavimo sukūrimas</p>
		2.2. Reikalingų paslaugų gyventojams teikimo inicijavimas	<p>2.2.1. Atlikti gyventojų tyrimą, kokių paslaugų trūksta Kapčiamiestyje</p> <p>2.2.2. Sukurti paslaugoms teikti tinkamas erdves su įranga</p> <p>2.2.3. Gyventojų skatinimo užsiimti verslu ir palaikymo kultūros kūrimas</p> <p>2.2.4. Esamos infrastruktūros pritaikymas naujų verslų pritraukimui arba esamų plėtrai</p>
3.	Gyventojų įtraukimas į bendruomeninę veiklą, bendruomenės stiprinimas	3.1. Miestelio gyventojų šeiminkiško pojūčio ugdymas	<p>3.1.1. Nuolat vykdyti gyventojų apklausas dėl poreikių ir kt.</p> <p>3.1.2. Bendrystės simbolio atradimas, sutarimas</p> <p>3.1.3. Bendruomeninių namų pritaikymas bendruomenės poreikiams. Viešosios bendruomeninės infrastruktūros kūrimas ir puoselėjimas</p> <p>3.1.4. Individualus bendravimo, tiesioginio santykio su gyventojais kūrimo priemonės</p> <p>3.1.5. Bendruomenėje gyvenančių žmonių gebėjimų panaudojimo galimybių kūrimas</p>

	3.2. Bendradarbiavimas tarp institucijų, institucijų atstovų įsitraukimas į kitų veiklas	3.2.1. Bendruomenės inicijuotų projektų palaikymas ir priežiūra bendradarbiaujant su seniūnija 3.2.2. Bendrų projektų, pasiskirstant atsakomybę su seniūnija, inicijavimas 3.2.3. Bendrų renginių su kitomis institucijomis organizavimas
--	---	---

5. KROSNO BENDRUOMENĖS STRATEGINIS PLANAS 2022-2027 M. (IŠTRAUKA)

STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS, GRĖSMĖS (SSGG)

STIPRYBĖS

- Geras susisiekimasis - per Krosną eina geležinkelis Alytus-Kazlų Rūda, Alytų, Marijampolę, Kalvariją sujungia - asfaltuotas kelias
- Yra žirgynas, kuriame veisiami Trakėnų veislės žirgai, nuo 1997 m. rengiamos kasmetinės konkūrų varžybos
- Veikia visuminio ugdymo nuoseklumu besiremiantis vaikų darželis ir pradinė mokykla
- Veikia vaikų dienos centras
- Miestelio centre yra didelis plotas viešosios paskirties žemės (senas sodas)
- Stiprus ryšys ir bendradarbiavimas tarp sektorių - seniūnijos, bendruomenės, vaikų ir jaunimo centro, Krosnos kultūros namų ir aktyvių miestelio gyventojų

SILPNYBĖS

- Viešojo transporto trūkumas, žmonių mobilumo problema
- Daug asocialių šeimų su socialinių įgūdžių stoka
- Savirealizacijos, naujų žinių ir potyrių trūkumas
- Trūksta jaunimo užimtumo, neformalaus švietimo
- Prasta socialinė - psichologinė atmosfera, sumažėjęs socialinis gyventojų saugumas

GALIMYBĖS

- Skatinti tarpsektorinį bendradarbiavimą ir sistemingą partnerystę per neformalias veiklas, socialines paslaugas ir pan.
- Neformaliomis veiklomis ir aktyvinimu didinti socialinių grupių integraciją į darbo rinką ir socialinį gyvenimą
- Išnaudojant viešąją erdvę ir pastatą kurti ir plėtoti socialinę infrastruktūrą, kuri paskatintų į miestelį grįžti jaunos ir darbingo amžiaus žmones

GRĖSMĖS

- Daug nemotyvuotų, dirbti nenorinčių žmonių
- Būsto trūkumas, tiek pirkti, tiek nuomoti daro didelę įtaką kaimo senėjimui
- Motyvacijos ir "patrauklių" jaunimui darbo vietų trūkumas

PRIORITETAI, TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

I prioritetas. Integruoti socialiai pažeidžiamas grupes, darbingo amžiaus žmones į darbo rinką, skatinti jaunimo verslumą ir tvarią socialinę ir ekonominę plėtrą Krosnos seniūnijoje	
1.1. tikslas. Įkurti (įsteigti) integruotą „Šeimos centrą“ Krosnos ir aplinkinių kaimų gyventojams.	
1.1.1.	Įkurti “Bendrystės namus” jaunoms šeimoms ir (arba) asmenims siekiantiems įsitvirtinti Lazdijų rajone
1.1.2.	Įkurti senjorų užimtumo ir laikinos globos namus
1.1.3.	Įkurti vaikų ir jaunimo “loftus” užimtumo, asmeninių švenčių ir kitų renginių organizavimui ir skatinti vaikų ir jaunimo užimtumą pasitelkiant naujus, inovatyvius lavinimo metodus
1.1.4.	Skatinti jaunimo verslumą įkuriant „šiaubo kambarį“ ir (arba) jaunimo verslumo dirbtuves
1.1.5.	Įkurti sporto ir sveikos gyvensenos klubą visai šeimai ir organizuoti švietėjiškas sveikos gyvensenos programas
1.1.6.	Organizuoti socialinius įgūdžius gerinančias veiklas (pvz.: jaunimo sodą, daržą, šiltnamį; organizuoti paskaitas apie maisto gamybą, namų ruošą ir pan.
1.1.7.	Organizuoti bendruomeninio transporto paslaugas (pvz.: prie viešųjų paslaugų; maisto pristatymo į atokesnes vietas; teikti vaikų, senjorų pavėžėjimo paslaugas)
1.1.8.	Sukurti (įdiegti) mobilią programėlę jungiančią visas veiklas – kompleksinės paslaugos
2.1. tikslas. Kurti kokybišką ir patrauklią gyvenamąją aplinką visoms kartoms įgyvendinant tvarias socialines ir ekonomines inovacijas bendruomenės viešojoje erdvėje	
2.1.1.	Pritaikyti viešąją erdvę aktyviam poilsiui gamtoje (pvz.: piknikų erdvės; atnaujinti ir įrengti tvenkinį su poilsio erdvėmis; įrengti pasivaikščiavimo takus ir kt.)
2.1.2.	Įkurti inovatyvią interaktyvių žaidimų, lavinimo ir užimtumo erdvę panaudojant AIE

6. SEIRIJŲ BENDRUOMENĖS STRATEGINIS PLANAS 2022-2027 M. (IŠTRAUKA)

STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS, GRĖSMĖS (SSGG)

STIPRYBĖS

- Miestelis stovi kryžkelėje tarp Lazdijų, Druskininkų, Metelių ir Alytaus.
- Aplinkui miestelį yra 3 dideli ežerai
- 3 draustiniai, kur auga į raudonąją knygą įrašyti Baliniai vėžliai
- Metelių regioninis parkas, puiki vieta poilsiui
- Tvari partnerystė tarp įstaigų ir organizacijų (seniūnijos, Metelių regioninio parko, Kultūros namų, gimnazijos ir kt.)
- Grįžta jaunos šeimos
- Maža socialinė atskirtis, smarkiai sumažėjęs socialinės rizikos šeimų skaičius
- Aktyvūs senjorai (miestelio šviesuoliai) dar galintys dirbti ir prisidėti prie įvairių veiklų vykdymo

SILPNYBĖS

- Darbo vietų ne rajono savivaldybėje ar jos biudžetinėse įstaigose trūkumas
- Trūksta profesinį (specialybės) išsilavinimą turinčių darbuotojų, ypatingai jaunų specialistų
- Nėra laisvų viešųjų pastatų (patalpų) veiklų plėtrai

GALIMYBĖS

- Vaikų užimtumas, vaikų vasaros užimtumas, neformalių veiklų organizavimas teikiant bendruomenės pavėžėjimo (taxi) paslaugas
- Paslaugų jaunoms mamoms, kurios dar prižiūri vaikus, plėtra
- Plėtoti socialines ir verslumo paslaugas
- Įtraukti aktyvius senjorus į neformalaus užimtumo, švietimo, vaikų lavinimo veiklas
- Išnaudoti istorinį potencialą turistų pritraukimui
- Kurti alternatyvius verslus pramonei

GRĖSMĖS

- Žmonės, ypatingai vaikai, yra priklausomi nuo viešojo ir mokyklos transporto, kas labai sumažina galimybes tiek darbui, tiek dalyvavimui neformaliose, popamokinėse, meno ar sporto mokyklose veiklose
- Pasyvi bažnyčia
- Neišnaudojamos turizmo paslaugų vystymo galimybės
- Informacijos sklaidos ir "dalinimosi žiniomis" apie vykstančias veiklas, veikiančius verslus ir pan. trūkumas
- Didžioji dalis darbingo amžiaus žmonių vyksta dirbti į rajono centrus: Alytų ar Druskininkus
- Didelis atotrūkis, tiek socialinis, tiek ekonominis, nuo kitų Lietuvos rajonų

PRIORITETAI, TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

I prioritetas. Socialinės gerovės kūrimas	
1.1. tikslas. Seirijų bendruomenės paslaugų namų įkūrimas ir plėtra	
1.1.1.	Organizuoti (teikti) paslaugas gyventojui ir turistui
1.1.2.	Teikti komercines skalbyklos paslaugas poilsio verslą vykdančioms įmonėms ir organizacijoms
1.1.3.	Organizuoti sveikos gyvensenos, sporto užsiėmimus įvairioms grupėms (vaikams; senjorams; moterims; mamoms su mažais vaikais ir pan.)
1.1.4.	Organizuoti neformalaus švietimo programas (ekologija; šachmatai; verslumo ir profesinio orientavimo; savo krašto pažinimo ir kt.)

1.2. tikslas. Įsigyti bendruomenės autobusą - taxi	
1.2.1.	Suteikti galimybę gyventojams lengviau pasiekti gretimus kaimus, rajono centrą ir kaimyninius rajonus
1.2.2.	Teikti socialinio pavėžėjimo (taxi) paslaugas
1.2.3.	Teikti užsakomojo, pagal kiekvieno poreikius, pavėžėjimo paslaugas turistui
1.2.4.	Teikti skalbinių surinkimo paslaugas iš poilsio verslą vykdančių įmonių ir organizacijų
1.3. tikslas. Teikti aplinkos tvarkymo paslaugas	
1.3.1.	Aprūpinti aplinkos tvarkymo darbais Serijų senyvo amžiaus gyventojus
1.3.2.	Teikti aplinkos tvarkymo paslaugas „vasarinių sodybų“ savininkams
1.3.3.	Teikti aplinkos tvarkymo paslaugas privačioms sodyboms
1.3.4.	Teikti viešųjų erdvių tvarkymo paslaugas
II prioritetas. Verslumo skatinimas Seirijuose	
2.1. tikslas. Turistinių – švietėjiškų maršrutų ir pasakojimų organizavimas ir istorinių vietų įprasminimas	
2.1.1.	Žydų istorinės atminties atkūrimas, įamžinimas ir pažinimas
2.1.2.	Sukurti ir organizuoti Žydų gyvenimo istorijos ir genocido maršrutus
2.1.3.	Kitų istorinių asmenybių, kilusių nuo Seirijų krašto (Čiurlionio, Antanas Žmuidzinavičius, keramikas – Adamonis ir kt.) garsinimas per švietėjiškas turizmo veiklas
2.2. tikslas. Sveikos gyvensenos ir natūralių produktų propagavimas	
2.2.1.	Smulkių ūkių produktų perdirbimo skatinimas
2.2.2.	Sveiko maisto, užauginto vietos ūkiuose populiarinimas (edukacijos, švietėjiškos veiklos ir praktiniai užsiėmimai)
2.2.3.	Sveikatingumo ir veiktinimo veiklų vystymas „per potyrius – skonis, kvapas, uoslė...“
III prioritetas. Paslaugų ir objektų skaitmenizacija	
3.1. tikslas. Vykdyti aktyvų paslaugų ir teritorijos viešinimą	
3.1.1.	Sukurti rinkodaros (pardavimo) ir viešinimo strategiją
3.1.2.	Sukurti savitarnos užsakymų platformą su paslaugų ir produktų paketais
3.1.3.	Įrenti interaktvias skaitmenines lentas Seirijuose ir jo apylinkėse

7. VEISIEJŲ SENIŪNIJOS BENDRUOMENĖS STRATEGINIS PLANAS 2022-2027 M. (IŠTRAUKA)

PRIORITETAI, TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

I prioritetas. Socialiai atsakingo ir tvaraus turizmo vystymas Veisiejuose	
1.1. tikslas. Sukurti „Veisiejų veidas turistui“ iniciatyvą	
1.1.1.	Sukurti Veisiejų miestelio vizualizciją – identitetą
1.1.2.	Įkurti turizmo organizavimo iniciatyvą – sujungti jau turimas paslaugas, infrastruktūrą taip pat plėtoti naujus ir paslaugų paketus parduoti turistui
1.1.3.	Organizuoti plenerus (profesionalius ir mėgėjiškus), kurių metu tapyti ant miestelio pastatų, kurie taptu Miestelio veidu ir trauku žmones
1.1.4.	Sukurti paveikslų galeriją ir sodą
1.1.5.	Bendruomenės išaugintomis gėlėmis „apsodinti“, puošti miestlį – tapti vasaros gėlių sostine
1.2. tikslas. Sukurti ir atnaujinti jau esamą infrastruktūrą	
1.2.1.	Įrengti bendruomenės gėlių šiltnamį
1.2.2.	Įrengti visą gyventojui ir turistui būtiną infrastruktūrą parke šalia ežero: paspirtukų ir dviračių

nuomos punktą; vietos produktų ir bendruomenės augintų gėlių turgelė; poilsio ir piknikų erdves (išmanus apšvietimas, griliaus krosnelės kita reikalinga įranga naudojama naudojant el. Atsiskaitymo sistemą); poilsio erdves su WIFI ryšiu

1.2.3. Įrengti QR kodus ant pastatų – urbanisinio Veisiejų miestelio paminklo dalies

8. ŽAGARIŲ BENDRUOMENĖS STRATEGINIS PLANAS 2022-2027 M. (IŠTRAUKA) STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS, GRĖSMĖS (SSGG)

STIPRYBĖS

- Turtinga, gamtos išteklių, gamta: Dūsios ežeras, Metelių regioninis parkas, Trako miškas, Kamino kelias
- Asfaltuotas kelias, geras privažiuojamasis kelias - kryžkelė tarp Druskininkų, Alytaus ir Lazdijų
- Kaime yra susidariusi stipri bendruomenė (susitikimai, bendravimas, emigrantų pritraukimas atgal į Žagarius)
- Žagarių kaime ir jo apylinkėse veikia stiprūs ir įvairūs smulkūs ūkiai
- Stiprus ir aktyvus bendruomenės lyderis
- Nėra bedarbių (gyventojai dirba, ūkininkauja, nėra socialinių šeimų)
- Jauna, pilna idėjų ir noro bendruomenė (įkurta 2019 m.)
- Veikia stiprūs ir bendradarbiauti linkę aviacijos ir Dainavos buriuotojų klubai
- Bendruomenėje yra stiprus bendrumo jausmas

SILPNYBĖS

- Dalis autobusų maršrutų buvo panaikinti
- Neišplėtotas partnerystė su savivalda, trūksta abipusio supratimo ir susikalbėjimo
- Nėra bendradarbiavimo tarp Žagarių kaimo bendruomenės ir Lazdijų kultūros centro
- Trūksta neformalaus jaunimo švietimo
- Vaikams mokyklose trūksta politinio švietimo, verslumo ir profesinio orientavimo švietimo

GALIMYBĖS

- Bendruomenės taksi (nemobiliems gyventojams bus paprasčiau judėti, o norintys ir galintys galės užsidirbti)
- Žagarių kaime ir jo apylinkėse veikiančių smulkių ūkių - galimybė plėtoti trumpąsias maisto grandines
- Šalia esantys pėsčiųjų, dviračių takai yra puiki terpė vystyti ir skatinti aktyvųjį turizmą Žagariuose
- Vandens turizmo vystymas
- Verslų ir užimtumo skatinimas / kūrimas jaunimui
- Šalia kaimo yra įsikūręs veislinis žirgynas - turistinio maršruto su žirgais vystymas, pramoginė žirgininkystė
- Bendruomenė nuosavybės teise valdo ne tik naujai įrengta stoginę bet ir beveik 20 arų žemė - bendruomenės namų įkūrimas ir plėtra, vieta paslaugų ir produktų pardavimui

GRĖSMĖS

- Jaunimas, išvykę mokytis, nebegrįžtą į Žagarių kaimą
- Pagalbos iš vietinės valdžios trūkumas
- Jaunimas nedalyvauja rinkimuose (politikoje) arba (ir) yra labai įtakotas politinių sprendimų priėmimo
- Pagrindinė grėsmė - Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcijos Metelių regioninio parko grupės keliami reikalavimai, ribojimai ir draudimai

I prioritetas. Gamtos ir natūralaus turizmo vystymas	
1.1. tikslas. Sukurti ir vystyti įvairialypius maršrutus Lazdijų rajono svečiams (turistams ir poilsiautojams).	
1.1.1.	Vystyti vandens maršrutą – kryžių šventovė (koplyčia) – piliakalnis - kiaulės koja (pelkė su paukščių apžvalga) – Regioninio parko ekspozicijų salė (galimybė išlipti iš plausto ir praeiti pėsčiųjų taku);
1.1.2.	Vystyti pažintinį maršrutą su sustojimais „Traukinuku aplink Dusią“;
1.1.3.	Vystyti pažintinio turizmo (pėsčiųjų ir dviračių) maršrutą Metelių regioninis parkas–Žagarių kaimas–Trako miškas
II prioritetas. Bendruomeniškumo ir bendradarbiavimo skatinimas, paslaugų plėtra	
2.1. tikslas. Socialinės infrastruktūros kūrimas ir plėtra	
2.1.1.	Bendruomenės namo plėtra - ten organizuojamas maitinimas turistui, atidaryta vietos produktų, gaminių krautuvėlė. Organizuojami sociokultūriniai renginiai ir bendruomenės nariams, ir svečiams
2.1.2.	Vandens ir sausumos transporto įsigijimas
2.2. tikslas. Bendruomeniškumo ir bendradarbiavimo skatinimas	
2.2.1.	Skaitmenizuoti paslaugų paketus, turistinius maršrutus, lankomus objektus ir paslaugas
2.2.2.	Įrengti buriavimo ir aviacijos simuliacijos
2.2.3.	Bendrų renginių, stovyklų šeimoms, vaikų vasaros užimtumas su aviacijos ir buriavimo klubais

-----

9 priedas. Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimui naudotos apklausos anketa

10 priedas. Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimo duomenys

Lazdijų rajono savivaldybės kaimo gyventojų ir organizacijų poreikių tyrimas

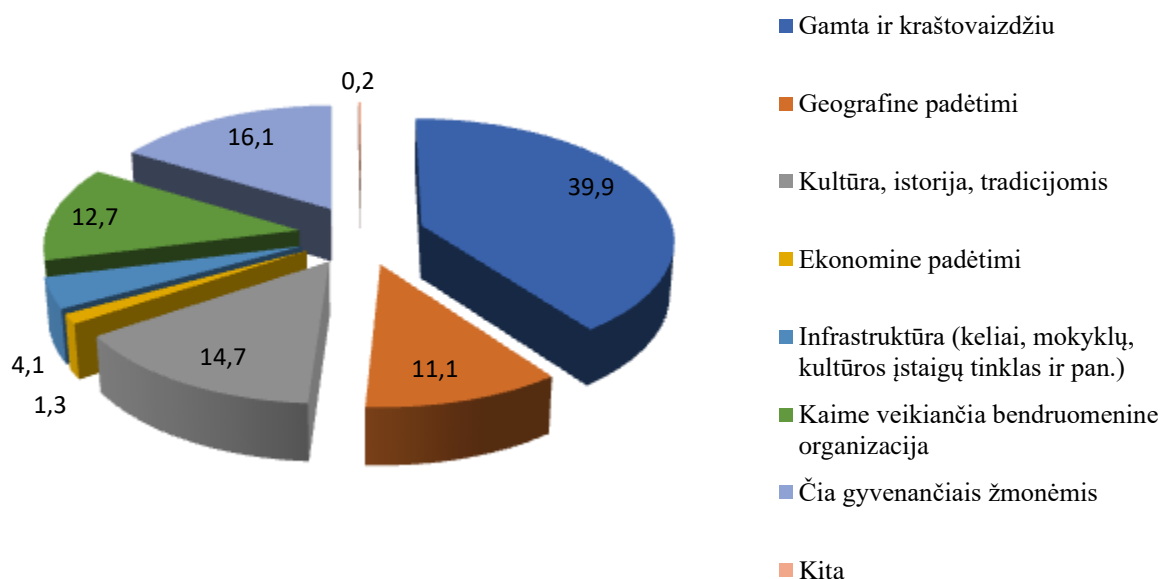
Apklausa vykdyta 2023 m. sausio – vasario mėn., naudojantis internetine programa <https://apklausa.lt/>. Gauti 267 respondentų, dalyvavusių tyrime atsakymai.

1. Kokių gyvenamosios vietovės bruožu ar vietos gyvenimo ypatumu Jūs labiausiai didžiuojatės?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Gamta ir kraštovaizdžiu	223	39.9%
Geografinė padėtimi	62	11.1%
Kultūra, istorija, tradicijomis	82	14.7%
Ekonomine padėtimi	7	1.3%
Infrastruktūra (keliai, mokyklų, kultūros įstaigų tinklas ir pan.)	23	4.1%
Kaime veikiančia bendruomenine organizacija	71	12.7%
Čia gyvenančiais žmonėmis	90	16.1%
Kita (įrašyti):	1	0.2%

Nekilnojamu paveldu (dvarais)

Kokių gyvenamosios vietovės bruožu ar vietos gyvenimo ypatumu Jūs labiausiai didžiuojatės

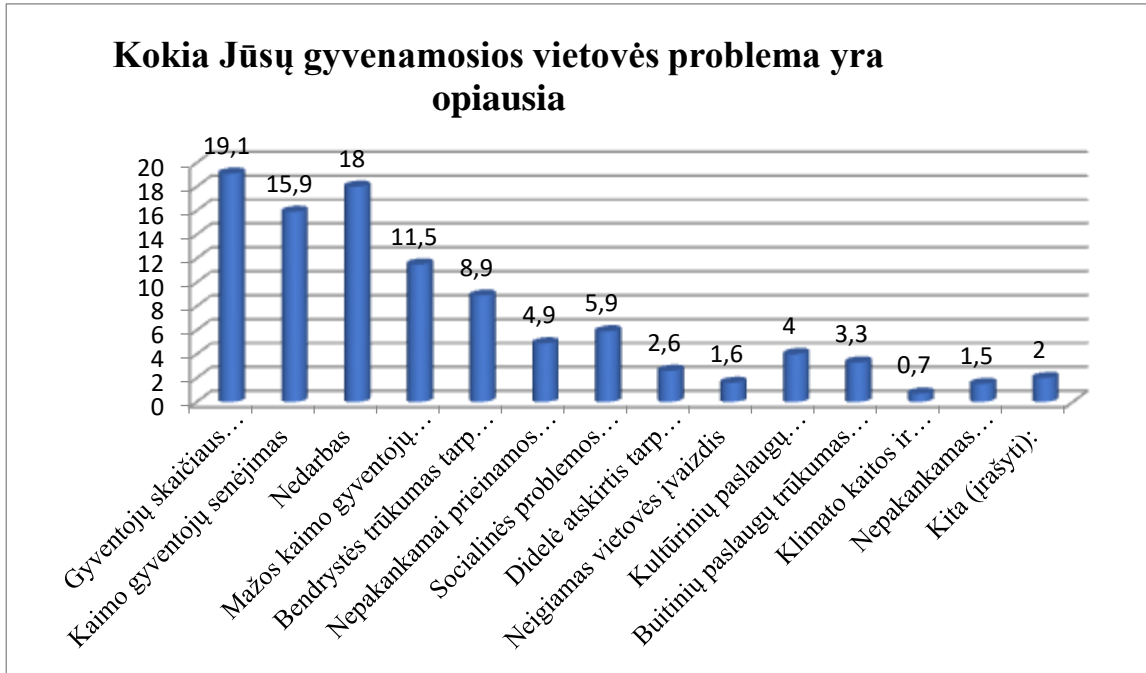

2. Kokia Jūsų gyvenamosios vietovės problema yra opiausia?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Gyventojų skaičiaus mažėjimas	155	19.1%
Kaimo gyventojų senėjimas	129	15.9%
Nedarbas	146	18.0%
Mažos kaimo gyventojų pajamos	93	11.5%
Bendrystės trūkumas tarp gyventojų	72	8.9%
Nepakankamai prieinamos mokyklos, vaikų darželio, kultūros, banko, medicinos ir kitos paslaugos	40	4.9%
Socialinės problemos (asocialios šeimos, žalingi įpročiai ir kita)	48	5.9%
Didelė atskirtis tarp jaunimo ir pagyvenusių žmonių	21	2.6%
Neigiamas vietovės įvaizdis	13	1.6%
Kultūrinių paslaugų trūkumas (koncertai, spektakliai, šokių vakarai, laisvalaikio renginiai ir kita)	32	4.0%
Buitinių paslaugų trūkumas (siuvimas, kirpimas, avalynės, buitinės technikos taisymas ir kita)	27	3.3%
Klimato kaitos ir aplinkosaugos problemos	6	0.7%
Nepakankamas sveikatingumo skatinimas ir gyvūnų gerovės užtikrinimas	12	1.5%
Kita (įrašyti):	16	2.0%

1. Kelių būklė apgailėtina.
2. Inžineriniai tinklai.
3. Blogi keliai.
4. Infrstruktūros trūkumas: vanduo, keliai, šaligatviai, dviračių takai, maudymosi vietos.
5. Blogas susisiekimas, darbo vietų kūrimui neteikiama jokia parama.
6. Vietinės reikšmės keliai, privažiavimų prie gyvenamųjų sodybų klausimo sprendimas.
7. Prasti keliai.
8. Veiklų jaunimui trūkumas.
9. Nepakankamas vietos valdžios dėmesys smulkiam ir vidutiniam vietos verslui.
10. Labiausiai trūksta gyventojų tarpusavio bendravimo, bendrystės, bendrų veiklų.

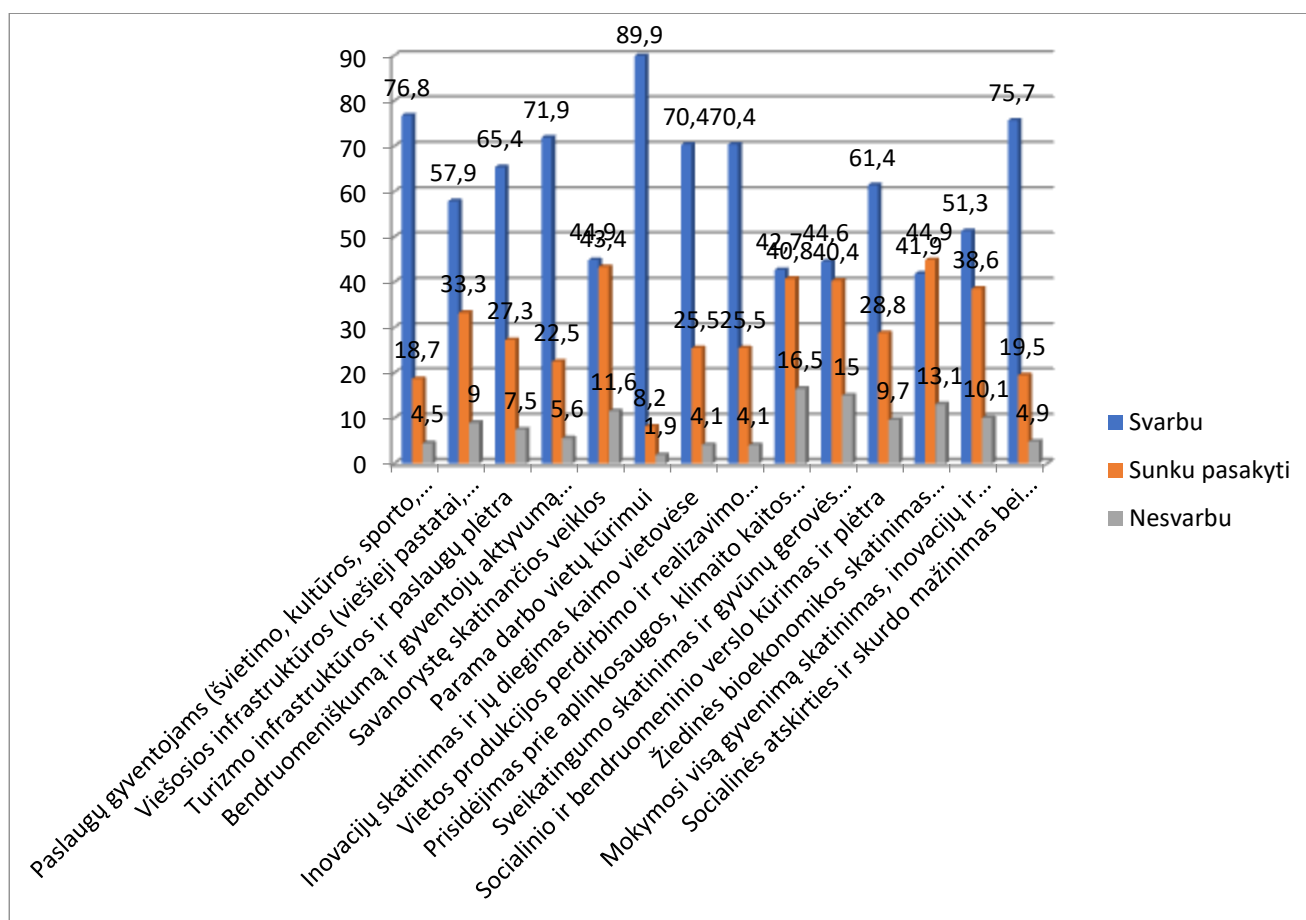
11. Susisiekimas su centru.
12. Niekaip neišasfaltuojamas vieškelis.
13. Nėra parduotuvės būtiniausių produktų nusipirkti, autobusai praktiškai nevažiuoja.
14. Parduotuvės nebuvimas.
15. Tiesioginis susisiekimas (Vilnius – Lazdijai, per Seirijus).
16. Susisiekimas su miestais.

3. Europos Sąjungos parama Lietuvos kaimui bus teikiama ir laikotarpiu iki 2027 m. Kokioms veiklos sritims Jūsų nuomone turėtų būti skiriama parama?

	Svarbu	Sunku pasakyti	Nesvarbu
1. Paslaugų gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo ir pan.) plėtra	205 (76.8%)	50 (18.7%)	12 (4.5%)
2. Viešosios infrastruktūros (viešieji pastatai, viešosios erdvės ir pan.) plėtra	154 (57.9%)	89 (33.3%)	24 (9.0%)
3. Turizmo infrastruktūros ir paslaugų plėtra	174 (65.4%)	73 (27.3%)	20 (7.5%)
4. Bendruomeniškumą ir gyventojų aktyvumą skatinančios iniciatyvos	192 (71.9%)	60 (22.5%)	15 (5.6%)
5. Savanorystę skatinančios veiklos	120 (44.9%)	116 (43.4%)	31 (11.6%)
6. Parama darbo vietų kūrimui	240 (89.9%)	22 (8.2%)	5 (1.9%)

	Svarbu	Sunku pasakyti	Nesvarbu
7. Inovacijų skatinimas ir jų diegimas kaimo vietovėse	188 (70.4%)	68 (25.5%)	11 (4.1%)
8. Vietos produkcijos perdirbimo ir realizavimo skatinimas	188 (70.4%)	68 (25.5%)	11 (4.1%)
9. Prisidėjimas prie aplinkosaugos, klimaito kaitos švelninimo, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, bei tvarios energetikos plėtojimo ir gamtos išteklių tausojimo	114 (42.7%)	109 (40.8%)	44 (16.5%)
10. Sveikatingumo skatinimas ir gyvūnų gerovės užtikrinimas	119 (44.6%)	108 (40.4%)	40 (15.0%)
11. Socialinio ir bendruomeninio verslo kūrimas ir plėtra	164 (61.4%)	77 (28.8%)	26 (9.7%)
12. Žiedinės bioekonomikos skatinimas (atsinaujinančiųjų energijos išteklių, šalutinių produktų, atliekų, liekanų ir kitų nemaistinių žaliavų naudojimo palengvinimas bioekonomikos tikslais)	112 (41.9%)	120 (44.9%)	35 (13.1%)
13. Mokymosi visą gyvenimą skatinimas, inovacijų ir skaitmeninimo diegimas	137 (51.3%)	103 (38.6%)	27 (10.1%)
14. Socialinės atskirties ir skurdo mažinimas bei socialinės integracijos ir užimtumo skatinimas, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros prieinamumo didinimas	202 (75.7%)	52 (19.5%)	13 (4.9%)

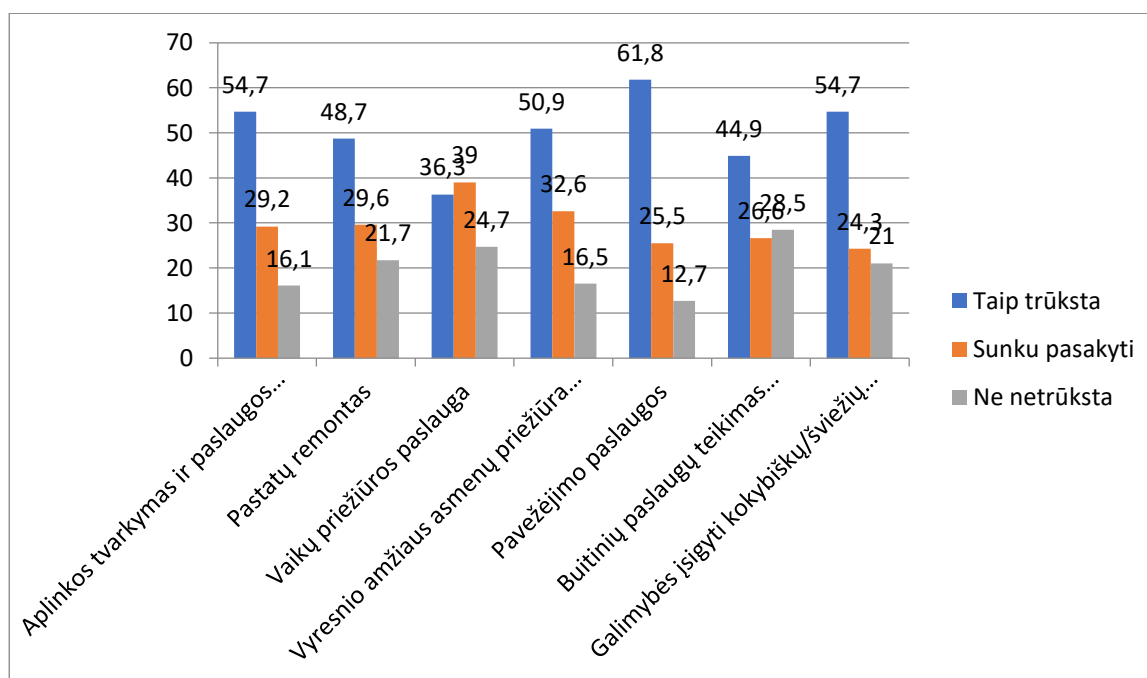
4. Ar trūksta Jūsų gyvenamojoje vietovėje šių paslaugų?

	Taip trūksta	Sunku pasakyti	Ne netrūksta
Aplinkos tvarkymas ir paslaugos namų ūkiams (vejų nupjovimas, vaismedžių genėjimas, sklypų įdirbimas, kaminų valymas, šulinių išvalymas ir pan.)	146 (54.7%)	78 (29.2%)	43 (16.1%)
Pastatų remontas	130 (48.7%)	79 (29.6%)	58 (21.7%)
Vaikų priežiūros paslauga	97 (36.3%)	104 (39.0%)	65 (24.7%)
Vyresnio amžiaus asmenų priežiūra (slauga, aprūpinimas būtiniaisiais pirkimais ir pan.)	136 (50.9%)	87 (32.6%)	44 (16.5%)
Pavežėjimo paslaugos	165 (61.8%)	68 (25.5%)	34 (12.7%)
Buitinių paslaugų teikimas (kirpykla, skalbykla, siuvykla, batų taisykla ir pan.)	120 (44.9%)	71 (26.6%)	76 (28.5%)
Galimybės įsigyti kokybiškų/šviežių maisto produktų tiesiai iš gamintojo	146 (54.7%)	65 (24.3%)	56 (21.0%)

Jei trūksta kitų paslaugų, išrašykite kokius:

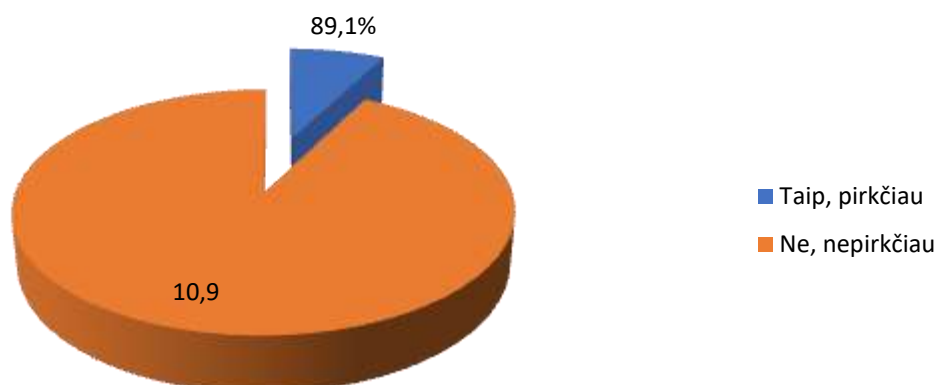
1. Kultūrinių (įvairūs renginiai: kinas, ekspozicijos, koncertai).
2. Automobilių remonto.
3. Sveikatos priežiūros paslaugų.
4. Ypatingai trūksta susisiekimui skirtų paslaugų tarp svarbių turizmo, kultūros bei tarpmiestinio transporto taškų (pvz. Mockavos geležinkelio stotis).
5. Nėra batų taisyklos, raktų gamybos.
6. Kelių priežiūros paslaugų.
7. Kaip ir visur kaimo kelių remontas ir priežiūra.
8. Galimybės įsigyti kokybiškų/šviežių maisto produktų tiesiai iš gamintojo.
9. Sporto ir laisvalaikio paslaugų teikimo.
10. Kelių asfaltavimo kaimo vietovėse.
11. Keliai.
12. Batų taisyklos.
13. Trūksta 24/7 atvirų susitikimo vietų po stogu atvykstantiems ar keliaujantiems. Trūksta maitinimo įstaigų-kavinės, baro, nakvynės vietų. To, kas skatina turizmą.
14. Darbų.
15. Asfaltuotų gatvių ir greičio mažinimo kalnelių.
16. Sveikatinimosi paslaugų.
17. Turistinės vietovėse - trumpalaikio apgyvendinimo paslaugų. Dideli reikalavimai tokiai paslaugai teikti.
18. SPA ir fizinės gerovės paslaugų (baseinai, sveikatingumo, sanatorinės paslaugos, įvairios terapijos).

5. Ar pirtumėte paslaugas, kurias pažymėjote 4 punkte, jei jos būtų pradėtos teikti Jūsų gyvenamojoje vietovėje?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Taip, pirkčiau	238	89.1%
Ne, nepirkčiau	29	10.9%

Ar pirtumėte paslaugas, kurias pažymėjote 4 punkte, jei jos būtų pradėtos teikti Jūsų gyvenamojoje vietovėje?

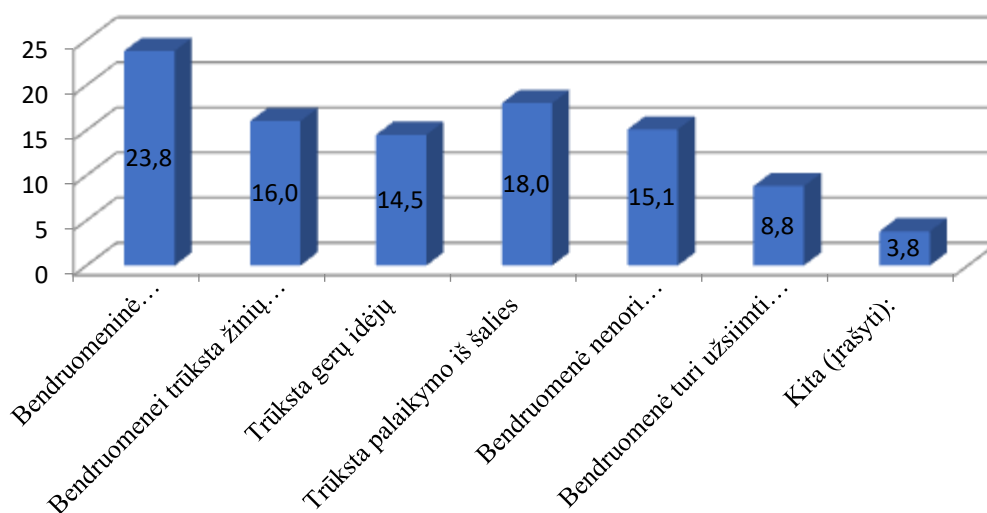
6. Kaip manote, kas trukdo Jūsų bendruomenei organizuoti savo verslą bei teikti įvairias paslaugas?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Bendruomeninė organizacija yra per silpna organizaciniu požiūriu, kad galėtų sėkmingai imtis ūkinės veiklos	143	23.8%

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Bendruomenei trūksta žinių ir paslaugų organizavimo patirties	96	16.0%
Trūksta gerų idėjų	87	14.5%
Trūksta palaikymo iš šalies	108	18.0%
Bendruomenė nenori rizikuoti ir vengia atsakomybės	91	15.1%
Bendruomenė turi užsiimti visuomenine veikla, kuri nesusijusi su pajamų gavimu	53	8.8%
Kita (įrašyti):	23	3.8%

1. Žmonės neturi pinigų.
2. Trūksta patalpų.
3. Trūksta įsitraukiančių ir aktyviai dalyvaujančių žmonių bendruomenėje.
4. Per mažai gyventojų.
5. Neturime bendruomenės.
6. Trūksta bendruomenės lyderio.
7. Išsilavinusių aktyvių žmonių stoka.
8. Manau kad yra daug baimės dėl ekonomines situacijos šalyje...nežinomybė kokie dar iššūkiai laukia.
9. Skurdas. Didelė viešojo, skolinto kapitalo, sutelktinio finansavimo lėšų stoka ir neprieinamumas. Priemonių finansavimo lėšų schemos paverčia bendruomenes prašytojais ir visiškai priklausomais nuo piniginių šaltinių valdytojų norų ir sąlygų.
10. Mažas gyventojų skaičiu.
11. Trūksta bendruomeniškumo tarp gyventojų.
12. Per dideli reikalavimai (pvz. įdarbinti kitą žmogų).
13. Bendruomenė net savo patalpų neturi.
14. Nera bendruomenės.
15. Bendruomenei per didelė mokesčių našta, o jei dar ir reikia samdyti darbuotojus, kas pagal projektus yra privaloma ir būtina.
16. Bendruomenė nenori įsipareigojimų.
17. Trūksta bendruomenės namų.
18. Bendruomenės pirmininkas turi žiūrėt pirmiausia bendruomenės reikalų o ne daryti UAB-ą.
19. Reikia konkrečios pagalbos pradėjusiems verslą, nepalikti vieno skęsti. Reikia, kad būtų su kuo pasikonsultuoti. Reikalingas verslumo konsultantas savivaldybėje.
20. Darbo vietų kūrimas, kai dažnos paslaugos būna sezoninės.
21. Trūksta bendruomenėje dirbančių aktyvių žmonių.
22. Trūksta gerų vadovų.
23. Visi projektai nusėda keliose bendruomenėse, kitų bendruomenių projektai nepasiekia.

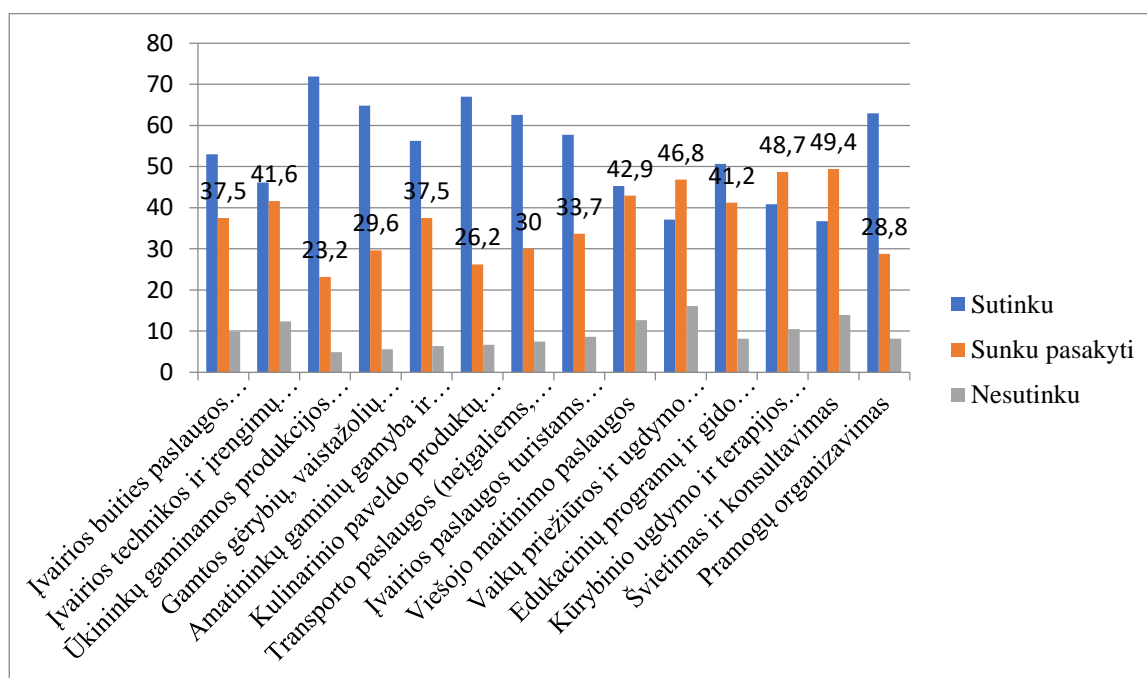
Kaip manote, kas trukdo Jūsų bendruomenei organizuoti savo verslą bei teikti įvairias paslaugas

7. Kaimo bendruomenės turi galimybę vykdyti ekonominę veiklą ir gauti pajamų. Kokios veiklos galėtų imtis Jūsų gyvenamojoje vietovėje veikiančios bendruomenės? Prašome įvertinti kiekvieną veiklą.

	Sutinku	Sunku pasakyti	Nesutinku
Įvairios buitės paslaugos gyventojams	141 (53.0%)	100 (37.5%)	26 (9.8%)
Įvairios technikos ir įrengimų priežiūros bei remonto paslaugos	123 (46.1%)	111 (41.6%)	33 (12.4%)
Ūkininkų gaminamos produkcijos pardavimas	192 (71.9%)	62 (23.2%)	13 (4.9%)
Gamtos gėrybių, vaistažolių rinkimas, džiovinimas ir pardavimas	173 (64.8%)	79 (29.6%)	15 (5.6%)
Amatininkų gaminių gamyba ir pardavimas	150 (56.2%)	100 (37.5%)	17 (6.4%)
Kulinarinio paveldo produktų gamyba ir pardavimas	179 (67.0%)	70 (26.2%)	18 (6.7%)
Transporto paslaugos (neįgaliems, senyvo amžiaus, vienišiams, nepasiturintiems asmenims)	167 (62.5%)	80 (30.0%)	20 (7.5%)
Įvairios paslaugos turistams (apgyvendinimas, maitinimas, gido paslaugos)	154 (57.7%)	90 (33.7%)	23 (8.6%)
Viešojo maitinimo paslaugos	121 (45.3%)	112 (42.9%)	34 (12.7%)
Vaikų priežiūros ir ugdymo	99 (37.1%)	125 (46.8%)	43 (16.1%)

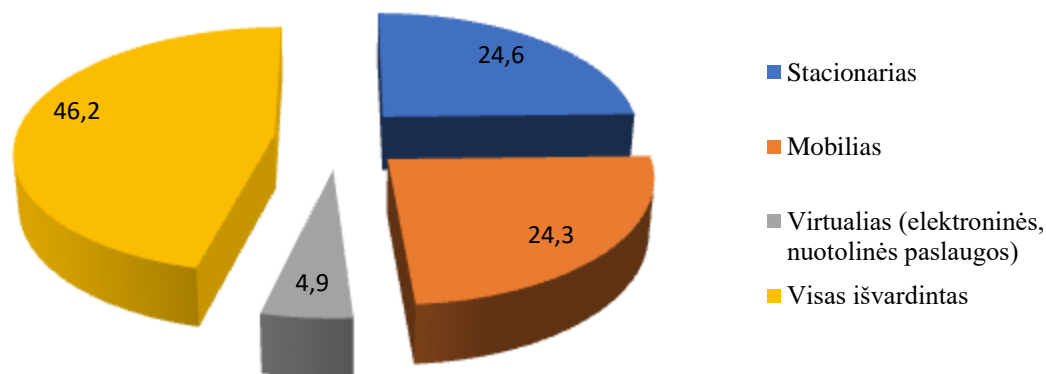
	Sutinku	Sunku pasakyti	Nesutinku
paslaugos			
Edukacinių programų ir gido paslaugos	135 (50.6%)	110 (41.2%)	22 (8.2%)
Kūrybinio ugdymo ir terapijos paslaugos	109 (40.8%)	130 (48.7%)	28 (10.5%)
Švietimas ir konsultavimas	98 (36.7%)	132 (49.4%)	37 (13.9%)
Pramogų organizavimas	168 (62.9%)	77 (28.8%)	22 (8.2%)

8. Kokias paslauga reikėtų teikti kaimo vietovėse?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Stacionarias	80	24.6%
Mobilias	79	24.3%
Virtualias (elektroninės, nuotolinės paslaugos)	16	4.9%
Visas išvardintas	150	46.2%

Kokias paslauga reikėtų teikti kaimo vietovėse

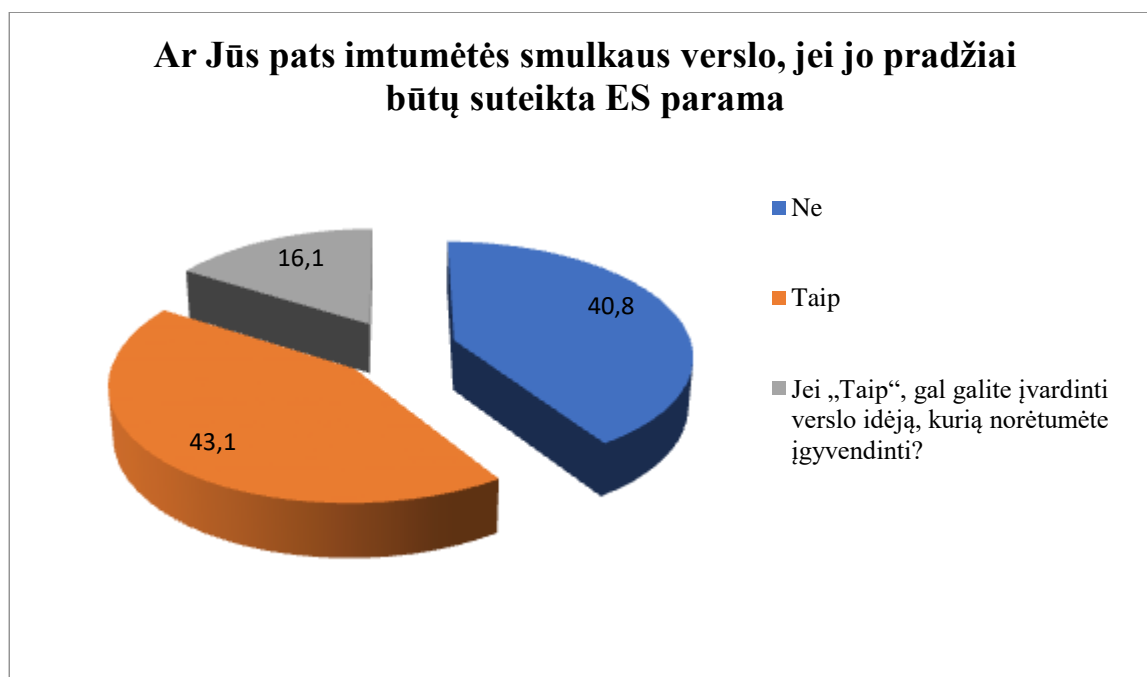

9. Ar Jūs pats imtumėtės smulkaus verslo, jei jo pradžiai būtų suteikta ES parama?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Ne	109	40.8%
Taip	115	43.1%
Jei „Taip“, gal galite įvardinti verslo idėją, kurią norėtumėte įgyvendinti?	43	16.1%

1. Žaidimų kambarys vaikams.
2. Paslaugos į namus senjorams.
3. Turiu ideja įrengti fotosesijų kampelį, pramogų erdvę šeimoms.
4. Samagono gamyba ir vartojimas.
5. Viešojo maitinimo paslaugos.
6. Maitinimo paslaugos.
7. Senelių namai arba senelių darželis.
8. Poilsio organizavimas.
9. Kanojų ir baidarių, dviračių nuoma, žuvies rūkinimas.
10. Galbūt edukacinių programų...
11. Mini kepyklėlė/valgyklėlė.
12. Edukaciniai pamokymai kepyklos gaminių ruošimas, šakočių kepimas ir kita susijusi su gastronomijos ruošimu gamyba, pardavimas vietiniai rinkai ypač mokykloms, darželiams, pensjonatams ir kitoms įstaigoms., paštomatams.
13. Kepykla.
14. Alpakų auginimas.
15. Plėsti avininkystę.
16. Kaimo restoranas ir viešbutis.
17. Maitinimas.
18. Pašarų gaminimo linija.
19. Jei būtų taikomi mažesni mokesčiai verslui ir paramai gauti, tada planuočiau.

20. Pieno produktų gamyba, daržovių auginimas.
21. Turizmo paslaugos.
22. Žolės pjovimo, medžių ir krūmų pjovimo apleistose teritorijose paslaugos.
23. Aplinkos tvarkymas, genejimas, žolės pjovimas.
24. Istorinis, pažintinis takas, vandens batutų parkas.
25. Sūrių gamyba.
26. Kavinė-baras, viešbutis, kempingas, edukacijos, tradicinių amatų organizavimas.
27. Turizmas, sveikatinimo paslaugos.
28. Masažai, mankštos, greito maisto gamyba.
29. Kaimo turizmas.
30. Senelių priežiūra, bendruomenės veiklos, edukacijos.
31. Verpimas, mezgimas.
32. Sveikatos gerinimo paslauga arba amatų verslas.
33. Maisto gaminimas.
34. Turizmo paslaugos.
35. Gyvenvietėje per mažai žmonių, jie neturi lėšų, nesinaudoja paslaugomis.
36. Per daug biurokratijos, pats mechanizmas neveikia.
37. Aplinkos tvarkymo darbai.
38. Socialinio verslo.
39. SPA centras ir fizinės gerovės paslaugos.
40. Žygiai gamtoje su žirgais, edukacijos.

10. Kokių turite konkrečių pasiūlymų, kaip būtų galima spręsti nedarbo problemą Jūsų gyvenamojoje vietovėje?

1. Susisiekimo problemos.
2. Kurti verslus, darbo vietas.

3. Reiktėtų tuos žmones, kurie gauna pašalpas, pratinti prie bet kokio darbo, norint gauti reikiamą kažką duoti.
4. Užsiimti kokia veikla.
5. Kurti darbo vietas.
6. Investuoti į didelį potencialą turinčių Lazdijų savivaldybės turistinių objektų pasiekiamumą. Įrengti dviračių arba pėsčiųjų takus, išvystyti normalų viešąjį transportą nuo Mockavos terminalo iki Lazdijų autobusų stoties ir krašto seniūnijų, kuriose yra pagrindiniai turistiniai savivaldybės objektai. To pasekoje, kraštas pritrauktų daugiau turistų, rastųsi naujų verslų, siekiančių aptarnauti turistus bei papildomų darbo vietų šitoje srityje.
7. Paprastuoju būdu - eiti dirbti.
8. Patys nedirbantys žmonės nenori dirbti, todėl problema neišsprendžiama... Gal darbingiems (pagal amžių, sveikatos būklę ir pan.) žmonėms reiktėtų nemokėti pašalpų, neduoti paramų, gal tada norėtų dirbti...
9. Nemokėti pašalpų
10. Steigti darbo vietas.
11. Skatinti jaunų žmonių verslumą.
12. Susisiekimo problema.
13. Daugiau įkurti darbo vietų arba padėti žmonėms nuvažiuoti iki tam tikros vietos.
14. Padėti realizuoti ūkininkų galvijų produkciją (pieną, mėsą ir kt. produktus) bei daržoves už garbingą kainą iš kurios būtų galima pragyventi ir išmokinti vaikus.
15. Kelti kvalifikaciją. Šviesti. Gydyti nuo priklausomybių.
16. Mažinti pašalpas nedirbantiems.
17. Pasižiūrėti mokesčių lengvatas, dalinai finansuoti įrangos įsigijimą. Sumažinti reikalavimus!
18. Statyti didelius šiltnamius ir auginti gėles, daržoves, įvairius sodinukus.
19. Kurti paslaugų teikimo vietas.
20. Sumažinti pašalpų dalijimą.
21. 3 metus neapmokestinti smulkiojo verslo.
22. Kapinių priežiūra, užaugintos produkcijos pardavimas, senolių priežiūra.
23. Finansiškai remiamamas smulkus verslas turi kurti naujas darbo vietas.
24. Verslo pritraukimą, smulkių verslininkų rėmimą (sąlygų palengvinimą, mokesčių palengvinimą, mokesčių atidėjimą verslo pradžiai).

25. Skirti ES paramą žmonėms susikuriantiems darbo vietą sau bei sukuriantiems darbo vietą kitiems, bent pirmiems metams.
26. Kurti daugiau gamybos įmonių.
27. Smulkaus verslo skatinimas. Bent kelių konkrečių vietų kur ūkininkai ir amatininkai galėtų prekiauti savo produkcija. Išreklamuotų, su normalia informacijos sklaida, ir pan. Kad ne tik pirkėjas žinotų kuriomis dienomis vyksta turgelis, bet ir prekybininkas lengvai rastų dalyvavimo sąlygas. Savivaldybės nutarimai ir potvarkiai tai nėra reklama. Dabar lyg ir yra kažkur tokios prekybos vietos, bet niekas nežino nei kokiomis sąlygomis, nei kokiomis dienomis ten galima prekiauti ir pan. Turi ieškoti savivaldybės svetainėje ir apskambinti pusę rajono, kad atrasti reikalingą informaciją. O turėtų būti paprasta.
28. Kurti darbo vietas pagal gyventojų poreikį
29. Smulkaus verslo skatinimas, ne žemės ūkio veiklos skatinimas, parama labai mažoms įmonėms.
30. Infrastruktūros gerinimas.
31. Reikia nustoti mokėti pašalpas turintiems priklausomybės problemų.
32. Nėra kam dirbti, namai tušti tiesiog darbo vietos yra bet nėra kam dirbti, kadangi yra nuo miestų centrų 10 km. Tad kuro sąnaudos sudaro daugiausia ir yra trukdis atvykti į siūlomą darbo vietą. Taigi kelionės išlaidų padengimas į darbą ir atgal į namus. Butų viena iš sprendžiamų klausimų.
33. Skatinti darbo vietų kūrimą sau ir kitiems.
34. Valstybės parama darbdaviams, platesnės subsidijų gavimo galimybės.
35. Trūksta palaikymo iš savivaldybės ir valstybės kuriant verslą ar įgyvendinant savo idėjas.
36. Nerengti darbo konkursų tik dėl vaizdo ir darbdaviams labiau tobulintis, kad popieriukas nevisada kažką reiškia, laikas žengti į Europą.
37. Leisti alkoholio gamybą.
38. Verslo pritraukimas ir plėtra.
39. Nuimti piktnaudžiaujantiems bedarbiams pašalpas.
40. Didelės investicijos tam tikrose Lazdijų raj. zonose.
41. Populiarinti ir viešinti gyvenimo kaime privalumus kurių tikrai yra, kad daugiau jaunų šeimų nebijotų keltis gyventi į provinciją. Jauni energingi žmonės sukuria arba pritraukia po truputį verslus ir į kaimo vietas. Taipogi būtų galima atleisti nuo tam tikrų mokesčių pradėjusiems savo verslus.
42. Naminių produktų krautuvėlė.
43. Kurti darbo vietas.

44. Didesnė parama iš savivaldybės smulkiems verslams.
45. Tai procesai, kurie trunka ne vienus metus ir burtų lazdelės niekas neturi, bet ... turi būti aiškus ir ilagaliakis tikslas, į kurį turi būti sutelktas pagrindinis viešojo valdymo ir bendruomenių darbas ir investicijos.
46. Gyventojų mažai likę, amžius senas, nežinau kas gali turėti ir kokių pasiūlymų.
47. Kurti darbo vietas, filialus.
48. Nemokėti pašalpų.
49. Leisti įsikurti ir supaprastinti sąlygas kurtis smulkiems perdirbo cechams (pvz. gelžbetoninių elektros stulpų utilizavimas, vilnos plovimo, karšimo, verpimo cechas).
50. Į paprastas darbo vietas, kaip kiemsargio, tvarkos palaikymo ir pan., nereikia žmonių skirstyti- tinkami ar netinkami, o priimti žmones tuos kurie nori dirbti.
51. Stiprinti, įvairinti švietimo įstaigų veiklą.
52. Pritraukti didesnę veslą į kaimo vietovę.
53. Daugiau projektų rašyti.
54. Investuotojų paieška iš savivaldos pusės.
55. Maitinimas, apleistų teritorijų tvarkymas, pagalba ūkininkams, gamtos gerybių (grybų, uogų, vaisių apdirbimas vietoje ir šaldymas, turistų apgyvendinimas, įvairios pramogos turistams.
56. Skatinti bendrystę, įkurti turgelį, gido darbo vietą.
57. Palankus viešojo transporto grafikas dirbantiems.
58. Įvairiapusė parama verslo pradžiai: pelno mokesčio lengvatos bent 3 metus, jeigu verslo pajamos neviršija 20 000 Eur per metus; privalomas VMI konsultavimas pirmaisiais verslo vykdymo metais, netaikant sankcijų; vietos valdžios parama smulkiam verslui ir bendruomenėms, įsteigiant buhalterio etatą bendruomenių ir pradedančių verslą (bent 2 metus) apskaitos tvarkymui.
59. Plėsti turizmą, taip pat galima būtų plėsti daržovių, uogų supirkimą ar fabriko įkūrimas, nes aplink pasiklausius, tai daug žmonių augina daug ką, tačiau rudeniui atėjus išmeta, na ar išdalina. Tiesiog užaugintai produkcijai, galimybė ją realizuoti.
60. Įsteigti gamybos įmonę, gaminti paklausų produktą įdarbinant kuo daugiau žmonių.
61. Įvairios mokestinės lengvatos arba visiškas atleidimas nuo mokečių pirmus 2 metus.
62. Neparduoti pieno supirkėjams, o patys gaminti ir parduoti įvairius pieno produktus.
63. Darbo pilna, tik reikia norėti jo imtis ir dirbti.
64. Bedarbių gaunamas išmokas duoti paslaugų pavidale.

65. Užsienio investicijų pritraukimas.
66. Savivaldybė turi ieškoti investuotojų kurie kurtų darbo vietas. Kuriasi pramonė tam yra tuščių apleistų vietų.
67. Atkurti, suremontuoti mokyklą su sporto sale, burbulinėm voniom. Padaryti kaip mini atsipalaidavimo namus. Žmonėms pabėgti nuo miesto, o kaimo gyventojams arti rasti sveiko laivalaikio praleidimo veiklą.
68. Organizuoti transportą ir vežimą iki darbo vietos kitame mieste.
69. Neuždarinėti viską, bet bent išsaugoti esamas įstaigas, kurios suteikia gyventojams reikalingas paslaugas.
70. Sukurti naujas darbo vietas (pavz. turizmas, edukacijos, biblioteka).
71. Kurti darbo vietas, bet prieš tai reikia mokesčius panaikinti...
72. Skatinti dirbti, o ne pašalpas gauti.
73. Kurti darbo vietas, o ne jas naikinti. Taip pat perauklėti žmones, kad jie atprastų gauti pinigus už tai, kad nedirba.
74. Kurti naujas darbo vietas, sąlygas kurtis jaunoms šeimoms.
75. Pritraukti įmones, stengtis ir vystyti veiklą kaimo vietovėse,
76. Skirti VVG arba NMA paramą verslui kurti ir plėtoti.
77. Skatinti žmones grąžinti miestelį/kaimą darbais o ne pašalpomis. Kas gauna soc.pašalpas eiti padėti atlikti darbus, o ne atsisakyti jų vykdyti.
78. Sukurti darbo vietas.
79. Tik smulkus verslas.
80. Mažinti išmokas arba naikinti galintiems dirbti arba stovėti darbo biržoje. Verčiau primokėti tiems kas gauna bent minimalų atlyginimą rajone.
81. Privataus verslo investicijos.
82. Alkoholizmo gydymas, daugeliui nėra galimybės dirbti, dėl važinėjimo problemų.
83. Nėra tokios problemos mūsų gyvenamoje vietovėje.
84. Problema yra ne nedarbas, o dirbti norinčių žmonių trūkumas!!!
85. Finansiškai remti darbo vietų kūrimą.
86. Kad įkurtas verslas nebūtų apkrautas mokesčiais, nes dėl to jis pasmerktas baigčiai net gerai neprasisidėjęs.
87. Mažesni mokesčiai.

88. Tinkamas žmogus problemas išspręsti gali per 4-5 metus. Sukurti LEZ, tegul pirmus metus dirba be mokesčių ir pan. Paprastai kopijuoti kitos užsienio valstybės kuriai tai pavyko veiklą.
89. Sukurti darbo vietas realias, nes dabar viskas vyksta fiktyviai.
90. Investuotojų pritraukimas.
91. Skatinti mažas bendruomenes veikti, kurti, teikti paslaugas, prisidėti su galimybe užsidirbti rengiant rajono šventes- pirkti paslaugas (edukacijų, apdovanojimams pirkti bendruomenių pagamintus suvenyrus, socialines paslaugas)...
92. Išnaudojant gamtinį potencialą orientuotis į SPA, fizinės gerovės ir aktyvias paslaugas.
93. Šias problemas turi spręsti išrinkta taryba, meras, savivaldybė. Tam ir dirbti turėtų, kad būtų netik gera gyventi bet ir už ką.
94. Daug dirbančių mūsų bendruomenėje.

11. Jūsų nuomone, kokios konkrečios priemonės pagerintų kaimo jaunimo (iki 29 m.) situacija?

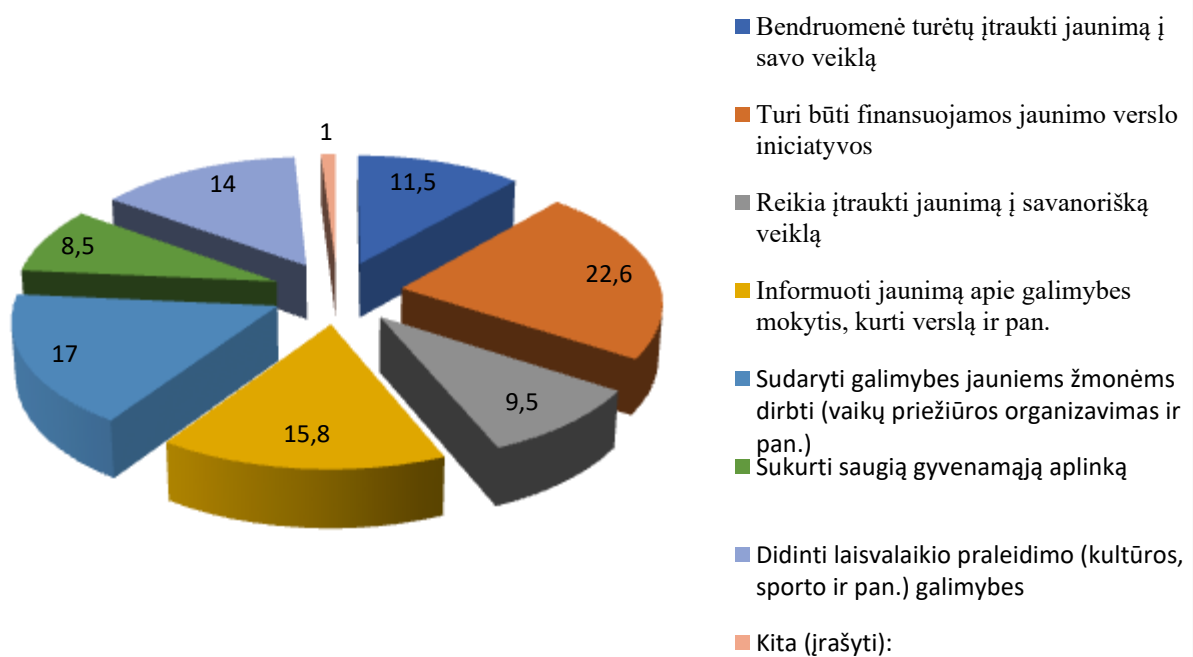
Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Bendruomenė turėtų įtraukti jaunimą į savo veiklą	100	11.5%
Turi būti finansuojamos jaunimo verslo iniciatyvos	196	22.6%
Reikia įtraukti jaunimą į savanorišką veiklą	82	9.5%
Informuoti jaunimą apie galimybes mokytis, kurti verslą ir pan.	137	15.8%
Sudaryti galimybes jauniems žmonėms dirbti (vaikų priežiūros organizavimas ir pan.)	147	17.0%
Sukurti saugią gyvenamąją aplinką	74	8.5%
Didinti laisvalaikio praleidimo (kultūros, sporto ir pan.) galimybes	121	14.0%
Kita (įrašyti):	9	1.0%

1. Jaunimo protegavimas. Ir svarbu kad nebūtų politinio mobingo.
2. Jaunimas nenori gyventi kaime.
3. Darbo vietos, mobilumas (viešasis transportas).
4. Ilgalaikio finansavimo subsidijuojamos programos jauniems (ne tik) žmonėms kuriantiems verslą kaimo vietovėse.
5. Išsilavinusiam ar kokį naudingą amatą mokančiam jaunuoliui (protingiems, kurie ir bus ta motyvuota bendruomenės dalis), kurio, tarkim, darbo vieta ar verslas yra regione gal net tame pačiame kaime, ar kuris kažkaip kitaip gali sukurti pridėtinę vertę kaime, suteikti nemokamą būstą,

pvz. 3 metams. Per tuos metus jaunas žmogus galės kurti, dirbti ir susitaupyti pinigų savo nuosavam būstui ir tikėkimės liks kaime.

6. Sukurti patrauklią gyvenamąją aplinką,
7. Kurti darbo vietas.
8. Jau niekas nepadės nes didelis nedarbas ir nėra jaunimui ką veikt.
9. Jaunimui tiesiog leisti būti saugioje aplinkoje, jų neįpareigojti, juos tiesiog stebėti ir reikalui esant užrėšti ribas. Ir kuo daugiau jiems skirtų erdvių kaimiškosiose vietovėse, kad ir jų unikalių per metus bus 30 jau verta jais rūpintis, nes tai net 30 jaunų žmonių. Šiai dienai opi problema jai jie gali atvažiuoti į Lazdijų Jaunimo centrą mokykliniu autobusiuku, grįžti galimybės jie jau neturi...

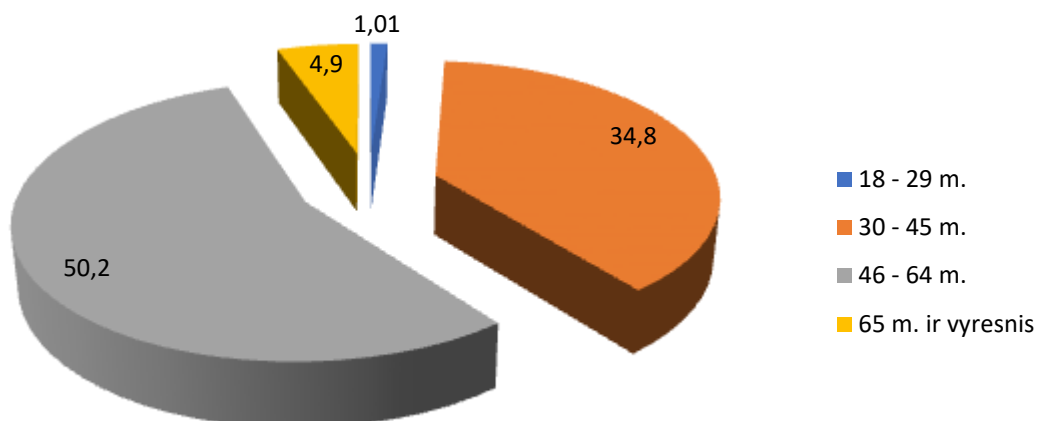
Jūsų nuomone, kokios konkrečios priemonės pagerintų kaimo jaunimo (iki 29 m.) situaciją

12. Jūsų amžius?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
18 - 29 m.	27	10.1%
30 - 45 m.	93	34.8%
46 - 64 m.	134	50.2%
65 m. ir vyresnis	13	4.9%

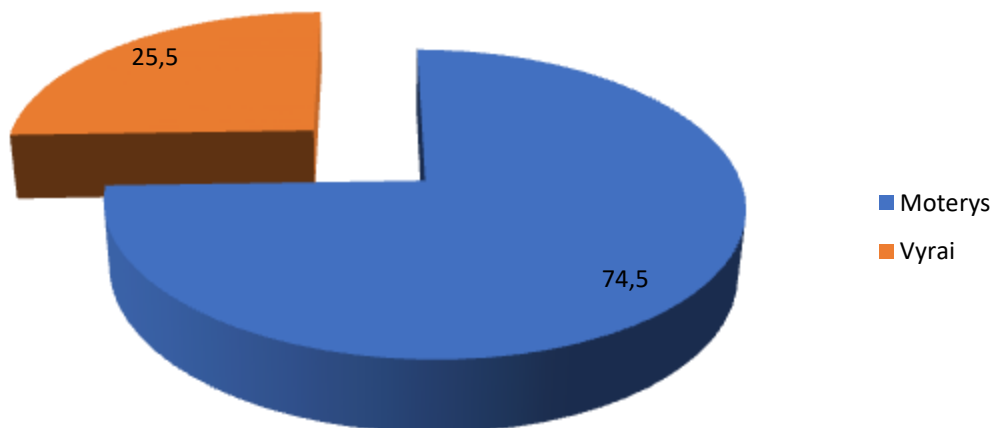
Respondentų amžius

13. Jūsų lytis?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Moteris	199	74.5%
Vyras	68	25.5%

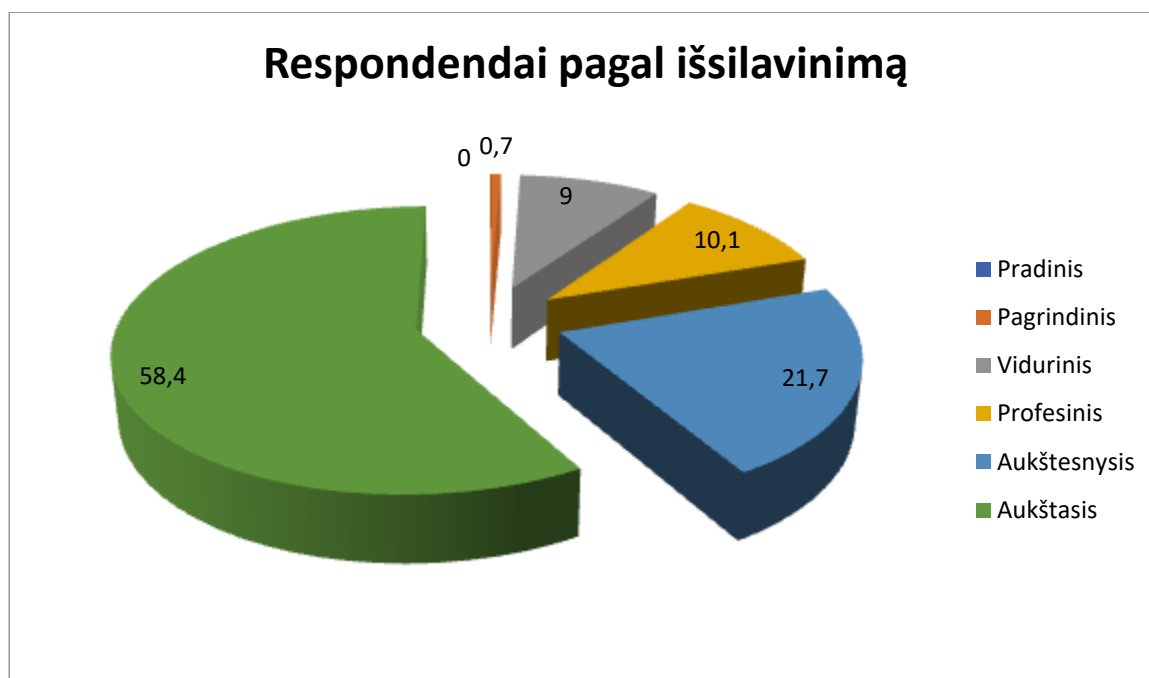
Respondentai pagal lytį

14. Jūsų išsilavinimas?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Pradinis	0	0.0%
Pagrindinis	2	0.7%
Vidurinis	24	9.0%
Profesinis	27	10.1%

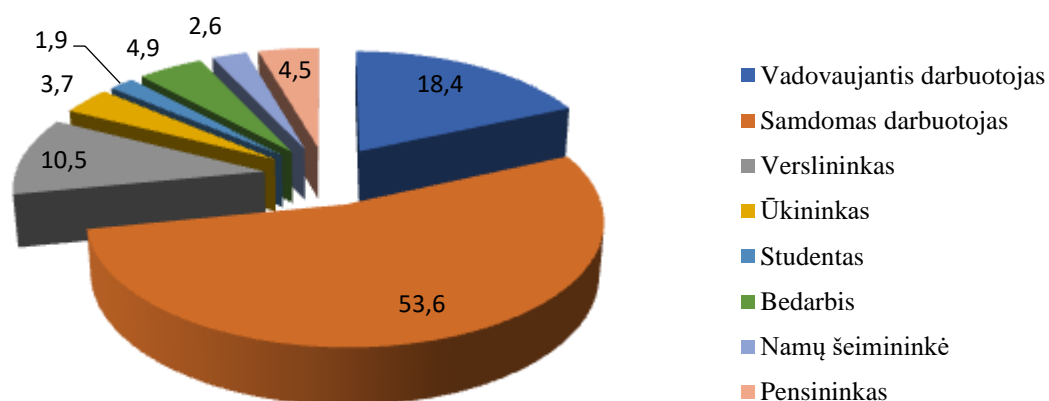
Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Aukštesnysis	58	21.7%
Aukštasis	156	58.4%

15. Jūsų pareigos arba pagrindinis užsiėmimas?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Vadovaujantis darbuotojas	49	18.4%
Samdomas darbuotojas	143	53.6%
Verslininkas	28	10.5%
Ūkininkas	10	3.7%
Studentas	5	1.9%
Bedarbis	13	4.9%
Namų šeimininkė	7	2.6%
Pensininkas	12	4.5%

Jūsų pareigos arba pagrindinis užsiėmimas

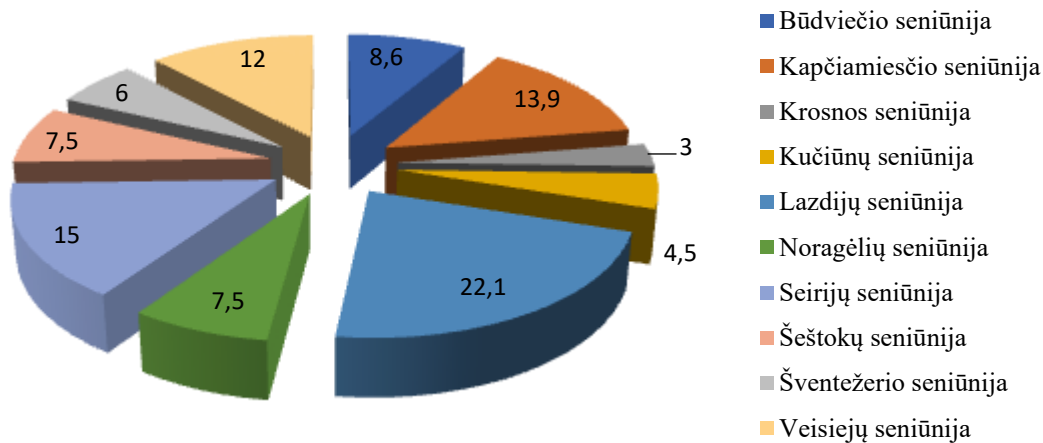

16. Kokioje seniūnijoje Jūs gyvenate?

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Būdviečio seniūnija	23	8.6%
Kapčiamiesčio seniūnija	37	13.9%
Krosnos seniūnija	8	3.0%
Kučiūnų seniūnija	12	4.5%
Lazdijų seniūnija	59	22.1%
Noragėlių seniūnija	20	7.5%
Seirijų seniūnija	40	15.0%
Šeštokų seniūnija	20	7.5%
Šventežerio seniūnija	16	6.0%
Veisiejų seniūnija	32	12.0%

Kokioje seniūnijoje Jūs gyvenate

17. Jei apie ką nors svarbaus nebuvo paklausta anketoje, parašykite:

1. Reikia bankomato, paštomato ir taromato.
2. Senstanti visuomenė, panaikinta mokykla, ikimokyklinė grupė... vos vos funkcionuojanti ambulatorija...
3. Trūksta valdžios pagalbos realizuojant gyvulių produkciją. Ar normalu už pieną gauti 22 centus, kai parduotuvėje 1 l kainuoja apie 1.60€?
4. Reikia vystyti ir atkurti ir pritaikyti gyventojams ir svečiams viešąją infrastruktūrą, kad būtų sinergija su verslu. Pvz. Pažymėti dviračių takus, vietas pailsėti ar pavalgyti. Iš mūsų būtų dviračių nuoma, kanojų, baidarių nuoma ir pan. Žr. Facebook – Irklautojas.
5. Svarbu yra tai, kad jaunoms šeimoms nėra veiklos, vaikų aikštelių nėra, arba būklė kritinė. Nėra vietų, kur būtų galima išeiti pasivaikščioti, nėra šaligatvių.
6. Kaimo kelių gerinimas priežiūra, asfaltavimas.
7. Seniūno neveiknumas sprendžiant susidariusias gyventojų problemas.
8. Sudėtingos paramos gavimo sąlygos. Daug dokumentacijos.
9. Domėtis Lazdijų krašte gyventojų pomėgiais ir jiems padėti įgyvendinti per projektus. Ne kiekvienas ir geba parašyti projektą.
10. Kelių asfaltavimas kaimo vietovėse, tai skatintų turizmą Lazdijų rajone. KELIŲ ASFALTAVIMAS!!!!
11. Reikia tvarkyti kelius.!!!

12. Keliu remontas, bent pagrindinius, pvz. per Ramanavo gyvenvietę.
13. Mažinti biurokratiją ir reikalavimus smulkiems pradedantiems verslams- į viską žiūrėti paprasčiau, skatinti smulkų verslą!
14. Kaip išsilaikyti "rinkoje" prie dabartinių kainų
15. Strategija, projektai be glaudaus finansinių ir kompleksinių sprendinių suderinimo su Lazdijų rajono savivaldybe bus stichiška, defragmentuota ir neefektyvu. Reikalinga sutelkti idėjas ir bendrafinansavimo lėšas, kiek leidžia priemonių sąlygos, kad bendrai būtų pasiekti optimaliausi ir didžiausią poveikį procesams turintys rezultatai.

16. Kaimo vietovėse sunki kelių būklė, todėl sunku įsikurti naujiems investuotojams.
17. Daugiau kultūrinių renginių, didesnis policijos dėmesys seniūnijoje, paštomato trūkumas.
18. Labai mažai skiriama dėmesio aplinkos tvarkymui kaimuose.
19. Seniūnijoje aktyvesni turi būti seniūnai.
20. Būtinai verslumo konsultantas savivaldybėje, o jei toks yra, tai reikia daugiau viešumo, atvykti į seniūnijas. Reikia paramos smulkiam verslui, kad per tai galėtų gauti lėšų ir teikti pigesnes paslaugas senjorams bei sunkiai besiverčiantiems.
21. Daugiau dėmesio skirti apleistų sodybų tvarkymui ir reikalavimui iš savininko aplinkos tvarkymosi, tai darytų kaimo vaizdą tvarkingesnį ir patrauklesnį.
22. Vadovo darbas nėra fotografija socialiniams tinklams. Paprastai reikia žmogaus kuris moka tvarkytis savo bendruomenėje, yra ūkiškas, užsitarnavęs pagarbą, nebijo mokytis, suklysti, to pripažinti. Tada jam į komandą dar kelių žmonių, kurie ieško investuotojų ir čia daugiau reikia ieškoti už Lietuvos ribų. Nieko naujo čia nepasakiau, pasiimi pavyzdį iš šalies kuriai tai pavyko ir kryptingai eina ta linkme.
23. Gal neturėtų tos pačios bendruomenės rašyti, tikrinti ir skirstyti projektus. Daugiau skaidrumo.
24. Manau, kad nauja strategija turėtų būti orientuota į turizmo ir su tuo susijusių paslaugų kūrimą, ūkininkavimo kaip verslo galimybę - kad pinigai generuotų vertę tiek vietos gyventojams, tiek atvykstantiems.

11 priedas. Informacinių, poreikių tyrimo renginių - susitikimų su gyventojais dalyvių sąrašai

12 priedas.

13 priedas.

14 priedas.

15 priedas.
